

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov**V. D. DIREKTORICA
I ODGOVORNA UREDNICA:**

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Na granici

Često se čuje, ne samo u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, nego i u svim drugim nacionalno-manjinskim zajednicama u drugim zemljama, kako nisu u interesu nacionalno-manjinskih zajednica stalne podjele i sukobi, a pogotovo ne njihovo iznošenje u javnost preko medija. Na svakom javnom skupu se apelira na slogu i jedinstvo te prestanak »svada«. I doista razumno je i logično za svaku nacionalnu manjinu da svoje snage ujedinjuje, a ne razjedinjuje, kako bi se interesi i ciljevi na političkom, kulturnom, obrazovnom i medijskom planu ostvarili, kako bi se jedna nacionalna manjina prepoznavala prema svojim učincima i doprinosima, kako svom matičnom narodu tako i zemlji u kojoj živi, a ne po svadama u medijima.

No, te se poruke i ti apeli pokazuju ponekad kao dvosjekli mač. Jer niti jedna zajednica, niti jedna obitelj, niti jedna ustanova nije pošteđena nesporazuma i sukoba, a ako se ti problemi stalno guraju pod tepih »radi mira u kući« oni se, umjesto da se rješavaju, samo gomilaju. Pa premda nas čitatelji često pozivaju da pišemo o lijepim stvarima, ako se one »manje lijepe« ne iznose na vidjelo javnosti – postaju li i novinari sukrivci za takvo stanje?

Povijest nas uči da opstaju samo one zajednice koje neizbježne nesporazume, probleme i sukobe znaju uočiti, suočiti se s njima i rješavati ih. Na žalost, u hrvatskoj zajednici čini se takvih umijeća manjka, a nekima se čini da je najbolji način rješavanja nesporazuma ili sukoba da onaj tko je »jači«, ili misli da to jest, bjesomučno napada i po mogućnosti isključi iz svakih aktivnosti onoga tko je trenutačno »slabiji«. Pa makar je taj »slabiji« u svom dosadašnjem radu učinio mnogo za hrvatsku zajednicu. Takve metode zasigurno ne jačaju zajednicu, koja je tek na putu odrastanja u svojem nacionalno-manjinskom statusu, koja tek gradi svoje institucije i svaki joj je čovjek na tome poslu dragocjen. Treba se zato zapitati – kome su potrebne stalne prozivke, blačenja i pokušaji kriminaliziranja pojedinaca koji dolaze uvijek iz iste »kuhinje«, ili bolje reći »ureda«, i gdje je granica nasilničkim pokušajima »uvođenja reda« protivnih zdravom razumu?

Uloga slobodnih medija je analizirati i upozoravati na takve pojave, a oni, kojima je proizvodnja neprijatelja i obračunavanja s njima pretežiti način djelovanja »u zajednici«, i slobodne medije nesumnjivo vide kao neprijatelje.

J. D.

NIU »Hrvatska riječ« neopravdano na meti prozivke i kadrovskih rulet-igrača

Ugled nije na prodaju 6,7

U Plavni obilježena 320. obljetnica doseliavanja Šokaca u Bač

Tragovi prošlosti vode u budućnost 14,15

Redatelj Branko Ištvančić u rodnom Tavankutu nastavio snimanje dokumentarnog filma »Od zrna do slike«

Doprinos kraju iz kojeg potječe 30,31

Na OI kvalifikacijama u Ateni izborni

Povratak hrvatskih košarkaša na veliku scenu 43

Reakcije u povodu uhićenja Radovana Karadžića

Pozdravljeno uhićenje Karadžića, traži se Mladić

Političari u BiH pozdravili su ovu vijest i izrazili očekivanje da će se nakon Karadžića pred lice pravde izvesti i ostali bjegunci, prije svega Ratko Mladić

Piše: Arijana Beus

SARAJEVO – Nakon vijesti o uhićenju jednog od najtraženijih haških bjegunaca i optuženika *Radovana Karadžića*, na sarajevskim glavnim ulicama kolone automobila i mnogobrojni građani slavili su uzvikujući »Ovo je Bosna«. Karadžić je kao ratni lider bosanskih Srba, još 1995. godine pri Haškom sudu optužen po osobnoj i zapovjednoj odgovornosti za genocid, sudjelovanje u genocidu, istrebljenje, ubojstva, progone, deportacije, nečovječna djela, protupravno teroriziranje civila i uzimanje talaca. Od 1998. godine nalazio se u bijegu. Uhićenje Karadžića vijest je na koju je jučer reagirao gotovo cijeli svijet. Političari u BiH pozdravili su ovu vijest i izrazili očekivanje da će se nakon Karadžića pred lice pravde izvesti i ostali bjegunci, prije svega *Ratko Mladić*.

MLADIĆ JOŠ UVIJEK U BIJEGU: Iako se godinama spekuliralo kako se Karadžić krije na području Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske, lideri tog manjeg BH entiteta sada kažu: njegovo uhićenje u Srbiji dokaz je da se nije nalazio u RS-u. Predsjednik Vlade RS-a *Milorad Dodik* kazao je kako je uhićenjem Radovana Karadžića u Srbiji sad postalo jasno da on nije bio u RS-u. »Svi koji su to godinama tvrdili, vršeći na RS pritisak i kažnjavajući je, mogli su vidjeti da ga RS nije ni mogla uhititi jer on nije bio ovdje«, rekao je Dodik. Ponovio je stav RS-a da svi koji su optuženi za ratne zločine pred Haškim tribunalom, trebaju i odgovarati.

Predsjedavajući Vijeća ministara BiH *Nikola Špirić* smatra kako uhićenje Karadžića potvrđuje europsku budućnost i perspektivu regije i poziva sve institucije vlasti u BiH da rade u skladu s Ustavom i zakonima. Špirić je ocijenio kako je uhićenje Karadžića pokazalo da suradnja s Haškim tribunalom nije prazna priča, priopćeno je iz Vijeća ministara. »Nažalost, i nakon ovog uhićenja može se primijetiti kako postoje snažno etablirani pojedinci i političari koji bi htjeli da budućnost drže zarobljenu u prošlosti. Uhićenje Karadžića ne

Radovan Karadžić nekad i sad

smije značiti napuštanje ili negaciju Daytonskog sporazuma«, istaknuo je Špirić.

Predsjedavajući Predsjedništva BiH *Haris Silajdžić* u reakciji na vijest o uhićenju izjavio je kako se pokazalo da je pravda ipak dostižna, ali i upozorio da je Ratko Mladić još u bijegu.

Predsjednik SDA *Sulejman Tihić* smatra kako je uhićenje Karadžića u svakom slučaju dobra vijest kako zbog pravde, tako i zbog

žrtava. »Sam sudski proces protiv Karadžića treba doprinijeti katarzi i utvrđivanju istine o karakteru rata«, ocijenio je Tihić.

Član Predsjedništva BiH *Željko Komšić* smatra kako je uhićenje Radovana Karadžića velika stvar za BiH i pravdu. On je ocijenio da je Karadžićevim uhićenjem zadovoljen barem djelić pravde prema žrtvama zločina.

PRAVDA SUSTIGNE SVAKOGA: *Miroslav Lajčak*, visoki

predstavnik i specijalni predstavnik Europske Unije u BiH naglasio je kako uhićenje Karadžića dokazuje da pravda sustigne svakoga. Dodao je kako su još dva bjegunaca, *Ratko Mladić* i *Goran Hadžić*, na slobodi. HSP (Đapić-dr. Jurišić) je također pozdravio uhićenje Radovana Karadžića, optuženika za ratne zločine na području bivše Jugoslavije. U HSP-u smatraju kako će Karadžićevo uhićenje imati svoj puni smisao samo ako se, kako se u priopćenju navodi, ukine genocidna tvorevina RS.

Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)1990 pozdravila je dugo očekivano uhićenje Radovana Karažića. »Za nas u HDZ-u 1990 ovaj događaj predstavlja dokaz da još uvijek postoje snage kojima je stalo do prava i pravde te u skladu s tim načela odgovornosti za zločine počinjene tijekom rata na ovim prostorima«, ističe se u priopćenju HDZ-a 1990.

U toj su stranci izrazili nadu kako će uskoro biti uhićeni i ostali ratni zločinci koji se nalaze u bijegu.

Reakcije u Srbiji

U Srbiji su reakcije na uhićenje *Radovana Karadžića* podijeljene na one koji smatraju da je to nužni korak koji je Srbija morala učiniti kako bi se i stvarno približila europskim vrijednostima i one koji smatraju da je to izdaja Srbije u čemu prednjače srpski radikali i ekstremističke udruge koje najavljuju i prosvjede, piše Hina.

Predsjednik srbijanske vlade *Mirko Cvetković* izjavio je da je uhićenjem Radovana Karadžića država Srbija »učinila krupan korak«. On je pozvao preostalu dvojicu odbjeglih haških optuženika, *Ratka Mladića* i *Gorana Hadžića*, da se predaju.

Šešeljev zamjenik na čelu Srpske radikalne stranke (SRS) *Tomislav Nikolić* izjavio je u utorak da je uhićenje Radovana Karadžića »težak dan u povijesti Srbije jer on nije ratni zločinac (...) i zaslužno je postao mit i legenda«.

»Sve ćemo učiniti i upotrijebiti sva demokratska sredstva da najkasnije do kraja godine počistimo ovu vlast«, kazao je Nikolić dodavši da će koristiti sve oblike političke borbe, uključujući masovne prosvjede.

Nevladine udruge – Centar za kulturnu dekontaminaciju, Beogradski krug, Komitet pravnika za ljudska prava, Žene u crnom i Helsinški odbor za ljudska prava u zajedničkom priopćenju izražavaju nadu da će »nakon ovog uhićenja doći do temeljne promjene odnosa prema nedavnoj prošlosti« i do »ostvarivanja pravde za žrtve zločina učinjenih u naše ime«. U priopćenju se uz ostalo traži »sveobuhvatna istraga i kazneno gonjenje svih onih koji su godinama činili mrežu zaštitnika i jataka haških optuženika«.

Po mišljenju ravnateljice Fonda za humanitarno pravo *Nataše Kandić*, uhićenje će imati »povijesne posljedice«. Ona je ukazala na to da u bivšoj Vladi premijera *Vojislava Koštunice* nije bilo govora o uhićenju i da se ono dogodilo kad je on sišao s vlasti i to u vrijeme Vlade u kojoj je ministar policije *Ivica Dačić*, visoki dužnosnik u Miloševiću režimu. »Ma koliko se on ograđivao (od uhićenja), ostaje povijesno relevantno da se to dogodilo u Vladi u kojoj je on ministar policije«, rekla je Kandić.

Predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava *Sonja Biserko* ocijenila je u utorak za agenciju Beta da uhićenje Radovana Karadžića pokazuje kako je bivši srbijanski premijer *Vojislav Koštunica* bio glavna opstrukcija pri uhićenju i izručenju haških bjegunaca.

Održan sastanak Organizacijskog odbora obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač

Projekt upitan zbog situacije u hrvatskoj zajednici

Sastanak Organizacijskog odbora projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač održan je 19. srpnja u Baču. Kako nisu bili nazočni predstavnici svih udruga, niti predstavnici HNV-a, sastankom je, mimo dnevnoga reda, dominirala tema posljednjih zbivanja u hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Srbiji. Konstatirano je kako su se dužnosnici hrvatske nacionalne zajednice savršeno uklopili u ružnu sliku zbivanja na političkoj sceni Srbije, a izravne posljedice u konačnoj formi po tko zna koji put osjetit će oni koji to najmanje zaslužuju – brojne institucije kulture u hrvatskoj zajednici, osobito one udaljenije od Subotice. Iako subjekti kulture nemaju upliva u politiku, izražena je velika zabrinutost i zbog posljednjih zbivanja u DSHV-u, te velikih nesuglasica na relaciji Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« – uposlenici tjednika – DSHV.

»Nije mi jasno tko i kakve igre u našoj zajednici forsira. Nedavno je smijenjen saziv Upravnog odbora NIU 'Hrvatska riječ' čiji sam bio član, međutim, vidim da se poslije ove smjene situacija i odnosi u ustanovi rapidno pogoršavaju. Prije svakog najavljenog sastanka tijela institucija naše zajednice nesvjesno se pitam tko će sada biti smijenjen. Uvijek sam mislio da Upravni odbor treba stvarati uvjete za rad institucije, a novinari pisati kreativno i bez pritisa. Kako je 'Hrvatska riječ' medijski pokrovitelj našega projekta, bio bih sretniji da je manje stranica posvećeno neželjenim pojavama u našoj zajednici, a više manifestacijama

poput naše«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik HKUPD »Dukat« iz Vajske *Pavle Pejčić*.

Dodatnu strepnju stvorila je ostavka *Antonije Čota* na dužnost dopredsjednice DSHV-a, osobito njezino obrazloženje ovoga čina, a cijela se situacija, s obzirom da je ona članica Organizacijskog odbora, može negativno odraziti na realizaciju započetih projekata od strane ovih udruga. »Iako je ova manifestacija dobila podršku najviših dužnosnika naše zajednice, iako je obljetnica od posebnog značaja za našu zajednicu, nameće mi se dojam kako zajednica

ne prati naša nastojanja da obljetnica bude dostojno i obilježena. Podsjećam da je ovo prvi projekt koji je ujedinio sva mjesta iz Podunavlja u kojima žive Šokci i grad Sombor, te da se odvija u trima državama. Ne treba osobito

naglašavati značaj ovog projekta za očuvanje nacionalnog identiteta Hrvata koji obitavaju južno od Subotice, međutim, u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, barem do sada, nije dobio mjesto koje zaslužuje. Nije uvijek riječ samo o materijalnoj potpori, i dužnosnici bi se trebali malo više angažirati«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonte prof. *Zvonko Tadijan*.

Podsjetimo, udruge kulture šokačkog Podunavlja, skupa s UG »Urbani Šokci« iz Sombora, zajedničkim projektom »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« većim dijelom ove godine obilježavaju 320. obljetnicu doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač. Generalnoga pokroviteljstva prihvatilo se Hrvatsko nacionalno vijeće, a na sastanku Odbora u Sonti predsjednik *Branko Horvat* je javno pohvalio dotadašnji rad i potaknuo nazočne da tako nastave a, kako je tom prigodom izjavio, novac neće biti problem. No, upravo problem novca pojavio se već glede putovanja na prvu središnju manifestaciju, 31. svibnja i 1. lipnja u Tuzli. Iako su fakture autobusnih prijevoznika pravodobno proslijeđene HNV-u, do danas nisu plaćene. »Na računu HNV-a ima novca namijenjenog ovoj manifestaciji i doista ne znam zbog čega dostavljene fakture nisu plaćene, što samo stvara probleme našim udrugama, jer kako da za neko sljedeće gostovanje angažiramo prijevoznike kojima nije plaćena ranija usluga?«, pita se predsjednica Organizacijskog odbora *Stanka Čoban*.

Ivan Andrašić

Preporuke iz Lemeša – nova je nevladina organizacija hrvatske zajednice u Srbiji u osnivanju

Sukobe treba spriječiti i liječiti

Osam godina nakon što je Hrvatima u Republici Srbiji priznat status nacionalne manjine, očigledne su određene pozitivne promjene, ali ima i puno ozbiljnih problema. Jedan od glavnih uzroka za to jest nepostojanje ili izostanak dijaloga, koji rezultira stalnim rascjepima, širenjem rivaliteta i u konačnici – zaostajanjem hrvatske zajednice u odnosu na druge manjinske zajednice u Republici Srbiji.

Imajući to u vidu, a svjesni odgovornosti koju prema hrvatskoj zajednici imaju, skupina ljudi, s iskustvom u svim područjima manjinskog života hrvatske zajednice, odlučila je formirati nevladinu organizaciju, kao instrument poboljšanja djelovanja u hrvatskoj zajednici, a radi sprječavanja sukoba i svih razmimoilaženja u najranijoj mogućoj fazi. Preporuke iz Lemeša upozoravat će dužnosnike da poslove rade javno, te uvijek razotkrivati ono što pojedinci nastoje prikriti. Budući da je Inicijativno povjerenstvo za utemeljenje ove organizacije prvi sastanak održalo u Lemešu (Svetozar Miletić), te imajući u vidu da su prvi koraci toga Inicijativnog odbora preporuke mjerodavnim tijelima hrvatske zajednice, odlučeno je da se i organizacija u nastajanju nazove – Preporuke iz Lemeša.

Registracija nove organizacije hrvatske zajednice je u tijeku.

S. N.

Večeras sjednica HNV-a

Večeras (petak, 25. srpnja), s početkom u 19 sati, u Subotici će biti održana 20. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na dnevnom redu će biti sljedeće točke: usvajanje zapisnika s 19. sjednice Vijeća i 3. Izvanredne sjednice vijeća, donošenje odluke o imenovanju ravnatelja Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, donošenje odluke o izmjenama i dopunama proračuna HNV-a za 2008. godinu, donošenje odluke o imenovanju članova Upravnog odbora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, donošenje odluke o imenovanju članova Nadzornog odbora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« i razno.

NIU »Hrvatska riječ« neopravdano na meti prozivke i kadrovskih rulet-igrača

Ugled nije na prodaju

Osim tjednika, NIU »Hrvatska riječ« objavljuje list za djecu »Hrcko«, list za mladež »Kužiš!«, časopis »Klasje naših ravni«, knjige, te sudjeluje u objavljivanju drugih listova na hrvatskom jeziku * Od 2004. do konca 2007. ustanova producirala i tada jedinu emisiju na hrvatskom jeziku »TV Tjednik«

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« zasigurno nije zaslužila biti u središtu problema hrvatske zajednice u Vojvodini, kakvo su joj mjesto ovih dana neki namijenili. Institucija koja je ustrojena na profesionalan način, koja u svakom svom segmentu funkcionira bez prestanka od samoga osnutka 2002. godine, koja se razvija iz dana u dan, čiji su rezultati vidljivi i usporedivi s rezultatima svih drugih u zajednici i izvan nje, koja je svoj renome izgradila i u profesiji i u hrvatskoj nacionalnoj zajednici usporedo, ovih

nacionalne manjine na informiranje i izdavaštvo. Svi raniji slični pokušaji propadali su iz političkih razloga i tek je nakon promjene režima i Hrvatima na ovim prostorima pružena mogućnost, koju su druge nacionalne zajednice već odavno koristile.

Bez pretjerivanja može se reći da je NIU »Hrvatska riječ« najuglednija institucija hrvatske zajednice u Vojvodini i jedna od najuglednijih manjinskih institucija u Srbiji.

Već na samom početku bilo je jasno da razvoj ustanove neće teći lako, ali više ne zbog

bilo je praćeno pristojnom medijskom promidžbom i svi koji su posjedovali i najmanju zainteresiranost, znali su da hrvatska zajednica u Vojvodini otvara novo poglavlje svoje povijesti. U odnosu na druge hrvatske listove koji izlaze izvan Hrvatske (u Mađarskoj, BiH, Makedoniji, Crnoj Gori, Italiji), »Hrvatska riječ« iz Subotice jedini je list sa sadržajem puno suvremenijim i širim nego što je to uobičajeno za manjinska glasila na razini biltena.

Osim toga, danas je nezamislivo da netko sa strane piše o Hrvatima u Vojvodini, a da mu novinari »Hrvatske riječi« i sama »Hrvatska riječ« nisu glavni izvor informacija.

IZDANJA: Prvi brojevi tjednika bili su, u skladu s tadašnjim mogućnostima, skromni i po vizualno-tehničkim rješenjima, i po broju stranica. Ali, napredovalo se iz tjedna u tjedan. List je koncipiran kao informativno-politički, no, vremenom su sadržaji prošireni na sva područja društvenog života. Od tada do danas, iz tiska su izašla 282 broja tjednika »Hrvatska riječ«.

Koncem te prve godine postojanja ustanove, uredništvo je pokrenulo list »Hrcko«, koji je jedini dječji list na hrvatskom jeziku na ovim prostorima. Formirana je i redakcija koja je do sada objavila 44 broja Hrcka. Ustanova ujedno svake godine organizira i »Veliki Hrckov maskenbal«, najveću manifestaciju djece iz hrvatske zajednice.

Koncem 2006. godine ustanova je, po uzoru na druge novinsko-izdavačke ustanove na manjinskim jezicima, pokrenula još jedan list, i to list za mladež pod nazivom »Kužiš!«. Do današnjeg dana objavljeno je 11 brojeva lista »Kužiš!«.

Iste godine, ali nešto ranije, NIU »Hrvatska riječ« je s Maticom hrvatskom, ogrankom u Subotici, pokrenula suradnju na izdavanju časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«. Od tada pa do danas, ovaj časopis izlazi dvostruko češće nego do tada, svakog drugog mjeseca, a ovih je dana od središnjice Matice hrvatske u Zagrebu, kao priznanje, dobio Srebrnu povelju.

Od 2004. do 2007. godine »Hrvatska riječ« je radila i ono što od njenih uposlenika nitko nije zahtijevao, a nalagala im je njihova savjest i odgovornost za zajednicu: producirala je jedinu televizijsku emisiju na hrvatskom jeziku – TV Tjednik – na YU Eco televiziji.

je dana meta napada i prozivki, uglavnom od onih kojima ovako izgrađena i jaka institucija – i od ranije smeta.

Bez namjere da se odgovara na kritike, neargumentirane, neodmjerene i diskvalificirajuće, nije naodmet ponoviti ono što većina u hrvatskoj zajednici zna, ili bi trebala znati.

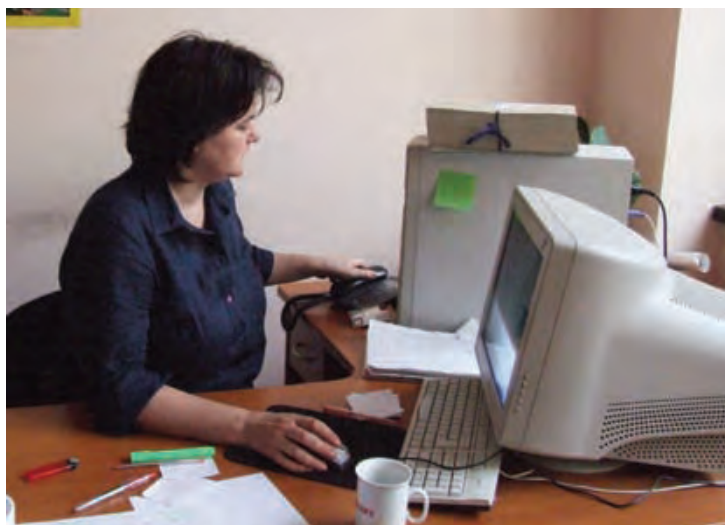
POČETAK: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« utemeljena je odlukom Skupštine AP Vojvodine u svibnju 2002. godine. Tadašnje političko vodstvo vojvođanskih Hrvata izborilo je ono o čemu su prethodne generacije samo mogle maštati – formirana je ustanova, i to na temelju zakona, koja će ubuduće skrbiti o ostvarenju prava hrvatske

vanjskog faktora, nego isključivo unutarnjeg – rivalstva unutar hrvatske zajednice u Vojvodini, ili preciznije, u Subotici. Tadašnja podjela u zajednici preslikala se i na podjelu u tom prvom sastavu Upravnog odbora, pa je pokretanje prvog broja tjednika moralo pričekati 9-tomjesečno tapkanje u mjestu, preglasavanje i opstrukciju unutar Upravnog odbora.

Prvi broj tjednika »Hrvatska riječ«, koji se na kioscima našao 30. siječnja 2003. godine, dočekan je s velikim zanimanjem i hrvatske i šire javnosti. Mnogi su bili radoznali kako će Hrvati, do tada prilično zapostavljeni i medijski neekspozirani, javno, u novinama, govoriti o svom viđenju stvarnosti. Pokretanje tjednika

U međuvremenu, NIU »Hrvatska riječ« je pozitivno odgovorila na sve zamolbe iz drugih redakcija na hrvatskom jeziku, pa su tako, u suradnji, lakše i kvalitetnije, objavljeni listovi »Miroljub«, »Glasnik Pučke kasine« i »Glas Šokadije«.

KNJIGE: Jedan od najvećih projekata ustanove bilo je pokretanje nakladničke produkcije u rujnu 2005. godine. Nakon puno nesnalaženja i neinventivnosti onih koji su do tada za to bili zaduženi, širokim dogovorom u hrvatskoj zajednici, prije svega među ljudima iz svijeta književnosti, pokrenuta je sustavna i organizirana nakladnička djelatnost. I već je prva knjiga u izdanju »Hrvatske riječi« postala dobitnicom nagrade grada Subotice. Od tada pa do konca 2007. godine objavljeno je 25 naslova iz različitih edicija – romana, zbirki pripovjedaka, zbirki pjesama, zbirki kolumni, zavičajne i dijalektalne književnosti, narodne baštine, monografije... Upravo zahvaljujući nakladničkoj produkciji »Hrvatske riječi«, hrvatska je zajednica u Vojvodini, na izdavačkom području, nesumnjivo jedna od najproduktivnijih hrvatskih manjina u svijetu.

Na žalost svih ljubitelja knjige i na štetu cijele zajednice, od početka 2008. godine, nerazumnim je stremljenjima Upravnog odbora praktički zaustavljena nakladnička produkcija ustanove.

KADROVI: Pokretanje ustanove 2002. godine organizirala je redakcija od 10 entuzijasta. Entuzijasta, zato što u početku nije bilo novca, niti je bilo naznaka da bi financiranje ustanove moglo biti na razini profesionalnih angažmana. Kada je novoformirana NIU »Hrvatska riječ« ušla u okvir redovitog financiranja, doduše na niskoj razini, 15 puta nižoj od proračuna koji su tada koristile novinsko-izdavačke ustanove nekih drugih nacionalnih zajednica – rumunjske, rusinske ili slovačke, na primjer – honorarni status zaposlenika prerastao je u stalni radni odnos. Neki su zbog toga napustili svoje prethodne poslove, iako »Hrvatska riječ« nije ulijevala nikakvu sigurnu, a posebno ne beričnu budućnost.

Danas sve aktivnosti ustanove obavlja 15 zaposlenika i preko 150 vanjskih suradnika, angažiranih po ugovoru o autorskom djelu i ugovoru o djelu. Od 15 zaposlenika, 5 ih je s diplomom fakulteta (žurnalistika, sociologija, pravo, ekonomija, pedagogija), 2 s diplomom više škole (pedagogija, industrijski menadžment) i 8 sa srednjom školom u skladu s potrebama radnih mjesta. Prosjek starosti članova redakcije je 37, a ustanove 40 godina. Nijedan zaposlenik u redakciju nije došao bez prethodnog radnog iskustva u medijima, ili bez iskustva u odnosima s javnošću. Medijsko iskustvo nekih od zaposlenika duže je od 40 godina.

Isti posao, koji u »Hrvatskoj riječi« obavlja 15 djelatnika, u drugim manjinskim novinsko-izdavačkim ustanovama obavlja po 30 zaposlenika.

Od početka lipnja 2008. godine zaposlenici NIU »Hrvatska riječ« imaju Sindikalnu organizaciju, preko koje štite svoja zakonom zajamčena radna prava.

FINANCIRANJE: Nakon početnih problema s financiranjem, na mnogobrojne intervencije iz ustanove, Izvršno vijeće AP Vojvodine od 2004. godine pokušava smanjiti jaz između manjin-

državi tako redovito polažu računi. I sva su ta izvješća mjerodavna državna tijela, uključujući sve prethodne sazive upravnog i nadzornog odbora, do sada redovito prihvaćala bez primjedaba.

Ostatak potrebnog novca ustanova ostvaruje prodajom svojih izdanja i sudjelovanjem na natjecajima. Prosječna plaća uposlenika u NIU »Hrvatska riječ« je oko 36.000 dinara.

PROFESIJA: NIU »Hrvatska riječ« je samostalna medijska i izdavačka kuća, koja bi po prirodi stvari morala biti neovisna o političkim, privatnim i drugim utjecajima. Zaposlenici ove ustanove ne mogu spriječiti maštanja pojedinih subjekata u hrvatskoj zajednici da budu gospodari »Hrvatske riječi«, ali se provedbi u djelo takvog maštanja novinari mogu, moraju i žele suprotstaviti. U NIU »Hrvatska riječ« postoji konsenzus i čvrst stav zaposlenika da se ustanova ne prepusti ničijim stranačkim ili privatnim interesima, a prosudbu kvalitete svoga rada u potpunosti prepuštaju javnosti. i – financijerima.

NIU »Hrvatska riječ« dio je institucionalnog ustrojstva hrvatske zajednice u Srbiji i njeni dje-

skih medija, postupno povećavajući dotaciju »Hrvatskoj riječi«. Nije bilo lako i ništa nije išlo po automatizmu, utrošeni su sati, dani i mjeseci u prepisku, pregovore i uvjeravanja, da bi danas godišnja pokrajinska dotacija za izdanja »Hrvatske riječi« u ukupnom iznosu iznosila oko 17,5 milijuna dinara godišnje. Ali, država ne financira ustanovu kao cjelinu, nego zasebne projekte unutar ustanove: tjednik »Hrvatska riječ«, dječji list »Hrckov«, list za mladež »Kužiš!«, »Klasje« i nakladničku produkciju. Državna su sredstva namjenska i ne mogu se koristiti u druge svrhe.

Koncem svake godine državni financijeri – Izvršno vijeće APV, Ministarstvo kulture Republike Srbije i, povremeno, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske, kao i formalni osnivač, ali ne i financijer (HNV), traže izvješće o namjenskom trošenju sredstava i ono se iz ustanove redovito dostavlja. Za utrošena se sredstva, ali i za kvalitetu obavljena posla,

latnici žele skupa sa svima drugima izgrađivati bolju budućnost hrvatske zajednice. U tom cilju »Hrvatska riječ« će, sa svim svojim kapacitetima i izdanjima, biti na usluzi zajednici kojoj pripada, ali neće dopustiti da postane predmetom bilo čije manipulacije i nečasnih namjera. Vrijeme političkih pritisaka na medije oдавно je prošlo, a tamo gdje ih još ima, ti se pokušaji izvrgavaju ruglu. Tako treba biti i u hrvatskoj zajednici. »Hrvatska riječ« nije, niti u budućnosti smije biti talac bilo koje politike, niti se smije spuštati na razinu sudjelovanja u uljepšavanju stvarnosti i retuširanju biografija. Nasuprot tome, njeni će zaposlenici i vanjski suradnici i dalje ustrajno provoditi izvorni informativno-nakladnički plan, zasnovan na temeljnim dokumentima ustanove iz vremena osnivanja. Naravno, strogo se držeći osnovnih pravila profesije te visoko cijeneći vrijednosti naroda kojem pripadaju i zajednice čiji su dio.

Redakcija

Prvi regionalni susret urednika glasila manjinskih zajednica održan u Kotoru

Problemi zajednički – pristup rješavanju problema različit

Sudionici susreta suglasili su se, među ostalim, da će dati puni doprinos promociji partnerstva i suradnje s nacionalnim vladama u cilju unaprjeđenja i implementacije medijskog zakonodavstva u skladu s visokim standardima i prepoznatim održivim demokratskim praksama

Prvi regionalni susret urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera održan je u Kotoru 17. srpnja 2008. u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Suorganizator je bio lokalni Skala radio, a potporu su dali: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Vlade Crne Gore, Ministarstvo za kulturu, medije i sport Vlade Crne Gore, Hrvatska matica iseljenika, Općina Kotor, Velesposlanstvo i Konzulat Republike Hrvatske u Crnoj Gori.

Nazočne je u ime Općine Kotor pozdravila gradonačelnica *Marija Čatović*, a u ime organizatora predsjednik HGDCG dr. *Ivan Ilić*. **MEDIJSKA POLITIKA:** Prvi uvodničar bio je pomoćnik ministra kulture, sporta i medija u Vladi Crne Gore *Željko Rutović*, koji je istaknuo da medije manjinskih zajednica u Crnoj Gori vidi kao činitelje aktivne medijske politike interakcije i dijaloga.

»Vlada Crne Gore je spremna uspostaviti aktivan dijalog s nacionalnim manjinama«, rekao je Rutović. »Jedni o drugima moramo znati više, a Vlada Crne Gore izražava spremnost za snaženje programa čiji su sadržaj manjinske zajednice u Crnoj Gori. Integriranje manjinskih zajednica u život Crne Gore prioritet je u dijelu koji se tiče pridruženja Europskoj Uniji i euroatlantskim integracijama«, ocijenio je Rutović. On vjeruje da su ovakvi i slični susreti od velike koristi za razmjenu iskustava i znanja, kako bi se na visokokvalitetan način unaprijedila medijska politika manjinskih etničkih skupina.

Glavni urednik časopisa Hrvatske matice iseljenika *Matica Nenad Zakarija* govorio je na temu: Hrvatska matica iseljenika i časopis *Matica* – most hrvatskog zajedništva. On je prenio pozdrave i potporu ravnateljice HMI *Danire Nakić-Bilić*. U svom je izlaganju istaknuo ulogu i značaj koji *Matica* ima za Hrvate van matične države, i ponudio suradnju, kako u časopisu, tako i na web portalu HMI.

MANJINSKIMEDIJI: Uvodničar dr. sc. *Radomir Pavićević*, pred-

sjednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, govorio je o mogućnostima međugranične suradnje predstavnika nacionalnih manjina, već realiziranim projektima i suradnji s HGDCG. *Danilo Ivezić*, urednik Crnogorskog glasnika, objasnio je kako funkcionira redakcija ovog dvomjesečnika.

Pokrenuta je i rasprava o tome koliko EU štiti manjine.

»Ne bih rekao da je EU baš toliko zabrinuta, moramo se sami izboriti«, istaknuo je *Tomislav Vuković*, novinar-urednik Glasa Koncila.

Uvodničarka *Jasminka Dulić*, urednica Hrvatske riječi iz Vojvodine, govorila je o odnosu između nacionalnih vijeća kao osnivača, nacionalno-manjinskih stranaka i nacionalno-manjinskih medija.

Ona je objasnila kako funkcionira NIU »Hrvatska riječ« i s kojima se sve problemima suočava.

va. Nazočne je osobito interesiralo kako se zaštititi od upliva osnivača i kako vijeća utječu na formiranje uređivačke politike.

»Štitimo se praćenjem standarda profesije, a o pravima zaposlenika skrbi i sindikat«, objasnila je Dulić.

Već u ovom dijelu susreta konstatirano je kako su mnogi problemi svima zajednički, dok je, naravno, pristup rješavanju problema različit, ovisno o sredini i uvjetima u kojima djeluju.

»Jezik je osnovna odrednica manjine«, kazala je uvodničarka *Branka Pavić-Blažetin*, urednica Hrvatskog glasnika iz Mađarske, koja je govorila na temu: Šezdeset godina novinstva Hrvata u Mađarskoj; Hrvatski gla-

snik – oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj.

S tom se konstatacijom složio uvodničar *Damir Murković*, predsjednik Zajednice Hrvata u Trstu, koji je govorio na temu: Hrvati u Italiji jučer i danas. Specifičnost hrvatske zajednice u Trstu.

Nazočni se nisu složili oko toga trebaju li mediji u npr. Mađarskoj, Italiji... biti dvojezični ili ne.

DIPLOMACIJA I MANJINE: Uvodničar *Tomislav Vuković*, iz Glasa Koncila, govorio je o odnosu manjina i Crkve, ali i iskustvima glasila u Rumunjskoj, Rusiji... On smatra da se diplomacija mora aktivnije uključiti u rješavanje manjinskih problema.

Reagirao je prvi tajnik Velesposlanstva RH u Podgorici *Nebojša Kirigin*, objasnivši na koji način se diplomacija, kroz Povjerenstvo, aktivno uključuje u pomoć afirmaciji hrvatske manjine u Crnoj Gori.

govorili su na temu: Uloga medija u očuvanju nacionalnoga identiteta.

Uvodničar ispred albanske nacionalne manjine u Crnoj Gori bio je *Nikola Camaj*, koji je govorio o medijima u službi afirmacije kulture manjina.

Predsjednik Vijeća muslimanske nacionalne manjine u Crnoj Gori *Sabrija Vulić*, kritički se osvrnuo na izvještavanje o manjinama u Crnoj Gori.

Organizator susreta, urednica Hrvatskog glasnika *Tamara Popović*, zahvalila je na kraju nazočnima što su se odazvali pozivu na susret i najavila tiskanje Zbornika u kojem će biti objavljene teme s ovog susreta, uz dopunu temama o pristupu rješavanju manjinskih problema na području informiranja, Hrvata iz Austrije, Makedonije i Rumunjske.

Moderator skupa bio je *Slavko Mandić*, direktor Skala radija.

ZAKLJUČCI: Predstavnici glasila manjinskih zajednica kazali su na kraju susreta da je ovakav skup od izuzetnog značaja, jer skraćuje putove među ljudima i doprinosi razmjeni informacija i iskustava te su usvojili zaključke skupa. Sudionici su se suglasili da će aktivno raditi na unaprjeđenju međusobne suradnje radi podizanja kvalitete programskih sadržaja medija manjinskih zajednica, aktivno raditi na otklanjanju svih nejasnoća koje su opterećivale međusobne odnose, razvijajući u svojim sredinama kulturu tolerancije, borbu protiv ideologija i prakse koje raspiruju mržnju, nasilje i svaku vrstu diskriminacije, njegovati aktivnu ulogu medija za razumijevanje u višenacionalnom i viševerjskom društvu, raditi na unaprjeđenju i primjeni profesionalnih standarda i prakse kao i na programima zajedničke edukacije, osobito kad je riječ o istraživačkom novinarstvu.

Sudionici su podržali i ideju organizatora da se regionalni susreti urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera organiziraju svake godine u Kotoru, u srpnju ili kolovožu.

T. P.

25. srpnja 2008.

Antonija Čota, o razlozima ostavke na dužnost dopredsjednice DSHV-a

Noć je najtamnija pred svitanje

Nisam se mogla suglasiti sa stavom da se »pobjednička« politika provodi preuzimanjem hrvatskih institucija (umrtvljavanjem ili neaktiviranjem) i da se iz njih »čiste« svi politički neistomišljenici * Posljednji bastion u hrvatskoj zajednici je »Hrvatska riječ«, koja još uvijek utemeljuje ideje pluralizma

Prošloga tjedna dopredsjednica Antonija Čota podnijela je neopozivu ostavku na dužnost dopredsjednice DSHV-a.

Mnoge je, u hrvatskoj zajednici ali i izvan nje, iznenadila Vaša prošlotjedna ostavka na dužnost dopredsjednice DSHV-a. U obrazloženju ste naveli da ste se na taj korak odlučili nezadovoljni politikom sadašnjeg vodstva stranke. Možete li detaljnije pojasniti svoje razloge za ostavku?

Ako se želi ozbiljno pristupiti nečemu, a ja sam se uvijek željela ozbiljno baviti pitanjem hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, što zahtijeva ogroman i požrtvovan rad, onda ne treba biti iznenađenje što sam izašla iz organizacije gdje se ovom problematikom nitko više ne želi baviti, barem ne ozbiljno. Podržavala sam političku borbu stranke za participaciju u vlasti, uvjereni da će se tako moći proširiti i djelovanje kada su u pitanju nacionalne manjine. Međutim, naši se vijećnici i zastupnici odriču mandata, u izvršnoj vlasti participiramo na područjima djelovanja koja nemaju veze s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina (poljoprivreda), a mjesta u izvršnoj vlasti dobivamo po sistemu »što nam udijele«.

Aktualno vodstvo stranke mi je zamjerilo da ne sprovodim politiku stranke (ne i dokazalo), a ja se nisam mogla suglasiti sa stavom da se »pobjednička« politika provodi preuzimanjem hrvatskih institucija (umrtvljavanjem ili neaktiviranjem) i da se iz njih »čiste« svi politički neistomišljenici, odnosno da se na čelo institucija, koje su jedini po zakonu pregovarački partneri državi, postavljaju ljudi koji za rad institucije nisu zainteresirani, a najmanje se nisam mogla složiti s podjelom na privilegirane (članovi stranke) i ostale Hrvate. S druge strane, evidentna je stagnacija na svim poljima manjinskog djelovanja te nacionalno pitanje postaje čisto politička stvar.

Od kada je stanje u DSHV-u takvo kakvim ga opisujete?

Stanje »zavođenja reda« već dugo traje u DSHV-u, a počelo je smjenama, prvo u krovnoj instituciji, zatim u novinskoj ustanovi, pa i u samoj stranci. Sve ove smjene su išle pod plaštom poboljšanja, međutim, praksa je pokazala nešto sasvim drugo. Ako pogledate stranačka priopćenja (i danas jedini oblik javnog djelovanja stranke) od 2006. godine – kada su i počele ove smjene, vidjet ćete da se radilo o kadrovskim, a ne programskim smjenama.

Naime, isticano je mnogo toga programskog što treba mijenjati u radu bivših kadrova, a s aktualnim, po mjeri stanke, ne samo da se ništa nije promijenilo, nego se čak i pogoršalo, a sada se to evidentno bezrezultatno ponašanje ne samo tolerira, nego ističe kao jedino ispravno.

Jeste li pokušavali unutar stranke utjecati na to da se situacija promijeni?

Naravno. Međutim, u stranci je prevladao mentalitet isključivosti i dogmatizma, koji onemogućava svaki dijalog i razmjenu mišljenja. U sve učestalijim podjelama na istomišljenike i

neistomišljenike, sugovornici u dijalogu smatraju se neprijateljima. Monolitnost, izostanak samokritičnosti i netolerancija prema različitosti mišljenja sprečavaju svako kreativno djelovanje. Svaki pokušaj dijaloga remeti tvrdokornost predrasuda, odomaćenost monologa, težnju apsolutnoj suglasnosti, monopol na istinu i manihejske podjele. Javno govore samo oni za koje se unaprijed zna što će reći.

Zašto se, po Vašem mišljenju, DSHV bavi »uvođenjem reda« u institucijama hrvatske zajednice, a ne strateškim i programskim planiranjem svoje politike?

Da bi se netko bavio strateškim problemima mora, prije svega, imati strategiju, mora voditi kadrovsku politiku i imati viziju. U nedostatku toga, a svjesni da se niti jedno (sinergija je bila najviše spominjana, a rezultate te sinergije vidimo na djelu) predizborno obećanje ne može

ispuniti, onda jedino ostaje pribjegavanje agresivnoj propagandi i obračun s neistomišljenicima. Umjesto strategije postoji »kampanilizam« – moji su oni koji čuju zvono s iste crkve, svi ostali su potencijalni neprijatelji – a umjesto kadrovske politike postoji razmještanje ljudi po trenutačnim zaslugama.

U javnosti se može čuti da je DSHV u posljednje vrijeme zapravo subotička podružnica Demokratske stranke. Što mislite o tome?

Zar bi netko ozbiljnim partnerima držao ljude kojima je glavni politički program uvježbavanje javnog nastupa? Ma, hajte molim Vas.

Može li hrvatska zajednica uopće ostvarivati svoja manjinska nacionalna prava takvim vezivanjem svoje stranke za jednu veliku, građansku stranku sa sjedištem u Beogradu?

Može, ali u drugačijem odnosu snaga. Naime, manjinska stranka mora imati ulogu partnera, znači nekoga tko u određenoj situaciji može uvjetovati ili od koga donošenje neke odluke ovisi. U ovakvom odnosu snaga je to praktički samo nastavak našeg već viđenog »Poor-baby« sindroma. Najbolji primjer jest Ministarstvo za ljudska manjinska prava, a poznata nam je, iz ne tako davne prošlosti, i situacija kada je zastupnik DSHV-a glasovao protiv povećanja sredstava za manjinska vijeća. Ili su još bolji primjer daleko manje manjinske zajednice s daleko ozbiljnijim mjestom na političkoj karti.

Kako procjenjujete da će se stvari razvijati u hrvatskoj zajednici, s obzirom na stalne tenzije koje se proizvode?

Ako se ne prekine sa stvaranjem tenzija rezultat će biti kao u onoj narodnoj – »gdje se dvoje svađaju, treći kolo vodi«. »Od silne miline«, ipak se ne može dugo šutjeti. Veliki dio hrvatskog korpusa izvan je svakog oblika djelovanja, jer se ne uklapa u partijske klišeje, a krovna institucija, koja je trebala objediniti upravo te različitosti, potpuno je umrtvljena i služi samo kao paravan. Posljednji bastion je »Hrvatska riječ«, koja još uvijek utemeljuje ideje pluralizma preko kojih se pripadnicima zajednice pruža prilika opredjeljivati se, a to je jedini način i sudjelovati u političkom životu. Bez slobodnih medija nema ni slobodnog niti kritičkog javnog mnijenja. Nada, dakako, postoji sve dok postoje ljudi koji su izvan bilo kojeg utilitarističkog oblika. Put nije lagan, uvijek je teško protiv sile, ali najteže je izvaditi prvu ciglu iz zida, kao što je i noć najtamnija pred svitanje. Kako bi, inače, zora bila prekrasna?

Z. Perušić

Miroslav Slavko Mader, književnik i dobitnik nagrade »Tin Ujević«

Pjesma je početak i kraj moga življenja

*Zapravo, najveća je nagrada svakom književniku spoznaja da te ljudi čitaju i cijene tvoje djelo *
Što god sam stariji sve mi više naviru sjećanja na mladost i djetinjstvo, a Hrtkovci su moje djetinjstvo,
moj prvi zavičaj * Pjesma je početak i kraj moga življenja, ona je moj život*

Razgovarao: Zlatko Žužić

Književnik i novinar Miroslav Slavko Mader, rođen 1. srpnja 1929. godine u Srijemu, u Hrtkovcima, dobio je ove godine Godišnju nagradu Društva hrvatskih književnika »Tin Ujević« za zbirku pjesama »Stihovi dugih naslova«. Nagrada mu je uručena 5. srpnja u Vrgorcu, rodnom mjestu velikog hrvatskog pjesnika Tina Ujevića, a u obrazloženju te nagrade ističe se, uz ostalo, da Mader u zbirci »Stihovi dugih naslova« izravnom jezičnom gestom i voljenim pristanom očituje sličnosti s najvećim hrvatskim pjesnikom prošlog stoljeća Tinom Ujevićem.

HR: Gospodine Mader, čestitam Vam na dobivenoj Godišnjoj nagradi Društva hrvatskih književnika »Tin Ujević«. Je li nagrada bila iznenađenje za Vas?

Hvala lijepa na čestitkama. Da sam laureat nagrade »Tin Ujević« saznao sam odmah nakon Godišnje skupštine Društva hrvatskih književnika, na kojoj je obznanjena ta vijest, a nagrada mi je uručena 5. srpnja u Vrgorcu, rodnom mjestu Tina Ujevića. Na vaše pitanje odgovorit ću iskreno i priznati da sam doista bio iznenađen dobivanjem te nagrade. Zašto? Jedan moj prijatelj, sveučilišni profesor u Zagrebu i sjajan književnik, kada je dobio prvu nagradu za životno djelo, a one se dobivaju uglavnom u poznim godinama života, prokomentirao je to riječima: »Sahranjuju me!«. Eto, kako mene već »sahranjuju« dosta dugo, mislio sam da sam dobio sve što su mi mislili dati, ali izgleda da me još nisu do kraja otpisali.

HR: Koliko Vam zapravo znači ta nagrada, s obzirom na činjenicu da ste ih u svom dugom pjesničkom radu dobili dosta, uključujući i nagrade za životno djelo?

Znači mi jako puno i to iz tri razloga. Prvi razlog je svakako taj što nagrada nosi ime po velikom hrvatskom pjesniku, našem najvećem pjesniku prošlog stoljeća. Zna se da je Tin bio kralj boema, ali je on za mene bio i kralj stiha, koji je ujedinio sve vrednote hrvatske civilizacije i kulture na ovim prostorima, a njegove se pjesme pamte i dugo će se još čitati. Tin je najveći pjesnik upravo po tome što mu vrijeme ne prolazi, on nije naša prošlost, on je naša sadašnjost i budućnost, jer je vječna crta njegovog lirskog napona i njegovog uma od neprocjenjive važnosti. Drugi razlog po čemu mi je ova nagrada jako važna, možda i najdraža, jest taj što je to nagrada struke. Možda ću biti neskroman ako kažem da mi imponira što je povjerenstvo na čelu s akademikom Stamačem izdvojilo upravo moju knjigu »Stihovi dugih naslova« od pet koje su ušle u najuži izbor, a čak 70 ih je bilo u konkurenciji. U jednom sam trenutku rekao da su me nagradili zato što su moji stihovi mladoliki, što star pjesnik još uvijek piše mladahne stihove, te sam i citirao Ujevićevu »Svakidašnju jadikovku« koja završava s

onim poznatim refrenom: »Kako je teško/ kako je mučno/ biti mlad, a biti star«. To sam često citirao kada sam bio mlad, a sada u ovim mojim poznim godinama citiram onaj drugi njegov stih koji glasi: »Kako je teško biti star/ a biti mlad«. To je zapravo ono što Tin Ujević kao pjesnik znači za mene, odnosno to važnost dodijeljene mi nagrade.

HR: Rekli ste da postoje tri razloga, a naveli ste dva. Koji je treći?

Treći razlog je više intimne prirode, a to je činjenica da sam imao čast i zadovoljstvo osobno poznavati i družiti se s pokojnim Tinom. Vjerojatno sam jedan od rijetkih živućih književnika koji je imao taj privilegij.

HR: Tko su bili članovi Povjerenstva za dodjelu nagrade »Tin Ujević«?

Ovogodišnji članovi Povjerenstva bili su *Ljubomir Stojanović*, književnik iz Rijeke, *Božica Jelušić*, književnica iz Podravine i akademik *Ante Stamać*, predsjednik Povjerenstva.

HR: Koliko su Vam u životu značile i koliko Vam danas znače dobivene nagrade?

Nema sumnje da su nagrade najviši oblik priznanja i veliki stimulans za daljnji književni rad. One su potvrde kvalitete vlastitog kreativnog djelovanja, a vrlo često otklanjaju određene sumnje, nesigurnost i vlastite nedoumice, te određuju smjernice budućeg književnog rada. No moram naglasiti činjenicu da se za nagrade ne piše, i ne smije se pisati, bez obzira koliko nagrade objektivno pojedincu puno znače. Treba uvijek ostati svoj, a nagrade će doći, ili ne. Zapravo, najveća je nagrada svakom književniku spoznaja da te ljudi čitaju i cijene tvoje djelo. Najgore što se može dogoditi nekom pjesniku jest situacija da vas svi hvale, da svi o vama pričaju i piše sve najbolje, a da vas zapravo uopće ne čitaju.

HR: Živate u Zagrebu, ali ste po podrijetlu Srijemac. Rođeni ste 1929. godine u srijemskom selu Hrtkovci?

Rođen sam prije gotovo 80 godina u Hrtkovcima, koji su mi stalno u mislima i sjećanju. Što god sam stariji sve mi više naviru sjećanja na mladost i djetinjstvo, a Hrtkovci su moje djetinjstvo, moj prvi zavičaj. Po rođenju sam Srijemac, majka mi je također Srijemica, Hrtkovčanka, a po boravku

sam Slavonac. Odrastao sam u Vinkovcima, u Šokadiji, tako da se može reći kako sam ja šokački Srijemac, ili srijemski Šokac. Ali to mu zapravo dođe na isto s obzirom da je moj rodni Srijem kao i ova moja boravišna Slavonija, vinkovačka Šokadija, u stvari jedna ravan, naše Panonsko more. Kada sam u društvu s mojim kolegama pjesnicima iz hrvatskog primorja uvijek ističem kako ja pjevam više o mome moru nego što oni pišu i pjevaju o svom. Interesantno je kako je ta nizina, ta široka ravan, gotovo veća inspiracija, da više izaziva na stih. Pri tome, naravno,

ne podcjenjujem more kao inspiraciju, jer kao što kažu svi smo u moru i ponosimo se njime, ali nije uzalud spomenuti da je jako puno tih pjesnika ravnice, da su u stvari svi ravničari po naravi pjesnici, da je ta ravnica, taj Srijem i Slavonija, moje zemljopisno određenje, što je zapravo i određenje moje poezije. Od najranijih sam dana počeo pjevati o ravnici, pa sam u svojoj pjesmi »Žita zemlje« napisao: »Rasti žito Srijema i Slavonije!«.

HR: Ljudsko je sjećanje borba protiv prolaznosti. Vi ste jedan od onih pjesnika kojima gotovo iz svakog stiha »viri« daleko djetinjstvo?

Gotovo svaki književnik tijekom cijelog svoga života nosi djetinjstvo u sebi, kao kakav zlatni rudnik iz kojega, prije ili kasnije, iznosi na svijet riječi koje taj život čini ljepšim. Moje je djetinjstvo nepresušno vrelo kreativnosti, ali ipak sve moram zahvaliti svojoj majci koja je poetske gene nosila duboko u sebi i prenijela ih na mene i moga brata.

HR: Spomenuli ste svoga brata Slavka, književnika, koji je također puno pisao o bogatstvu svoga srijemskog djetinjstva?

Već sam rekao da sam dosta pje-

nih polja, voćnjaka i livada. Kupali smo se na Savi, lutali po voćnjacima i bostanima, upoznivali tajne arheološkog nalazišta Gomolava, s djedom bacali mreže, lovili ribu i pili savsku vodu iz njegovog šesira. Slavko je svu svoju pjesničku inspiraciju pokupio u idili tog prekrasnog ravničarskog mjesta, u idili rodnog kraja koje nam je tada bilo središte obiteljskog života.

HR: Zanimljiva je činjenica da pokraj svog imena nosite i ime svoga pokojnog brata Slavka. Možete li nam objasniti razlog za takvu odluku?

Nažalost, nakon te naše ravničarske idile Slavko je obolio od upale pluća. Liječenjem bi malo prizdravio, pa opet završavao u krevetu, da bi na kraju umro. Nakon njegove smrti sreo sam jednog njegovog prijatelja, koji se iznenadio kada je čuo za Slavkovu smrt i tada mi je rekao: »E sada je na tebi dragi moj Maderu da naslijediš svoga brata!«. Dugo sam o tim riječima razmišljao i na kraju odlučio objaviti Slavkove pjesme. Otišao sam kod *Duke Šnajdera*, poznatog pjesnika i Slavkovog prijatelja, i ponudio mu pjesme za objavljivanje. Đuka mi je odgovorio da su te pjesme dobre, ali kako je to poslijeratno vrijeme, socrealizam, da su one dekadentne i nisu interesantne čitateljstvu, da su previše intimističke, te da je to vrlo impresivna poezija. Budući da mi nisu htjeli objaviti pjesme moga brata, uz svoje ime pridodao sam i ime svoga brata Slavka te u svojim knjigama objavljivao i njegove pjesme, koje je kritika pozitivno ocijenila i danas se nalaze u brojnim pjesničkim antologijama.

HR: Prvu ste pjesmu napisali sa svojih 14 godina i cijelo vrijeme kroz život hodali u zagrljaju s pjesmama. Do sada ste objavili 26 svojih pjesničkih zbirki. Što je za Vas zapravo pjesma, što Vam je ona značila u životu?

Pitanje je jako dobro, a odgovor vrlo jednostavan. Pjesma je početak i kraj moga življenja, ona je moj život. Pjesma je u svojoj suštini izvor dobrote i plemenitosti, ona želi pobijediti sve nevolje i svo zlo svijeta kao i neke loše strane čovjeka.

I zato sam ja u toj svojoj pjesmi ustrajan, moja poezija nije posustala sve do danas, od početaka u četrnaestim godinama pa sve do

današnje osamdesete godine života.

Iza mene je punih 65 godina pisanja, a pjesmom sam se zapravo branio od te sive ili crne svakodnevice, na relaciji od svojih rodnih Hrtkovaca, preko Vinkovaca sve do Zagreba.

HR: Autor ste i mnogih uglazbljivanih stihova izvođenih na glazbenim festivalima kao što su Požeški festival, Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi, Splitski festival, od kojih je svakako najpoznatija skladba »Pjevat će Slavonija«, koju je uglazbio Branko Mihaljević, a interpretirao Vice Vukov, koja je postala slavonska neslužbena himna. Neki smatraju kako je takav oblik pjesništva manje vrijedan od pisane poezije?

Ne slažem se s takvim ocjenama, ali bih prvo rekao kako mislim da nije dovoljno korišten taj pjesnički fond naših hrvatskih pjesnika. Nešto je korišteno od *Tadijanovića*, *Cesarića*, *Matoša*, *Arsen Dedić* je uglazbio neke stihove Ujevića, ali sve je to nedovoljno s obzirom na izuzetno bogat opus tih pjesnika. Što se tiče mišljenja kako su stihovi u popularnoj glazbi manje umjetničke vrijednosti od pisane poezije, to jednostavno nije istina. Naime, ponekad u tim tzv. zabavnim pjesmama, šlagerima, rock pjesmama i današnjim reperima ima puno jačih metaforičkih slika nego u klasičnoj pisanoj poeziji.

Ja se to usudim reći, jer doista tako mislim. Primjerice, moj bivši kolega s radija *Drago Britvić* pisao je prekrasne stihove za šansone i zabavnu glazbu, čak sam mu u jednom trenutku sugerirao da napiše i izda svoju knjigu pjesama, jer je bolji i kvalitetniji od jednog dijela pjesnika, članova Društva hrvatskih književnika. Nakon formiranja hrvatske države njegova pjesma »Bože čuvaj Hrvatsku« zabljesnula je svojom ljepotom i pokazala svu vrijednost tog pjesnika. Pored njega stihove za zabavnu glazbu radili su i brojni drugi pjesnici *Zvonimir Golob*, *Željko Sabol* i mnogi drugi. Tvrdim kako mogu podjednako uživati čitajući neku Tinovu pjesmu, ili slušati neku dobru pjesmu iz usta ovog, ili onog vokalnog soliste, kao što je bio nesretni *Vice Vukov*, koji je prvi zapjevao moju pjesmu koje ste spomenuli »Pjevat će Slavonija«, na festivalu u Požegi daleke 1969. godine. ■

Miroslav Slavko Mađer (u sredini) u društvu prijatelja

Zastupljen u mnogim antologijama

Književnik i novinar Miroslav Slavko Mađer rođen je 1. srpnja 1929. godine u Hrtkovcima, gimnaziju je završio u Vinkovcima, a studij književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1957. godine službovao je u Osijeku i Vinkovcima kao profesor, a neko je vrijeme radio i kao kazališni djelatnik, dramaturg i ravnatelj vinkovačkog kazališta. U Vinkovcima uređuje književne publikacije i organizira brojne književne susrete i manifestacije te surađuje u lokalnim listovima i zbornicima. Prelaskom u Zagreb 1965. godine zapošljava se u programima Radio Zagreba (Literarna redakcija, Umjetnički i Dramski program) gdje piše osvrte na nove knjige, uređuje emisije poezije, adaptira književna djela, posebno za emisiju »Radio roman«, kojemu je jedno vrijeme bio i urednikom i dramaturgom, sve do umirovljenja.

Mađer je sa svojim opusom zastupljen u mnogim antologijama poezije i prevoden na strane jezike, a kao kritičar i novinski žurnalist surađivao je gotovo u svim radijskim, a povremeno i televizijskim emisijama (Marulova korablja, Susreti, Priče za laku noć, Poezija naglas...) i poslije umirovljenja sve do danas, a dugi kontinuitet od literarnih početaka (Novine mladih, Narodni list, Vjesnik, Telegram, Oko, Krugovi, Republika, Književna revija, Forum, Riječka revija...) pa sve do današnjih dana surađuje kao pisac i žurnalist u listovima i časopisima kao što su Vinkovački list, Putujući Slavonijom, Glas Slavonije, Hrvatsko slovo, Vijenac, Forum, Mogućnosti, Republika, Vjesnik, Večernji list, Književna revija, Književna Rijeka...

Do sada je izdao 26 knjiga pjesama: »Mladost u ratu« (1944.), »Mislim na sunce« (1955.), »Raskršće vjetra« (1955.), »Utaman« (1957), »U čovjeku« (1961.), »Antene riječi« (1962.), »Lenije zelene lenije« (1965.), »Izabrane pjesme« (1969.), »Velika polja« (1974.), »Pišta s vašarišta« (1975.), »Pjesme iz nedoumice« (1975.), »Četrdeset devet« (1979.), »Pjevat će Slavonija« (1982.), »Ispod klupe« (1985.), »Nedavna davnina« (1986.), »Izabrane pjesme« (1991.), »Žita zemlje« (1993.), »Putna glazba« (1996.), »Jesenja berba« (1999.), »Zavičajni tim« (2001.), »Kolodvori jave« (2001.), »Dnevna potrošnja« (2006.), »Dječje...« (2007.), »Stihovi dugih naslova« (2007.), »Daleki vlak« (2008.) i »Beskrajni kraj« (2008.).

Miroslav Slavko Mađer je za svoj dugogodišnji književni rad i nagrađivan, između ostalog, Nagradom osječke »Revije« za knjigu »Velika polja« (1974.), Nagradom grada Vinkovaca, Nagradom Matice hrvatske za knjigu »Izabrane pjesme« (1969.), Nagradom HAZU za knjigu »Izabrane pjesme« (1991.), Nagradom Vladimir Nazor za godišnje djelo za knjigu »Četrdeset devet« (1979.), te nagradama za životno djelo: »Vladimir Nazor« (1999.), »Dani Ivana i Josipa Kozarca« (1999.), »Kirinovi susreti« (1999.), »Dobro jutro more« (2001.), »Visoka žuta žita« (1990.), i »Nagrada Vukovarsko – srijemske županije« (2007.), te je autor mnogih uglazbljivanih stihova izvođenih na glazbenim festivalima kao što su Požeški festival, Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi, Splitski festival, od kojih je svakako najpoznatija skladba »Pjevat će Slavonija«, koja je postala slavonska neslužbena himna.

Jozefina Skenderović – voditeljica slamarske sekcije HKPD »Matija Gubec« u Tavankutu

Putom slame

Jozefinino je ljeto mirisalo na slamu, a jesen na njezinu prvu sliku * Prema Jozefininim riječima, slama se nametnula kao nešto najprepoznatljivije za Suboticu i njezinu okolicu

Jozefina Skenderović je nastavnica kemije u subotičkoj Osnovnoj školi »Ivan Milutinović«, ali osim njezinih učenika, mnogi je cijene po njezinu dugogodišnjem radu sa slikama od slame. O svojoj naklonosti prema stvaranju slamarske umjetnosti rado govori, prisjećajući se svojih početaka. »Slamu sam davno upoznala. Sjedila sam pokraj prijateljice iz mladosti, koja se bavila izradom slika od slame, i promatrala kako ona radi. Nisam mislila da ću i ja jednoga dana znati izrađivati predmete i slike u tehnici slame«, ističe Jozefina.

Put slame bio je neizbježan, jer je, zaposlivši se 1979. godine kao nastavnica u tavankutskoj osnovnoj školi, imala priliku ponovno se susresti sa slamom kroz slamarsku sekciju za djecu, koja je u to vrijeme djelovala u školi. Trebalo je samo, uz dobru volju, primijeniti ranije stečeno teorijsko znanje, što je Jozefina i učinila, zamolivši voditeljicu sekcije, kolegicu *Anu Crnković*, za malo slame.

NEIZBJEŽNI PUT: Tako je Jozefinino ljeto mirisalo na slamu, a jesen na njezinu prvu sliku, s kojom je započela novu školsku godinu. »Motivi na slikama su mi u početku bili salaši, ali ih sada rijetko radim. Jako volim bunjevačku nošnju, te mi posljednjih godina najveće zadovoljstvo predstavlja

raditi ženske likove odjevene u narodnu nošnju«, kaže Jozefina, čiju će sliku s Kolonije 2008. također krasiti Bunjevka u svili.

Kao voditeljica slamarske sekcije HKPD »Matija Gubec« u Tavankutu, jedna je od organizatora ovogodišnjeg saziva Kolonije naive u tehnici slame, koja se održala u Tavankutu od 11. do 19. srpnja. Među tridesetak sudionica Kolonije, osim iz Tavankuta, Subotice i okolice, bile su i gošće iz Srijemske Mitrovice, a vrijedno su radila i djeca, koja su redoviti članovi slamarske sekcije, a ujedno i garancija da pučko stvaralaštvo neće nestati na ovim prostorima.

Sudionici Kolonije u Tavankutu već tradicionalno započinju svoj rad na njivi, prigodom natjecanja risara, koje je ove godine održano na Verušiću. Dok su risari kosili žito, slamarke su za to vrijeme isto tako vrijedno radile starinske perlice i prstenje od slame, baš kako su to davno prije njih radile prve slamarke, dok su čuvale guske u polju. Svatko tko je došao na natjecanje, mogao je pogledati mini izložbu slika od slame i dobiti na dar perlicu ili prsten, kao uspomena na dan proveden u ozračju očuvanja tradicije žetvenih radova.

JEDINSTVENA LJEPOTA SLIKE: Kolonija se tijekom sedam dana održavala u prostorijama škole »Matija Gubec« u

Tavankutu, gdje su se također izradivale perlice i drugi zanimljivi predmeti od slame, ali je naglasak prije svega bio na slici, koju, po pravilu, svi sudionici ostavljaju na dar Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec«. Međutim, za izradu slike od slame je ipak potrebno dulje vrijeme nego što omogućuje trajanje Kolonije, te zato slamarke često počinju raditi slike nešto ranije, ili ih u potpunosti završe nekoliko dana nakon zatvaranja Kolonije. Nakon fotografiranja slike i odabira prikladnog okvira, slika od slame spremna je pokazati svoju jedinstvenu ljepotu svijetu, koji ovu novu umjetnost rado prihvaća kao dio kulturnog naslijeđa na ovim prostorima.

Osim redovitih izložbi prigodom održavanja Kolonije i Dužijance, slamarke svoje slike izlažu ponajviše u gradovima po Vojvodini i Republici Hrvatskoj, a s izložbom slika gostovale su i u Mađarskoj i Austriji. Prema Jozefininim riječima, slama se nametnula kao nešto prepoznatljivo za Suboticu i njezinu okolicu, ali nije uvijek lako doći do suvenira od slame, s obzirom da se mogu kupiti samo u suvenirnici

pod Gradskom kućom u Subotici ili, pak, potražiti direktno kod slamarki.

O vrijednosti i značaju održavanja kontinuiteta u radu sa slikama u tehnici slame govori i činjenica da je slamarstvo karakteristično samo za usko geografsko područje, odnosno Tavankut i okolicu. »Ako se netko i bavi slamarstvom, onda je to zasigurno naučio od nas. U Vojvodini rade sa slamom žene u Srijemskoj Mitrovici, koje u šali nazivamo »istureni Gupčev odjel«, dok smo u Hrvatskoj, u suradnji s udrugom »Hrvatska žena« održali nekoliko radionica u kojima smo zainteresirane članice naučile kako se rade slike od slame«, ističe Jozefina.

Autohtona umjetnička djela nastala radom ruku naših slamarki, stvorena na Koloniji 2008., moći će se pogledati 8. kolovoza, kada će biti izložena u vestibulu Gradske kuće uoči proslave svečanosti gradske Dužijance. Tom prigodom će salaši i bunjevačka nošnja od slame svijetu ispričati još neke stare, možda zaboravljene priče iz života naših majki i didova.

Marija Matković

U Plavni obilježena 320. obljetnica doseljavanja Šokaca u Bač

Tragovi prošlosti vode u budućnost

HKUPD »Matoš« uspješno organizirao prvu lokalnu manifestaciju »Prošlost Plavne u tragovima« u sklopu projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.–2008.« * Etno-kuća, opremljena starim pokućstvom, alatkama i priborom oduševila brojne goste * Kulturno-umjetnički program izmamio burne aplauze od brojnih Plavanaca

Piše: Ivan Andrašić

U sklopu zajedničkoga projekta institucija kulture podunavskih Hrvata Šokaca »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.–2008.« HKUPD »Matoš« iz Plavne organiziralo je 19. srpnja u ovom pitomom mjestu lokalnu manifestaciju »Prošlost Plavne u tragovima«. Lokalnu samo po nazivu, a sudjelovanje osječke »Šokačke grane« dalo joj je žig međunarodne. Manifestacija je imala dva dijela: etno-izložbu i kulturno-umjetničku priredbu. U međuvremenu su uzvanici bili nazočni misi u mjesnoj crkvi sv. Jakova. Etno-izložbu u prostorijama Vatrogasnog doma

priredile su članice etnološkoga odjela HKUPD »Matoš«. Ove vrijedne žene uspjele su predložiti posjetiteljima duh i dah stare Plavne, Plavne koja to danas više nije, Plavne koja živi samo u dušama i srcima dijela potomaka onih, koji su prije jednog stoljeća u svakidašnjem životu rabili ove eksponate, u današnjim danima oku dostupne samo na izložbama i u rijetkim muzejima. Posjetitelji su već u improviziranom dvorištu mogli vidjeti mnoge alate i pribor, koji su rabili paori i zanatlije, pa i kućanice.

ETNO IZLOŽBA: Bilo je tu naprava za obradu konoplje, za

krunjenje i mljevenje kukuruza, alata koje su rabili kovači, drvo-djelje, ličiocci, pa i jedan pravi, starinski, rukom rađeni dječji drveni konjić. Stari dio kuće u sklopu Vatrogasnoga doma, onaj unutar-nji, odisao je patinom prošlosti, smirenim bojama mnogih probdjevenih noći žena, koje su poslije teškog rada u vrtu i na njivama namjeravale sutrašnjoj mladosti

ostaviti svoje patnje i nade pretočene u prekrasne ćilime, ponjavke, ručnike, ekleraje i ono najljepše – narodne nošnje, koje su tako dično znali nositi, narodne nošnje koje, kako smo u večernjem dijelu programa vidjeli, znaju nositi i njihovi potomci. Posjetitelji su mogli vidjeti dvije različito namještene sobe, ali namještene onako kako su ih žene namještale prije stoljeća i

Detalj iz Etno kuće

Uzvanici

više, a zidovi »zatvoritoga ganka« bili su prekriveni dijelovima starih nošnji i ručnih radova. Stekao se dojam kako bi najveći dobitak za Plavnu bio osiguranje adekvatnoga prostora, koji bi omogućio stalni

postav viđenoga. Plavanski župnik vlč. *Josip Štefković* predvodio je svetu misu u crkvi sv. Jakova. Uz pozdrav gostima, u nadahnutoj propovijedi osvrnuo se na potrebu očuvanja folkloru i običaja, ali isto

Na ljetnoj pozornici

Večernji program, održan na ljetnoj pozornici u dvorištu OŠ »Ivo Lola Ribar«, otvorio je pjevački zbor »Matoša« izvođeci autorsku pjesmu članice KPZH »Šokadija« iz Sonte Božane Vidaković »Šokadija«, sada već i aklamacijom proglašenu himnu institucija kulture podunavskih Šokaca. Sudeći po pljesku, folklorno-dramsko-pjesnička večer oduševila je dvjestotinjak nazočnih gledatelja. Dinamične koreografije u izvedbi članova »Šokačke grane« iz Osijeka i dječje skupine HKUPD »Dukat« iz Vajske, temperament juga u igri članova KUD-a »Palona« iz Plavne i, na koncu, splet šokačkih pjesama i plesova u izvođenju domaćina manifestacije tjerali su publiku na pljesak.

tako i očuvanje vjere. Riječima »Neka Marija, majka prošlosti i sadašnjosti, bude i majka budućnosti i neka bude naša zagovornica kod sina svojega«, završio je propovijed vlč. Štefković.

VEČERNJI PROGRAM: Večernji program, održan na ljetnoj pozornici u dvorištu OŠ »Ivo Lola Ribar«, otvorio je pjevački zbor »Matoša« izvođeci autorsku pjesmu članice KPZH »Šokadija« iz Sonte Božane Vidaković »Šokadija«, sada već i aklamacijom ozvaničenu himnu institucija kulture podunavskih Šokaca. Sudeći po pljesku, folklorno-dramsko-pjesnička večer oduševila je dvjestotinjak nazočnih gledatelja. Dinamične koreografije u izvedbi članova »Šokačke grane« iz Osijeka i dječje skupine HKUPD »Dukat« iz Vajske, temperament juga u igri članova KUD-a »Palona« iz Plavne i, na koncu, splet šokačkih pjesama i plesova u izvođenju domaćina manifestacije tjerali su publiku na pljesak. Igrokaz Osječana »Divani sa sokaka« podsjetio ih je na ne tako davna vremena kad su i Plavanci... Stihovi pjesnika

Šokaca iz Podunavlja, sudionika »Lire naive«, *Josipa Dumendžića – Meštra, Antuna Kovača, Tonke Šimić i Ivana Andrašića* ispraćeni su gromoglasnim pljeskom. U pobožnoj tišini saslušana, dušom i srcem prihvaćena, gromkim je pljeskom pozdravljena i »Molitva« predsjednice Organizacijskog odbora projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač *Stanke Čoban*. Od pozvanih gostiju manifestaciji su bili nazočni: dopredsjednik Općine Bač *Jan Ralbovsky*, konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici *Iva Aranjoš* – nakon nekoliko godina nepristustvovanja manifestacijama podunavskih Šokaca, HNV je zastupao dopredsjednik za Podunavlje *Stipan Šimunov*, bila je tu i predsjednica udruge »Šokačka grana« iz Osijeka *Vera Erl*, te predstavnici medija – Hrvatske riječi i Prizme i subjekata kulture iz Bačkog Brega, Bača, Sonte i Vajske. Manifestacija je održana pod logom »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.–2008.«, uz medijsko pokroviteljstvo NIU »Hrvatska riječ«.

Sadržaj

Manifestacija je imala dva dijela: etno-izložbu i kulturno-umjetničku priredbu. U crkvi sv. Jakova služena je sveta misa. Etno-izložbu u prostorijama Vatrogasnog doma priredile su članice etnološkoga odjela HKUPD »Matoš«.

DSHV proslavio 18. godina od osnutka stranke

Samo zajedno možemo odgovoriti na izazove

Samo skupa, dijalogom rješavajući probleme i nerazumijevanja, pa i konflikte, koji se nužno javljaju kada ljudi rade zajedno, možemo efikasno odgovoriti na izazove koje nam donosi naš nacionalno-manjinski položaj i dovršiti ono što smo započeli prije 18 godina, poručio je predsjednik stranke Petar Kuntić

Misom zahvalnicom u franjevačkoj crkvi, svečanom akademijom u subotičkoj Gradskoj kući, te domjenkom u sjedištu stranke, prošloga petka, 18. srpnja, u Subotici obilježeno je 18 godina od osnutka Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

»Hrvatska je pomagala i dosad, ali ja držim da ova pomoć može biti i veća i izdašnija. Ono u čemu najviše možemo pomoći je da i kroz kontakte te potpisivanje bilateralnih ugovora s Republikom Srbijom stvorimo bolji i kvalitetniji okvir za vas«, poručio je na svečanoj akademiji ministar šumarstva, vodnoga gospodarstva i regionalnog razvoja u Vladi Republike Hrvatske **Petar Čobanković** dodavši, kako manjine mogu biti most u građenju novih odnosa između dviju država.

STOŽERNA POLITIKA: Čobanković je pozvao na ujedinjenje svih Hrvata u Vojvodini kako bi se

najlakše zaštitili interesi zajednice. »Ovdje na ovakav broj Hrvata nepotrebno je ići u različitim smjerovima, već, dapače, treba se homogenizirati. U jednoj stranci ne moraju svi isto misliti, može i treba biti različitih mišljenja, ali u konačnici se treba voditi jedna stožerna politika, koja treba biti u interesu hrvatskog naroda«, rekao je ministar **Petar Čobanković**.

Nazočnima se obratio i **Petar Mlinarić**, član Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koji je izrazio nadu da će Hrvatima u Vojvodini biti osigurano više sredstava iz proračuna matične domovine, kao i sva pomoć u zaštiti manjinskih prava.

U ime Vukovarsko-srijemske županije okupljene je pozdravio zamjenik župana **Željko Cirba**, naglasivši dobru suradnju županije s općinama u Vojvodini, koja bi u budućem razdoblju, kako je rekao, trebala postati još bolja.

Stranka može biti ponosna na svoje rezultate: Petar Kuntić

Katarina Horvat-Khan

Članovima stranke obljetnicu je čestitao i gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, koji je istaknuo kako je DSHV u proteklom razdoblju bio dobar suborac svim strankama na proeuropskom putu Srbije.

VELIKI PUT: Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* je rekao da je za 18 godina pređen veliki put, od organizacije u čijem je radu tijekom devedesetih bilo opasno sudjelovati do stranke koja danas ima predstavnika u izvršnoj vlasti u lokalnim samoupravama u Subotici i Somboru, ali i na pokrajinskoj te republičkoj razini. Kao skorije rezultate političkog djelovanja DSHV-a on je naveo početak nastave na hrvatskom jeziku u subotičkoj gimnaziji, kao i osnutak Zavoda za kulturu Hrvata u Vojvodini.

»Samo skupa, dijalogom rješavajući probleme i nerazumijevanja, pa i konflikte, koji se nužno javljaju kada ljudi rade zajedno, možemo efikasno odgovoriti na izazove koje nam donosi naš nacionalno-manjinski položaj i dovršiti ono što smo započeli prije 18 godina. U tome ne bi više nikada trebale prevladati osobne sujete nad interesima hrvatske nacionalne manjine, osobito imajući u interesu da je mnogo toga i postignuto, iako smo često i sami spremni te rezultate osporiti. No, za borbu u ostvarivanju ovih političkih ciljeva još i danas neki iz hrvatske zajednice smatraju da Hrvatima u Vojvodini nije potrebna politička stranka, već da je u ostvarivanju ovoga dovoljno Hrvatsko nacionalno vijeće. Međutim, moramo podsjetiti da mi

želimo biti dio političke zajednice društva u kojem živimo, a da je cilj manjinske samouprave unutar nje samoorganiziranje manjine«, rekao je Kuntić.

Kuntić je zaključio kako stranka može biti ponosna na svoje rezultate koji, kako je dodao, mogu biti veći ukoliko sve hrvatske institucije nastave raditi unutar svojeg djelokruga. Uz *Josipa Gabrića*, koji je ovom prigodom govorio o postignućima stranke u proteklih 18 godina, radno predsjedništvo svečane akademije činili su: *Mata Matarić, Jelena Borković, Renata Kuruc i Siniša Skenderović*.

U umjetničkom dijelu programa nastupila je članica Državne opere u Dortmundu *Katarina Horvat-Khan* (mezzosopran), uz klavirsku pratnju svoje kćeri *Medihe Khan*.

Osim članova iz svih podružnica i mjesnih organizacija DSHV-a, svečanosti su nazočili i predstavnici Veleposlanstva RH u Beogradu, Generalnog konzulata RH u Subotici, predsjednik Skupštine Sombora *Nemanja Delić* i predsjedavajući Instituta »Ivan Antunović« mons. dr. *Andrija Kopilović*.

D. B. P.

Gost na proslavi: Petar Čobanković

Domjenak u sjedištu stranke

Vojvodina dobila novu vladu

Predsjednik ponovno Bojan Pajtić

Novi je stari premijer naglasio tri ključne riječi kojih će se držati pokrajinska vlada: kompetencija, briga i integritet

»**M**i u Vojvodini trebamo izgraditi odgovorno i pravedno društvo, primjereno 21. stoljeću. A to znači: tko hoće, dobit će uvjete, šansu i priliku; tko ne može – dobit će pomoć; a tko neće, neka ne očekuje ni od koga da radi za njega umjesto njega. To nije vojvođanski.«

Ovim je riječima, pred zastupnicima pokrajinske skupštine u prošlu srijedu, dr. Bojan Pajtić započeo svoj novi mandat na mjestu predsjednika Izvršnog vijeća AP Vojvodine. Za Pajtića, kao premijera, glasovalo je 86 zastupnika, a protiv ih je bilo 28.

Nova vojvođanska vlada imat će, rekao je Pajtić, manje članova nego prethodna. »Ali uvjeren sam da će biti još efikasnija, jeftinija i uspješnija od, uspješne, prethodne. Tri su ključne riječi za novu vojvođansku vladu: kompetencija, briga i integritet.«

Nakon obraćanja Bojana Pajtića, izabrani su i članovi novog sastava Izvršnog vijeća. Potpredsjednici Izvršnog vijeća su: Ana Tomanova-Makanova (ujedno i pokrajinska tajnica za informacije), István Pasztor (ujedno i pokrajinski tajnik za gospodarstvo), Jan Sabo (ujedno i pokrajinski tajnik za lokalnu samoupravu i međuopćinsku suradnju), te Dušan Jakovljević.

Pokrajinski tajnici su: za znanost i tehnološki razvoj prof. dr. Dragoslav Petrović, za kulturu Milorad Đurić, za obrazovanje dr. Zoltán Jeges, za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Daniel Petrović, za financije mr. Jovica Đukić, za životni okoliš i održivi razvoj dr. Slobodan Puzović, za socijalnu politiku i demografiju Novka Mojić, za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Miroslav Vasin, za zdravstvo dr. Atila Čengeri, za propise, upravu i nacionalne manjine dr. Tamás Korhecz, za energetiku i mineralne sirovine Radoslav Striković, za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo Dušanka D. Sremački, za sport i mladež Modest Dulić i za regionalnu i međunarodnu suradnju Jadranka Beljan-Balaban. Predsjednik, potpredsjednici i članovi Izvršnog vijeća položili su, pred predsjednikom i zastupnicima Skupštine AP Vojvodine, svečanu prisegu.

Z. P.

Novi – stari premijer: Bojan Pajtić

Svečana prisega: Članovi nove vlade

Prva sjednica Izvršnog vijeća AP Vojvodine

Rješenja za normalno funkcioniranje tajništava

Novoizabrano Izvršno vijeće Vojvodine održalo je prošloga petka, 18. srpnja, svoju prvu sjednicu. Predsjednik Izvršnog vijeća Bojan Pajtić prije početka sjednice, čestitao je članovima vojvođanske vlade i izrazio uvjerenje da će Izvršno vijeće, kao i do sada, uspješno, odgovorno i na najfunkcionalniji način rješavati sve zadatke koji ih u predstojećem razdoblju očekuju.

Vijeće je na sjednici usvojilo Prijedlog odluke o obrazovanju Povjerenstva za kadrovska i administrativna pitanja i za predsjednika izabralo potpredsjednicu i pokrajinsku tajnicu za informacije Anu Tomanovu-Makanovu.

Ovo Povjerenstvo, koje kao stalno radno tijelo odlučuje o najvažnijim pitanjima iz djelokruga rada i ostvarivanja prava članova Izvršnog vijeća kao i drugih službi, direkcija i tijela pokrajinskih tijela uprave. Dušan Jakovljević,

potpredsjednik Izvršnog vijeća je zamjenik predsjednika, a članovi Povjerenstva su: dr. Jan Szabo, potpredsjednik i pokrajinski tajnik za lokalnu samoupravu i međuopćinsku suradnju, prof. dr. Dragoslav Petrović, pokrajinski tajnik za znanost i tehnološki razvoj, Milorad Đurić,

pokrajinski tajnik za kulturu, dr. Zoltán Jeges, pokrajinski tajnik za obrazovanje i Modest Dulić, pokrajinski tajnik za sport i mladež.

Na sjednici je usvojena i Informacija o uvjetima i načinu izvršavanja Odluke o proračunu AP Vojvodine za 2008. godinu, nakon donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pokrajinskoj upravi, kao i Prijedlozi rješenja o prijenosu neiskorištenih sredstava u tekuću proračunsku rezervu.

Ovim će rješenjima biti stvoreni uvjeti za normalno funkcioniranje novouspostavljenih pokrajinskih tajništava. U ovlasti Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo sada je i privatizacija, a Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu razdvojeno je po dvama resorima. Socijalna politika je sada u kompetenciji novog tajništva za socijalnu politiku i demografiju.

Natjecanje aranžera izloga

U Subotici je počelo natjecanje aranžera izloga, koje se tradicionalno održava u okviru »Dužijance«.

Ove godine u natjecanju sudjeluje petnaestak aranžera, a njihovi se radovi mogu pogledati u izlozima u ulicama – Matka Vukovića, Rudićevoj u Suvenirnici ispod Gradske kuće, Mc'Donalds-u...

Aranžmane će ocjenjivati žiri u sastavu: *Alojzije Stantić, Olga Kovačev Ninkov i Đurđica Orčić*, a proglašenje nagrađenih zakazano je za 6. kolovoza, u sklopu Književne večeri, koja se također održava u okviru »Dužijance«.

Dužijanica u Maloj Bosni

U nedjelju, 27. srpnja, u Maloj Bosni bit će održana žetvena svečanost – Dužijanica. Svečana sveta misa bit će služena u 10 sati u crkvi

Presvetog Trojstva. Navečer će u dvorištu župe s početkom u 19 i 30 sati biti održana svečana akademija, a nakon toga i »Bandašičino kolo«. Ovogodišnji bandaš i bandašica su *Darko Jurić i Martina Mezei*.

Izlet likovnjaka na Tisu

Čak 22 člana Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« boravilo je na jednodnevnom izletu na rijeci

Tisi, gdje su im domaćini bili članovi Ribolovačkog kluba »Šaran« iz Martonoša. Osim što su se vozili čamcima po Tisi, likovnjaci su izlet

proveli i »radno«, stvarajući u prirodnom okruženju rijeke i njezine okolice. Inače, bio je ovo četvrti susret slikara s martonoškim ribičima, a suradnja dviju udruga će, kako nam kažu iz Likovnog odjela, biti nastavljena.

Koncert »4 asa«

Tvorci najvećih pop-rock hitova bivše Jugoslavije, članovi sastava »4 asa« iz Hrvatske, održat će koncert u Subotici, u subotu, 9. kolovoza, na Stadionu malih sportova s početkom u 23 sata.

Sastav čine bivši članovi poznatih grupa, Rajko Dujmić iz Novih fosila, Vlado Kalember iz Srebrnih krila, Alen Islamović iz Bijelog dugmeta i Jurica Pađen iz grupe Aerodrom. Oni će prvi puta u svojoj karijeri održati zajednički koncert u našem gradu, i to u okviru ovogodišnjeg programa »Dužijance«.

Posjetitelji koncerta imat će prigodu pjevati samo najveće hitove bivše Jugoslavije, koje su članovi ove skupine u svojim dugogodišnjim estradnim karijerama napisali ili otpjevali, kao što su pjesme »Za dobra stara vremena«, »Milena generaciju«, »Vino na usnama«, »Stavi pravu stvar na pravo mjesto«, »Motori«, i još bezbroj neprolaznih pjesama.

Prije nastupa »4 asa«, publiku će zagrijati subotički klupski band »Perpetuum mobile« koji će sa svirkom početi u 22 sata.

Ulaznice se mogu kupiti u DVD klubu »Fly« u Nušićevoj 7, po cijeni od 400 dinara u preprodaji, dok će na dan koncerta ulaznice koštati 500 dinara.

Ljetno radno vrijeme ustanova kulture

Pojedine ustanove kulture u gradu, tijekom ljetne sezone radit će po izmijenjenom radnom vremenu.

Moderna galerija Likovni susret bit će otvorena za posjete radnim danima između 8 i 14 sati.

Gradska knjižnica do 31. kolovoza radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 7 i 30 do 14, a utorkom i četvrtkom od 12 do 19 sati. Čitaonica i zavičajni odjel rade samo prijedopodne svakog radnog dana, dok je subotom knjižnica zatvorena.

Gradski muzej za sada radi uobičajeno od 10 do 16, i subotom od 10 do 13 sati.

Zavičajna galerija »Doktor Vinko Perčić« otvorena je od 7 do 14 sati.

Proštenje sv. Ane na »kerskom groblju«

Proštenje sv. Ane održat će se sutra (subota, 26. srpnja) na »kerskom groblju«. U 17 sati je misa na mađarskom jeziku koju će služiti ft. Gutási Ákos, a u 18 sati misa na hrvatskom jeziku koju će služiti vlč. Marijan Vukov.

U Somboru na TV Spektru

Emisija na hrvatskom jeziku

Predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić* i predstavnici subotičke »Cro Media« u srijedu su 16. srpnja razgovarali s direktoricom RTV »Spektar« u Somboru *Zoricom Bakić* o dodjeli termina hrvatskoj manjinskoj zajednici na ovoj lokalnoj televiziji. Dogovoreno je kako će hrvatska zajednica na ovim prostorima imati polusatnu emisiju jednom tjedno, a uređivat će je »Cro Media« iz Subotice.

Vijeće Republičke radiodifuzne

agencije je dodijelio lokalnu televizijsku frekvenciju TV »Spektru« za idućih osam godina. U povodu dodjele termina hrvatskoj nacionalnoj zajednici na ovoj lokalnoj televiziji, predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić* je za Hrvatsku riječ kazao:

»Veoma smo zadovoljni što nas je prihvatila medijska kuća i dodijelila termin za emitiranje programa na hrvatskom jeziku pola sata tjedno. Predstoji nam obveza da drugih pola sata programa popu-

nimo zanimljivim lokalnim informacijama koje se tiču hrvatskoga života kroz kulturni, duhovni i politički aspekt. Obostrani interes TV »Spektra« i »Cro Media« je da zaživi emisija koja će na neki način artikulirati sve naše aktivnosti tijekom tjedna. Na sastanku je dogovoreno da će za početak biti samo televizijsko emitiranje, a kasnije i radijsko.«

Josip Stantić, urednik »Cro media« izjavio je za naš list kako je zadovoljan postignutim dogovorom i da je »Cro Media« spremna uraditi polsatni program i da ovih dana dostavljaju prvu emisiju. Stantić se nada da će se emisije emitirati vikendom. Tom emisijom bit će, i u tom regionu, omogućeno informiranje na hrvatskom jeziku.

Z. Gorjanac

Svečanom Akademijom završena Kolonija slamarki u Tavankutu

Nove slike od slame

Rad slamarki na ovogodišnjoj Koloniji završen je prošloga petka, prigodom

»Ivan Goran Kovačić« iz Velike (R. Hrvatska), te iz Istre, RKUD »Rudar« iz Raše, koji su prvi puta

ce Tavankut, sa svojim gostima iz Kačmara (Republika Mađarska), dogradonačelnika Subotice, *Pere Horvackog* kao i predsjednika DSHV-a, *Petra Kuntića*. O Projektu galerije slika od slame govorila je povjesničarka umjetnosti, *Ljubica Vuković-Dulić*, a također je bilo riječi i o projektu popravke Doma kulture u Tavankutu. *Petar Kuntić* pohvalio je projekte, rekavši da će se s njihovom implementacijom

između Hrvata u regiji, što bi imalo veliki značaj, kako s kulturnog, tako i s političkog i gospodarskog aspekta, te da predstavnici kulturno-umjetničkih društava, kao inicijatori suradnje, imaju važnu ulogu u njihovoj realizaciji.

Na svečanoj Akademiji predstavljani su bandaš i bandašica, kojima je voditeljica slamarske Kolonije *Jozefina Skenderović*, uručila prekrasnu krunu od slame, koja je simbol ovogodišnje tavan-kutske Dužijance. Bandaš i bandašica pozvali su mještane i goste da svojom nazočnošću uljepšaju proslavu žetvene svečanosti – Dužijance, a pozivu su se rado odazvali svi, osobito mladi, koji su započe-

čega je već tradicionalno upriličena svečana Akademija. Dvoranu Doma kulture ispunila je pjesma i ples članova Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, te njihovih gostiju iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Prije početka programa, u prostorijama Društva održan je sastanak s predstavnicima HKUD-a »Dubrave« iz Aladinića (BiH), KUD-a

gostovali u Tavankutu. Svrha održavanja sastanka bila je predstavljanje i upoznavanje s radom ovih kulturno-umjetničkih društava, te uspostavljanja dugoročne suradnje između njih. Osim toga, predsjednik HKPD »Matija Gubec«, *Ladislav Suknović* upoznao je nazočne s projektima Društva koji se planiraju realizirati u budućnosti, što je bio razlog nazočnosti sastanka i predstavnika Mjesne zajedni-

zasigurno ubrzo započeti, jer imaju višestruku potporu. Osim toga, Suknović je naglasio da planirani projekti podrazumijevaju suradnju

li sa slavljem već iste večeri, na zajedničkom druženju priređenom nakon Akademije.

M. Matković

U okviru programa Kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

Večeri filma i poezije

U okviru programa ovogodišnje Kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu održane su filmska i književna večer. Cilj organiziranja ovih događanja je obogaćivanje Kolonije sadržajima koji su dio stvaralaštva, na svojevrsan način, usko vezanog za rad samih slamarki.

Filmska večer održana je u prostorijama škole »Matija Gubec«, koja ove godine slavi 35. obljetnicu postavljanja biste Matije Gupca, koju je izradila poznata kiparica Ana Bešlić. Tim povodom prikazan je dokumentarni film o Ani Bešlić snimljen 2005. godine. Prije projekcije o filmu su govorili povjesničarka umjetnosti i kustosica Gradskog muzeja u Subotici Olga Kovačev Ninkov i redatelj filma Rajko Ljubić.

Kako je odrasla uz skulpture Ane Bešlić, od kojih su mnoge postavljene u središtu grada i na Paliću, Olga Kovačev Ninkov došla je na ideju potražiti Anu, a potom i predložila Rajku Ljubiću da bi bilo zanimljivo snimiti film o ovoj vrhunskoj umjetnici. Iako je 1983. godine izdana »Monografija o Ani Bešlić«, autorice Katarine Ambrozić, vrijedilo je prvu kiparicu na ovim prostorima zabilježiti okom kamere. »Žene su u to vrijeme bile rijetke među umjetnicima, radi čega je Ana vjerojatno imala i problema, što je, svakako, utjecalo na to da su njezine skulpture drugačije«, istaknula je Kovačev Ninkov. Kao kustosica Gradskog muzeja ona je izrazila zadovoljstvo što je ova kiparica, podrijetlom iz Bajmoka, svoju prvu, ali i posljednju samostalnu izložbu 1997. godine imala u Subotici. Osim toga, subotičkom Gradskom muzeju darovala je svoj legat, odnosno zbirku od dvadeset skulptura, što također govori o njezinu osjećaju pripadnosti ovome kraju i želji da se njezina djela vezuju uz Suboticu. Kovačev Ninkov je još navela neke od najpoznatijih skulptura Ane Bešlić u

Subotici, kao što su: »Krila«, »Talijska«, »Majka i dijete« i »Ptice«, postavljene 50-tih godina prošloga stoljeća, te još mnoge koje krase ostatak svijeta.

IKAVICA U BEOGRADU: Redatelj filma Rajko Ljubić iznio je svoje dojmove o snimanju filma, koji su, kako kaže, vrlo pozitivni, jer je snimanje teklo jednostavno,

a osobito je bilo zanimljivo slušati kako o svom životu Ana Bešlić govori na ikavici, koju, iako je dugo godina živjela u Beogradu, nije zaboravila. »U snimanju filma sudjelovali su i povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković-Dulić te Alojzije Stantić, koji je, govoreći dijalektalnu ikavicu i pokazujući njezinu ljepotu i mogućnost uporabe u svim situacijama, potaknuo i

slamarki, naglasivši važnost talenta u stvaranju umjetnosti, kojemu treba dati priliku, bez obzira o kojoj vrsti stvaralaštva se radi. A vrijedno je reći da poveznicu s Anom slamarke imaju još od davne 1986. godine, kada je na I. koloniji naive u tehnici slame u Tavankutu Ana bila pozvana otvoriti izložbu slika. Kako je Ana preminula početkom

onim što rade ljudi oko nas, osobito pjesnici, jer okupljanje oko knjige donosi puno toga dobrog, kao što je razmjena iskustava i stavova. Biti u dijalogu s Lazarom Franciškomovićem višestruko je plodonosno, osobito za nas koji smo s ovog područja, jer je njegov život i pjesništvo duboko usadrženo na ovo naše podneblje«, rekao je Žigmanov.

U književnom životu Franciškomović se pojavio 1980. godine, od kada je objavio šest knjiga poezije, od kojih je ove godine u Zagrebu objavljena knjiga pod naslovom »Graal«. Nekoliko pjesama iz ove knjige pročitao je tijekom večeri učenica gimnazije na hrvatskom jeziku Ivana Rudić, koja je ujedno i recitatorica Hrvatske čitaonice u Subotici. Nakon doista prekrasne interpretacije pjesma, Žigmanov je pojasnio značenje pojma »graal«, kojeg je usporedio sa svećanom posudom, odnosno kaležom, i doveo ga u vezu s Franciškomovićevim pjesništvom. »Sve ove pjesme rezultat su Lazarevih napora da svoju sliku svijeta, svoje znanje i iskustvo, pretoči u stihove koje je stavio u neku vrstu posude, duhovnoga grala, koje je potom objavio«, istaknuo je Žigmanov.

U pjesmama Lazara Franciškomovića očita je njegova sažvljenost s iskustvom ovdašnjih ljudi, njihovim radom i naporom, sa zemljom, salašima, Bačkom. Prema riječima Žigmanova, zbirka pjesama »Graal« je, od svih Franciškomovićevih knjiga, najdublje spjevana na religioznim elementima, koji ukazuju na čovjeka koji je putnik i hodočasnik.

Franciškomović je ovom prigodom Tavankučanima omogućio premijerno čuti njegov, još neobjavljeni spjev, dodavši da, kao putnik i hodočasnik, stalno nailazi na nove podatke o graalu, što se konstantno provlači kroz sve njegove radove, kako u romanima, tako i u pjesmama koje stvara.

Marija Matković

Anu da nam se obrati na ikavici«, rekao je Ljubić. Osim toga, Ljubić je u svom izlaganju našao poveznicu između Ane Bešlić i nazočnih

ovogodišnja Kolonija, osim rada sa slamom, ispunjena i drugim oblicima ljudskoga stvaralaštva. »Ako stvaramo, dobro je biti upoznat i s

Proslava ovogodišnje Dužijance u Lemešu (Svetozaru Miletiću), deveta po redu, započela je u petak 18. srpnja, otvorenjem izložbe »Nanine kuvarice«, na kojoj su bili nazočni i pjesnici iz Sombora: *Marija Bajić, Katarina Firanj, Marija Feher, Antun Kovač*, kao i *Lucia Knezi*, pjesnikinja iz Lemeša – sudionici ovogodišnje Lire naive.

Svečanu su povorku, u subotu 19. srpnja, u fijakerima predvodili ovogodišnji bandaš i bandašica. U večernjim satima na ljetnoj bini Doma kulture u cjelovečenjem programu pod nazivom »U avliji kod baće i nane«, sudjelovali su:

pjevačka, folklorna, dramska i pjesnička skupina HBKUD-a »Lemeš« iz Lemeša, zatim HKC »Bunjevačko kolo« iz Žednika, MD »Musica Viva« i KUD »Német László« iz Lemeša. Program je pratilo veliki broj gledatelja.

U nedelju oko 10 sati sudionici Dužijance su se okupili kod Doma kulture, odakle je krenula svečana povorka. Kruh i krunu ponijeli su bandaš *Borislav Černuš* i bandašica *Marina Knezi*.

Krunu za ovogodišnju Dužijanicu, kao i prethodnih godina, izradio je *Stipan Budimčević*, a kruh je ispekla *Krista Tošaki*. Svečana sveta misa započela je u 11 sati u crkvi

Lemeška Dužijanca

Rođenja Blažene Djevice Marije. Misno slavlje je predvodio župnik *Arpad Pastor*. Kruh od novog brašna i krunu na oltar su donijeli bandaš i bandašica. Narezani kruh za vjernike i klasove žita donijeli su mala bandašica *Antonija Ileš* i *Marko Barić*. Svetoj misi nazočili su i gosti: konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Iva Aranjoš*, predsjednik HKUD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega *Stipan Katačić*, predstavnik HBKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora *Željko Kolar*, somborska bandašica *Irena*

Budimčević i bandaš *Bojan Jozić*, predsjednica MZ Svetozar Miletić *Katarina Kaić*, predstavnici HKC »Bunjevačko kolo« iz Žednika, predsjednik KUD-a »Német László« *Geza Štefko* iz Lemeša, i predsjednica HBKUD-a »Lemeš« *Marija Bagi*.

Po završetku misnog slavlja, poslije svečanog blagoslova, svečana je povorka pošla do križa u središtu Lemeša, a nakon toga je za uzvanike i sudionike priređen svečani risarski ručak.

M. B.

Dužijanca u Tavankutu

Središnja svečanost svršetka Sžetvenih radova – Dužijanca, obilježena je u Tavankutu u nedjelju, 20. srpnja. Mimohodom do crkve Srca Isusova došetalo je više od stotinu vjernika odjevenih u narodne nošnje, koji su u proteklih

nekoliko desetljeća istim putom dolazili zahvaliti Bogu za darovani kruh. Karucama okičenim novim žitom stiglo je nekoliko mladih, te bandaš i bandašica – *Pavle Vojnić Mijatov* i *Ivana Bošnjak*. Žito, nošnja, djeca, bogatstvo kulture – oku-

pilo se u molitvi zahvale za zajedništvo, koje im je darovano. Misno slavlje predvodio je vlč. *Željko Šipek*, koji je u svojoj propovijedi naglasio važnost vjere u snagu Božje riječi i milosti, koja nas potiče na dobra djela, te da Bog uvijek čini sve da sjeme uzraste kako je zapisano u evanđelju. Na sv. misi je, uz tavankutskog župnika vlč. *Franju Ivankovića*, koncelebrirao i vlč. *Vinko Raguž* iz Aladinića (BiH), koji je sa svojim župljanima dugogodišnji gost Dužijance u Tavankutu. Svečana procesija ovenčala je crkvu prstenom od ljudi vjernih Bogu i tradiciji, koji su svo vrijeme molili na najljepši mogući način – pjesmom.

Misnom slavlju, između ostalih, nazočni su bili: dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, predsjednik Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance *Davor Dulić*, konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici

Mirela Lucić, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* kao i gradski bandaš i bandašica *Antun Kuntić* i *Jelena Gabrić*.

Navečer je u dvorištu župe priređeno Bandašičino kolo, koje je već tradicionalno okupilo mlade i one malo starije, da se uz ples i tamburaše lijepo zabave i provedu.

M. Matković

Tradicionalna kulturna priredba u Zagrebu

Međunarodna smotra folklor

*Međunarodna smotra folklor utemeljena je 1966. godine,
a ona je zapravo nastavak mnogo starije tradicije, priredbe »Smotra seljačke sloge«*

Ove je godine u Zagrebu, od 16. do 20. srpnja, održana 42. međunarodna smotra folklor, tradicionalna kulturna priredba, koja je okupila izabrana folklorna društva iz Hrvatske te folklorne ansamble iz – Europe, Afrike, Azije, Južne i Sjeverne Amerike.

Pokraj Trga bana Josipa Jelačića i Gornjeg grada neke priredbe 42. međunarodne smotre folklor odvijale su se i na nekoliko popratnih lokacija glavnog grada Hrvatske – u Tvornici kulture, Gliptoteci, Zagrebačkom kazalištu lutaka i Etnografskom muzeju, a sudionici Smotre gostovali su i na drugim priredbama u zagrebačkoj okolici.

Svečano otvorenje 42. međunarodne smotre folklor, koja je održana pod visokim pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, održano je 16. srpnja u Etnografskom muzeju predstavljanjem DVD-a »40 godina Međunarodne smotre folklor« u izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku. O ovom nosaču zvuka i slike, kao i jubilarnoj 40. međunarodnoj smotri folklor održanoj prije dvije godine, govorila je umjetnička ravnateljica Međunarodne smotre folklor dr. Zorica Vitez, stručni savjetnik Vido Bagur i ravnatelj Muzeja prof. Damodar Frlan.

»Međunarodna smotra folklor utemeljena je 1966. godine, a ona je zapravo nastavak mnogo starije tradicije, priredbe 'Smotra seljačke sloge', kulturno-prosvjetne organizacije HSS-a, koja je davnih tridesetih

Središnji dio Smotre folklor održan je na
Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu

godina organizirana sa željom ukazivanja na potrebu revalorizacije hrvatske tradicijske kulture, koja je tih godina bila seljačka kultura, kao i 80 posto tadašnjeg stanovništva. Tada je bilo važno osvijestiti ljude i pokazati da mi imamo svoju kulturu, da je ona seljačkog podrijetla, da ima visoke vrijednosti i da je treba sačuvati«, rekla je dr. Vitez i dodala, kako su te smotre trajale do poslije Drugog svjetskog rata, kada su, promjenom sustava i ideologije, zamrle.

Pokraj brojnih koncerata etnoglazbe i pučkog crkvenog pjevanja, glazbenih i plesnih radionica, na kojima se polaznike podučavalo tradicijskim oblicima plesanja i glazbovanja raznih naroda i kultura, dvije su priredbe ovogodišnje Smotre bile posvećene odabranim temama: jedna govornim oblicima folklor, a druga folkloru Gorskog kotara. Poznato je kako su mnogi oblici folklor i osmišljeni upravo zbog govorne komunikacije, osobito načini govorenja i pjevanja u kolu, uz glazbala kao što su tambura i samica, u dijalogu dviju skupina u svadbama, te u propovjednom pjevanju (najčešće u pjesmama koje opisuju minule događaje). Odnos prema jeziku, kao simbolu identiteta, danas se iskazuje i različitim oblicima njegovanja starih govora, njihovim čuvanjem i prenošenjem mladim naraštajima. Stoga smo u ovoj priredbi čuli i šaljivi srijemski svatovski 25. srpnja 2008.

KUD »Lela i Vladimir Matanović« iz Antina

govor »čaje« KUD-a »Ivan Goran Kovačić« iz Ivankova, izvedena je i pjesma mlade Ivone Širol o istarskim vidulicama (dvojnica) njezina pradjeda, a Ivona je i svirala na tom glazbalu. Dane Jurić, popularni guslar iz Dubravica kraj Skradina, spjevao je za ovu prigodu pjesmu o hrvatskom jeziku.

Drugi tematski program predstavio je folklorne tradicije Gorskog kotara, odnosno današnje oblike njihova postojanja. Poznato je da je Gorski kotar kraj zaštićenih prirodnih krajolika, bistrh rječica i jezera i čistoga gorskog zraka, a leži u neposrednoj blizini Kvarnera, u zaleđu grada Rijeke. Kroz to »zeleno srce Hrvatske, oduvijek su prolazili najkraći putovi do mora, a uz te putove između šumovitih planina smještena su brojna sela, zaseoci i desetak gradića: Brod – Moravice, Vrbovsko, Skrad, Ravna Gora, Lokve, Fužine, Čabar, Mrkopalj i središte Gorskog kotara, grad Delnice.

42. međunarodna smotra folklor završila se u nedjelju, 20. srpnja, svetom misom za sve sudionike u zagrebačkoj katedrali te večernjim koncertom u crkvi sv. Katarine naslovljenom »Crkvena pučka glazba Gorskog kotara«.

Zlatko Žužić

Sudionici

U pet dana trajanja Smotre nastupila su hrvatska kulturno-umjetnička društva – »Natko Nodilo« iz Babinog polja, »Kolo« iz Donje Bebrine, »Nova zora« iz Donje Lomnice, »Gacka« iz Ličkog Lešća, »Branimir 888« iz Muća, »Pitomačanka« iz Pitomače, »Gora« iz Ravne gore, »Frankopan« iz Severina na Kupi, »Vinac« iz Stankovaca, »Kvadrilja« iz Trogira, »Bosiljak« iz Zagreba, »Delnice« iz istoimenog grada, a iz Vukovarsko-srijemske županije KUD-ovi »Lela i Vladimir Matanović« iz Antina, »Ivan Goran Kovačić« iz Ivankova i »Antun Gustav Matoš« iz Tovarnika. Pokraj KUD-ova nastupile su i udruge »Runolist« iz Crnog luga i »Skradska žena« iz Skrada, te pojedinci - Dane Jurić iz Dubravice, Paško Barunčić iz Ivankova, Ilija Kesovija iz Lovorna, Ivona Širol iz Žminja i Josip Gašparac iz Zamosta.

Pokraj domaćih, na dvjema pozornicama glavnog grada Hrvatske, na Gornjem gradu i na Trgu bana Josipa Jelačića, nastupile su i inozemne folklorne skupine iz - Francuske, Grčke, Maroka, Kolumbije, Meksika, Slovenije, Švedske, Indije, Litve, Malavija i SAD-a.

Problem Doma omladine

SONTA – Na svojoj posljednjoj sjednici Savjet MZ pokrenuo je inicijativu o prijenosu vlasništva nad zgradom Doma omladine na Mjesnu zajednicu Sonta. Ovaj objekt je prije petnaestak godina odlukom SO Apatin prenesen na upravljanje danas nepostojećem Omladinskom savjetu, koji ga je odmah izdao u zakup vlasniku isto tako danas nepostojećega privatnoga poduzeća *Milenku Pešutu*. Poslije zakupca, došao je podzakupac, pa podzakupca podzakupac i tako redom, sve do danas, kad su se neznano kojim stazama ključevi objekta našli u rukama Sonćanina *Nebojše Žučka*. U međuvremenu, poput mnogih sličnih objekata, potezom pera Miloševićeve administracije Dom je preveden u vlasništvo države SRJ, a danas je vlasništvo Republike Srbije. Trenutačno je struja u objektu isključena zbog duga od 70.000 dinara, a dugovi za komunalije i vodu samo se gomilaju. Zgrada je u izuzetno lošem stanju. Ruinirana je, vidljiva je nebriga njezinih zakupaca glede održavanja. Krov prokišnjava, a za jačih kiša voda se slijeva u temelje i u podrum. Novi sanitarni čvor, izgrađen unutar doma, demoliran je i zapušten. Vrata su odvaljena sa šarki, voda prekriva pod, najčešće je do gležnjeva. Nekada je Dom omladine bio središte svih zbivanja u selu. Velika dvorana je »upamtila« mnoge svadbe, plesove, kulturno umjetničke i estradne priredbe, a isto tako i brojne političke skupove. U Domu su održavane svadbe »od 400 duša«, postojao je sav potreban inventar za ugošćavanje tako brojnog skupa. Danas je problem ukoliko imate više od stotinjak uzvanica, u Domu je jedina dvorana u selu koja može primiti toliki broj, ali su zato uvjeti jako loši, nehygijski. Skupovi se u ovom objektu ne bi smjeli ni organizirati. No, svi se igraju žmire, podzakupcu se omogućava da za svadbu jednokratno uzme nekoliko stotina eura, predmnijeva se na ruke, a neznano kako, jednokratno se priključi i struja, koju odmah poslije svadbe terenci ED i isključe. Uvjeti ostaju kakvi jesu, svi prebacuju vruć krumpir u tuđe šake i samo konstatiraju postojeće stanje. Po tko zna koji put, opasnost od zaraze zanemarena je, jedino ukoliko bude došlo do kakvoga neželjenoga slučaja mnogi će odreagirati priopćenjima perući ruke, žuti tisak će stanje još i napuhati, a krajnji ceh, po običaju, platit će mali čovjek.

I. Andrašić

Sanacija krova objekta vodovoda

SONTA – Po odluci Savjeta MZ Sonta pristupit će se sanaciji ravnoga krova na zgradi mjesnoga vodovoda. Na prijedlog Povjerenstva za javne nabavke male vrijednosti, za izvođenje radova odabrana je, kao najpovoljnija, ponuda SZR »As gradnja« iz Apatina. Na ime ovih radova iz sredstava samodoprinosu MZ Sonta navedenom poduzeću će biti isplaćeno 942.536 dinara, skupa s PDV-om. Osim »As gradnje« za ovaj su se posao natjecali i ZR »Fundament« iz Apatina, DOO »Juhas« iz Sviloveja i PZR »Topal« iz Sonte, koja je već dulji niz godina za potrebe MZ Sonta obavljala sve zidarske radove na području sela.

I. Andrašić

Najbolji kuhar iz Bačkog Monoštora

SOMBOR – Na Trgu Presvetog Trojstva u Somboru u prošlu subotu 19. srpnja održano je natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša, dvanaesti po redu »Somborski kotlić«. Na Čelavom trgu, kako Somborci još zovu Trg Presvetog Trojstva i okolnim ulicama se okupilo oko 3000 ljudi, a riba se kuhala u 310 kotlića.

Pobjednik ovogodišnjeg Somborskog kotlića je *Stevica Periškić* iz Bačkog Monoštora, član ekipe »Čamac«.

Osim počasne titule, Periškić je za osvojeno prvo mjesto dobio LCD televizor i keramički kotlić, dar Turističke organizacije Općine Sombor, umjetničku sliku koja je rad akademskog slikara *Save Stojkova*, licitarsko srce i druge lijepe nagrade. Drugo mjesto je pripalo *Ivanu Tereku* iz ekipe »Lokvanj«, a treće ekipi »Mrena«.

Osim nagrade za najbolje kuhare, dodijeljene su nagrade za najmlađeg i najstarijeg kuhara, najljepše aranžiran stol i najveselije društvo.

Ovogodišnji Somborski kotlić su paljenjem vatre otvorili gradonačelnik Sombora mr. *Dušan Jović* i direktor Turističke organizacije Općine Sombor *Dragan Višekrunić*.

Od 310 kotlića, 63 riblja paprikaša je ocjenjivano. Okupljene na Čelavom trgu zabavljali su *Goca Tržan* i Somborski tamburaši.

Z. Gorjanac

Kucurska žetva 2008.

KUCURA – HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice nastavio je suradnju s rusinskom zajednicom u Vojvodini, te je na poziv organizatora manifestacije »Kucurska žetva 2008.«, koja je održana 20. srpnja 2008. u Kucuri, ustupila vršalicu kako bi brojni mještani Kucure i ostalih mjesta ovog dijela pokrajine mogli videti kako se nekada vršilo žito.

Ovoj manifestaciji, koja na svečan način obilježava završetak žetve,

prisustvovao je predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić*, sa suradnicima koji su aktivno sudjelovali u pripremama neophodnim za prikaz vršidbe.

Volonteri iz Vojvodine pomagali u mostarskom Caritasu

MOSTAR – Skupina mladih volontera iz Ruskog Krstura u Vojvodini boravila je ovih dana u posjetu Mostaru, točnije Caritasu Mostarsko-duvanjske biskupije. Tijekom boravka u Hercegovini volonteri su

pomagali u radu ove institucije, radeći s bolesnima, starima, dijeleći hranu, kao i sve drugo što su od njih zahtijevali u biskupijskom Caritasu. Njihov dolazak u Mostar je zapravo uzvratni posjet onome kojeg su nedavno Caritasovi volonteri iz mostarske katedralne župe upriličili toj vojvodanskoj župi.

A. Beus

Uskoro 442. visinski skokovi sa Starog mosta

MOSTAR – Pred Mostarcima su 442. visinski skokovi sa Starog mosta, koji će, kako je najavljen, biti najbolji od svih dosadašnjih. Ovogodišnji skokovi sa Starog mosta bit će održani 27. srpnja, a konačan broj skakača bit će poznat tek na dan skokova. I ove godine na trodnevnoj manifestaciji bit će upriličen velik broj tradicionalnih sadržaja, koje će upotpuniti bogat zabavno-glazbeni program. Kao i proteklih godina, do sada su se javili skakači iz susjednih zemalja – Slovenije, Srbije,

Crne Gore te, naravno, najveći broj skakača iz Bosne i Hercegovine. Natjecatelji će, kao što je već poznato, nastupiti u dvije kategorije – skokovi na glavu i na noge. Kada su u pitanju natjecanja u skokovima na noge, iz ovog kluba naglašavaju da je to mostarska tradicija na kojoj će nastupiti samo domaći skakači. Inače, Mostar junior tour bit će održan 19. i 20. srpnja, dok će finale biti upriličeno 26. srpnja. Za skokove sa Staroga mosta iz godine u godinu vlada sve veće zanimanje, kako ljudi iz BiH, tako i stranih turista, a prošle je godine samo glavnu manifestaciju pratilo oko 20.000 ljudi.

A. Beus

Petrijevačke žetvene svečanosti

U slavu dovršetka žetve

Općina Petrijevci po četrnaesti je puta organizirala žetvene svečanosti u slavu dovršetka žetve i očuvanja starih običaja i promocije tradicijske kulture i narodnoga ruha, a u dvodnevnom je programu sudjelovalo petnaestak kulturno-umjetničkih društava i udruga i naravno KUU »Nikola Šubić Zrinski« iz Petrijevaca, pokretač ove lijepe manifestacije.

U subotu je sve počelo predstavljanjem Petrijevačkog ljetopisa, koji je na tragu osvjetljavanja činjenica i događaja iz prošlosti i povijesti Petrijevaca i okolice, a ovogodišnje su izdane predstavili prof. *Višnja Gubica* i pokretač *Stjepan Bahert*, a potom su sudionici i gosti pogledali izložbu petrijevačkih slikara i učeničkih likovnih radova a sve je nastavljeno prikazom starih obrta i domjenkom starinskih jela i kolača. Večer je započela puhačkim orkestrom DVD Petrijevci i predstavljanjem Zbora umirovljenika, a poslije su posjetitelji i goste uveseljavali članovi domaće folklorne skupine i KUD »Šokadija« iz Budrovaca te STD Pajo Kolarić iz Osijeka. Subota je inače rezervirana za već tradicionalnu reviju djevojaka i snaša u narodnome ruhu a nastupilo je 11 ljepotica, po dvije iz HKUD »Josip Šošić« iz Tenja, KUD »Mladost« iz Vodinaca i »Šokačke grane« iz Osijeka, te po jedna iz Bapske, Kuševca, Semeljaca, Sibirinja i Zavičajne udruge Gibarčana.

PRIKAZIVANJE OBIČAJA: Nedjelja je dan prikaza žetvenih običaja a započela je svetom misom i prinošenjem darova, plodova zemlje, a cijelo je Petrijevce bilo jedna lijepa etnoizložba, svaka ulica, svaka kuća, urešena je u tradicijskom stilu. Lijepo je bilo vidjeti povorku sudionika, članove 8 kulturno-umjetničkih društava i udruga iz Drenovaca, Mihovljana, Bapske, Gorjana, Grabarja, Osijeka, Tolise iz susjedne BiH i naravno, udruge domaćina, *Nikola Šubić Zrinski*, čiji su stariji članovi izveli prikaz starinske žetve na žitnom polju. Potom su na pozornici program otpočeli mladi Petrijevčani premijernim prikazom obnovljenog običaja Kraljice, koji je uvijek na II. dan Duhova, pa su nastupala nabrojana društva i udruge, svatko sa nekim od narodnih običaja svojega kraja. Nedjeljnu su večer završili tamburaši Slavonija benda te did Tunja i bač Roka.

Gibarčani, samo što su se vratili iz Polače, a već su sudjelovali na žetvenim svečanostima u Petrijevcima, a svečano je djevojačko, gibačko ruho predstavila studentica Učiteljskog fakulteta u Osijeku, *Jelena Proleta*. Odjenula je bakinu vezenku s cvjetnim motivima, ruho kakvo se nosilo, a još i danas se nosi u Bapskoj, Berku, Ilači, Lovasu, Tompojevcima, Tovarniku, Sotinu, a samo je Gibarac danas s onu stranu hrvatske državne granice, no to je pouzdan dokaz da je Gibarac oduvijek bio sastavni dio hrvatskog nacionalnog korpusa.

GIBARČANI U OSIJEKU: Gibarčani su danas raseljeni u 66 gradova i sela diljem Lijepe naše, ali su osnovali svoju udrugu sa sjedištem u Osijeku s namjerom da očuvaju sjećanja na Gibarac, na sve one lijepe običaje i još ljepše narodnu ruho, a ovo što ga prikazala Jelena, nosilo se u svečanim prigodama, na misu, na kirbaj za sv. Ivana Nepomuka, za Duhove i Brašančevo, na Pavlovo, kada je u Gibarcu bio zavjetni dan, te za uskršnje i božićne blagdane, posebice na polnoćku i na krizmu. Ispod vezenku su dvoji skuti i fodroš, naprijed je keceljak od crvene lak svile a pozadi kalančovi. Gore je oplečak, razbacite kragne sa šlinganim rukavima, a preko njega prabakina marama-križara, stara više od stotinu godina. Ispod vrata vez dukata, na rukama bordo štile a na bosim nogama ljope. Oglavlje je ures svake šokačke djevojke, a Jelena je imala pletenicu sa kuštrama, citricama i kopčama, te vijenac s cvjetnim motivima. Dostojno je predstavila sebe i svoje ruho, a bogami je lijepo pričala o Gibarcu, najljepšem selu na svijetu i bila nagrađena burnim i dugim pljeskom.

Slavko Žebić

Posjet Firenci, glavnome gradu regije Toskana

Firenca – grad renesanse, Leonarda da Vincija, Botiche

*Na obroncima toskanskih maslinjaka i vinogorja grad i danas živi u svojoj
koje vrcaju iz svakoga kutka. Grad u svom bilu kuca ritmom pred*

Firenca ili Florentia, kako su je nazivali stari Rimljani, grad je u srednjoj Italiji na rijeci Arno. Glavni je grad regije Toskana i provincije Firenca. Zbog svog kulturnog i umjetničkog značaja zvali su je »talijanskom Atenom« srednjeg vijeka.

U XIV. i XV. stoljeću grad doživljava svoj procvat i prosperitet. Postaje središte europske kulture i umjetnosti. Mnogi umjetnici i učenici ljudi epohe renesanse stvaraju u Firenci - Donatello, Botichelli, kasnije Michelangelo, Leonardo da Vinci, Galileo Galilej, Dante Alighieri i dr.

Jedna od najpoznatijih obitelji, koja ostavlja značajan pečat toga doba, je obitelj Medici.

Samo povijesno središte Firence stavljeno je pod zaštitu kao svjetsko dobro od strane UNESCO-a 1982.

U bazilici svetog Križa (ital: *Basilica Santa Croce*), koja je ujedno najveća franjevačka crkva na svijetu, pokopane su mnoge poznate ličnosti: Niccolo Machiavelli, Michelangelo Buonarroti, Galileo Galilej, Enrico Fermi....

Legenda kaže da je crkvu osnovao sam sveti Franjo. Izgradnju današnje crkve je najvjerojatnije započeo Arnolfo di Cambio 1294., a izgradnju su platile najbogatije gradske obitelji. Najzanimljiviji elementi su šesnaest kapela, koje su dekorirali freskama Giotto i njegovi učenici.

Tu su i čuvena Porta del Paradiso ili zlatna vrata – izradio ih je kovač i skulptor Lorenzo Ghiberti 1452. (Il Duomo), ili crkva Santa Maria del Fiore, druga najveća gotska katedrala na

Michelangela, Ilia, Mediccievih...

*...ome sjaju, u pričama iz bogate prošlosti,
...ka, ritmom nekih prošlih vremena.*

svijetu. Sama riječ »duomo« potječe od latinske riječi »domus«, što znači »dom«, kuća, tako da je katedrala »Božji dom« ili »domus Dei«.

Firenca, grad obilate prošlosti, budućnosti, grad na obroncima toskanskih maslinjaka i vinogorja, i danas živi u svome sjaju, u pričama iz bogate prošlosti, koje vrcaju iz svakoga kutka. Grad u svom bilu kuca ritmom predaka, rimom nekih prošlih vremena. Svaka vrata, svaki ugao, dio pločnika ili saga kriju i šapću svoju prošlost, koju i danas pozorno slušaju tisuće znatiželjnih turista koji se tiskaju u vrevi, prateći slijepo svoje vodiče, te upijaju svaku riječ, jer napustiti Firencu, a ne upoznati bar dio tako bogate i slavne prošlosti, ne bi bilo uputno.

Naravno, ako vam se ukaže prilika – vratite se. Sa-
znat ćete uvijek nešto novo, jer, kao što rekoh, svaki
kutak krije po koju neispričanu, nedorečenu ili možda
već ispričanu priču, ali je tu, i možda čeka baš na vas.

Branka Dulić

Festival europskog filma »Palić 2008.«

Večeras zatvaranje i dodjela nagrada

Moramo zahtijevati od političara da zaštite europski film, poručio je otvarajući festival britanski redatelj Ken Loach, dobitnik nagrade »Aleksandar Lifka«

S otvorenja festivala: Ken Loach i Nebojša Bradić

Svečanim uručjenjem nagrada (Zlatni toranj za najbolji film, Palički toranj za najbolju režiju i Specijalna nagrada) i projekcijom dvaju filmova izvan konkurencije, večeras (21 sat) na Ljetnoj pozornici na Paliću bit će zatvoren, 15. po redu, Festival europskog filma »Palić 2008.«. Tijekom proteklih tjedan dana na festivalu je u dvije natjecateljske selekcije i sedam pratećih programa prikazano 70-ak dugometražnih i kratkih filmova.

Festival je u subotu 19. srpnja otvorio ovogodišnji dobitnik nagrade »Aleksandar Lifka«, britanski redatelj *Ken Loach*. »Najbolja karakteristika europskog filma je bogatstvo različitih tradicija«, rekao je on. »Kada sam počinjao, na mene su najviše utjecali filmovi iz istočnih zemalja. Jedan od problema s kojima se suočavam je nepostojanje europskih filmova u europskim kinima. O tome govorimo unazad koliko seže moje pamćenje, a problem je, kako smo to već mnogo puta konstatali, dominacija američke filmske industrije. Ponekad mi dosadi ta kuknjava. Mislim kako ukoliko želimo pro-

mjene moramo nešto poduzeti. Moramo zahtijevati od političara da zaštite europski film«, poručio je ovaj renomirani redatelj. Nagradu je Loachu uručila *Edita Evetović*, kćer *Aleksandra Lifke*, jednog je od pionira kinematografije u srednjoj Europi.

Nazočnima na otvorenju obratio se i ministar kulture u Vladi Srbije *Nebojša Bradić*, koji je kao uzrok suvremene medijske kulture naveo stalnu krizu kroz koju prolazi čovječanstvo i sve veći jaz između bogatih i siromašnih. »Reklame nam pokazuju kako bismo trebali biti uspješni, lijepi

Publika na prvoj festivalskoj večeri

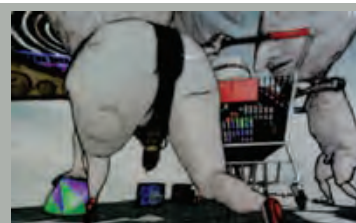
Dva hrvatska animirana filma

U okviru programa »Mladi autori Europe« na festivalu su prikazana i dva ostvarenja iz Hrvatske – »Morana« Simona Bogojevića Naratha i »Ona koja mjeri« Veljka Popovića. Riječ je o 3D animiranim radovima iz tzv. novog vala hrvatske animacije, koji su ove godine nagrađeni na Danima hrvatskog filma 2008. i na festivalu u Annecyju (Francuska).

»Morana« (12 minuta) kroz dvije paralelne priče govori o tome kako metafora Morane, drevne slovenske boginje zla, smrti, tame, određuje sudbine dvojice muškaraca u različitim stoljećima – ratnika na jednoj i poslovnog čovjeka na drugoj strani.

Popovićeva šestominutna animacija »Ona koja mjeri« postavlja pitanje: Jesmo li uistinu slobodni, ili smo robovi potrošačke kulture i ograničenja društva u kojem smo rođeni?, te zatim propituje postojanje šanse za »bijeg«. Inače, riječ je filmu koji je bio najveće iznenađenje animiranog programa ovogodišnjih Dana hrvatskog filma, i nagrađen je kao najbolji debitantski rad festivala.

Valja istaknuti kako je u oba filma kao animator sudjelovao i Kristijan Dulić, rodom iz Subotice.

Iz filma »Ona koja mjeri«

i pametni, a filmovi kroz glamurozan stil američkog života prikazuju modele koji su sasvim nestvarni. Ima onih koji slave ovakav način života i ovakvu kulturu. Mi ovdje, na Paliću, mislimo drugačije. Film jest cilj, ali je on i sredstvo. Večeras je s nama umjetnik koji kritičkim pristupom u filmovima dokazuje da otpor ima smisla«, rekao je Nebojša Bradić. Publiku je pozdravio i gradonačel-

nik Subotice *Saša Vučinić*, rekavši kako je Palički festival postao zaštitni znak grada. »Palić je na kulturnoj karti Europe zacrtan kao važno mjesto za europski film, a za nas iz Subotice ovaj festival je prozor u Europu kakav nemaju drugi gradovi u Srbiji«, rekao je Vučinić.

U proteklih skoro tjedan dana festival su posjetili brojni gosti iz svijeta europske te domaće kinematografije, ponajviše autori filmova prikazanih u festivalskim programima.

M. T. / D.B.P.

Večeras na programu

Večeras će biti prikazana dva filma: domaće ostvarenje »Ljubav i drugi zločini« Stefana Arsenijevića i njemački film »Delta« u režiji Kornéla Mundruczóa.

»U iskrama nade« i na mađarskom jeziku

Knjiga pjesama »U iskrama nade« subotičkog autora *Mirka Kopunovića* objavljena je ovih dana u prijevodu na mađarski jezik (»Reményszikrák«). Kopunovićev pjesnički prvijenac s hrvatskog jezika prepjevao je *Matija Molcer*, koji je ujedno i autor ilustracija u knjizi. Izdavač knjige je sam autor, u suradnji s Buchbinderei Gabriel Shock.

Srpanjski broj »Matiće«

Sredinom mjeseca iz tiska je izašao srpanjski broj »Matiće«, časopisa Hrvatske matice iseljenika, koji donosi obilje zanimljivih priloga iz života Hrvata u Hrvatskoj i diljem svijeta.

Od aktivnosti HMI tu su tekstovi o seminaru »Stvaranje kazališta«, koji se održao u Pučišćima na otoku Braču, kao i o Drugom susretu klapa iz hrvatskog iseljeništva u domovini. Od intervjua možete pročitati razgovor s *Josipom Antom Sovuljem*, predsjednikom Hrvatskog svjetskog kongresa, kao i s *Josipom Mlakićem*, hrvatskim književnikom iz Bosne, koji je nedavno dobio »Vjesnikovu« nagradu za književnost. Novi broj, među ostalim, donosi i reportažu s otoka Visa, kao i priču o Hrvatima u Mariboru i njihovim problemima s asimilacijom.

Završeno Osječko kulturno ljeto

Dodjelom nagrada stručnih ocjenjivačkih sudova zatvoreno je 8. Osječko kulturno ljeto (OKLJ). Manifestacija je bila posvećena 500. obljetnici rođenja hrvatskih velikana *Marina Držića*, *Nikole Šubića Zrinskog* i *Petra Zoranića*.

Ocjenjivački sud dodijelio je tri nagrade za najbolja ostvarenja – Držićevoj »Grižuli« u izvedbi ansambla OKLJ-a, zadarskom Kazalištu lutaka za predstavu »Planine« Petra Zoranića te nagradu za najbolje pojedinačno ostvarenje glumici *Olgi Bakalović* za ulogu u predstavi »Kos« sisačkoga kazališta. Glumici *Olgi Bakalović* medijski pokrovitelj »Glas Slavonije« također je dodijelio nagradu za najbolje pojedinačno ostvarenje – Povelju Julije Knifer.

Članica Gradskog poglavarstva za kulturu *Mirjana Smoje* izrazila je zadovoljstvo organiziranjem i kvalitetom izvedenih kazališnih, glazbenih i filmskih predstava, kao i cjelokupnom priredbom. Podsjetila je kako je izvedeno 40 programa pred 12.000 posjetitelja.

Grad Osijek je za ovogodišnje Osječko kulturno ljeto izdvojio 1,5 milijun kuna, a dvjestotinjak tisuća kuna izdvojilo je Ministarstvo kulture te sponzori.

Najstarija Biblija na internetu

Najstariji očuvani, polucjeloviti primjerak Biblije, rukopis iz 4. stoljeća na starogrčkom, kojeg je u kanti za smeće otkrio njemački znanstvenik, pojavit će se ovih dana na internetu, objavila je knjižnica Sveučilišta u Leipzigu. Kodeks Sinaiticus, kojeg je u samostanu na po-

luotoku Sinaju 1844. pronašao *Konstantin von Tischendorf*, sadrži pola židovskog Starog zavjeta i veći dio kršćanskog Novog zavjeta. Drugi rukopis, Kodeks Vaticanus, otprilike je jednako star, dok su fragmenti obaju dijelova Biblije u svicima iz Mrtvog mora i egipatski papirusi stariji.

No, Biblija sa Sinaja jedinstveno je svjedočanstvo o onome što su kršćani, koji su govorili grčkim jezikom, čitali oko 350. godine.

Iz zbirke slikarstva Likovnog susreta

Do 20. kolovoza u Modernoj galeriji Likovni susret u Subotici može se pogledati izložba odabranih radova iz zbirke slikarstva iz 70-tih i 80-tih godina. Izložba predstavlja istaknute autore, koji su u ovom razdoblju ostvarili svoje prepoznatljive i najznačajnije opuse unutar tijekova jugoslavenske suvremene umjetnosti i čine ključni dio povijesti umjetnosti 20. stoljeća.

Galerija je za posjete otvorena radnim danima od 8 do 14 sati.

Ljetni kulturni i ekološki projekti za djecu u organizaciji HMI

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika (HMI) u Novom Vinodolskom je u utorak, 22. srpnja, započela 16. mala škola hrvatskog jezika i kulture, kojoj je cilj da djeca koja žive izvan Hrvatske, zajedno s djecom iz različitih dijelova RH, unaprijede svoje znanje hrvatskog jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu zemlje.

Ovogodišnji program namijenjen je djeci od 9 do 16 godina, a okupit će 48-ero djece iz Njemačke, Italije, Austrije, Belgije, Francuske, Engleske, Nizozemske, Slovačke, Srbije, Crne Gore, SAD-a, Kanade i Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Djeca će sudjelovati u raznim kreativnim igraonicama i radionicama (jezična, kulturna, novinarska, lutkarska, dramska i filmski kutić) te nizu sportskih, rekreativnih i zabavnih sadržaja.

HMI organizira u Hrvatskom olimpijskom centru na Bjelolasici i tradicionalni »Eco Heritage Task Force«, dobrovoljni projekt u kojem mladi iz iseljeništva rade na zaštiti okoliša obnavljajući zapuštene dijelove hrvatskog prirodno-spomeničkog i kulturno-povijesnog prostora.

U trojednom projektu, koji traje do 9. kolovoza, sudjeluju mladi hrvatski iseljenici iz – Italije, Mađarske, Rumunjske, Makedonije, Kanade, Srbije, Bugarske, SAD-a, BiH i Južne Afrike.

HMI je organizirala i tradicionalnu radionicu narodnih nošnji, koja je počela u utorak, a održavat će se u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču do 1. kolovoza. Tu će školu pohađati 28 polaznika iz: Austrije, BiH, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Srbije, te iz cijele Hrvatske.

Novi svezak »Klasja naših ravni«

Unajnovijem svesku časopisa »Klasja naših ravni«, dvo-broju 5.-6., 2008., koji je jučer izašao iz tiska, tekstove potpisuju *Andrija Tunjić*, *Zlatko Žužić*, *Sanja Vulić*, *Jasna Ivančić*, *Đuro Vidmarović*, *Naco Zelić*, *Jelena Gazivoda*, *Mile Stojić*, *Mladen Šimić*, *Jasna Melvinger*, *Milivoj Prčić*, *Dražen Prčić*, *Dejan Ušumović*, *Vladimir Bošnjak*, *Tomislav Ketig*, *Andrija Kopilović*, *Nevenka Nekić*, *Đuro Franković*, *Milovan Miković*, *Matija Evetović*, *Olga Kovačević-Ninkov*.

Redatelj Branko Ištvančić u rodnom Tavankutu nastavio snimanje dokumentarnog filma »Od zrna do slike«

Doprinos kraju iz kojeg

Želio sam vratiti se ovdje i pokušati dati doprinos kraju iz kojeg potječem, što mi je bila želja još od odlaska na studij u Zagreb.* Premijeru filma planiram početkom sljedeće godine u Subotici i Zagrebu

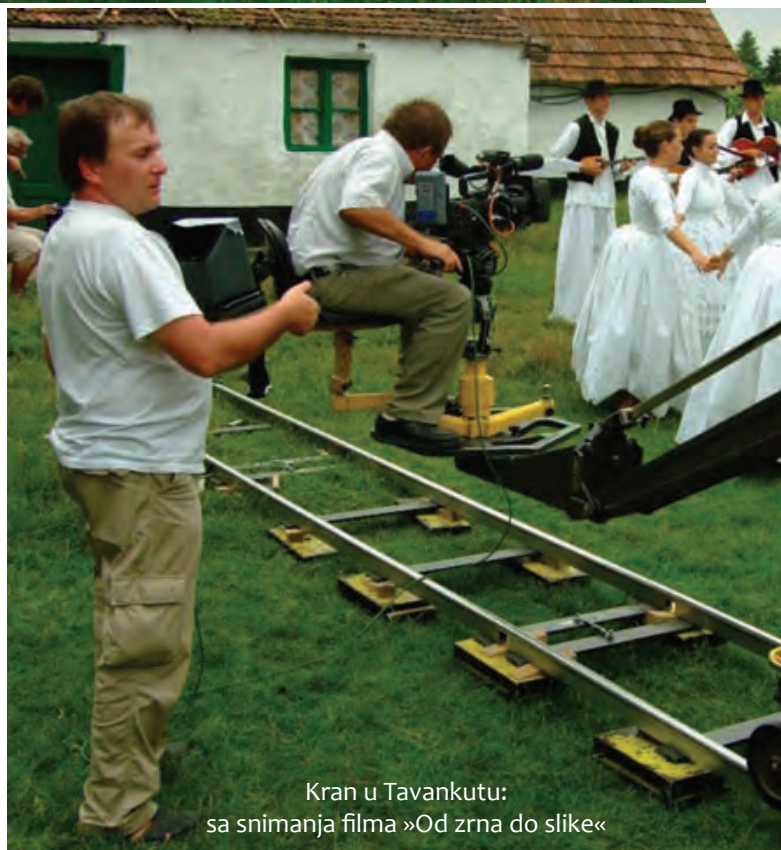
Branko Ištvančić

Branko Ištvančić je rođen 1967. godine u Tavankutu, gdje je završio osnovnu školu, a potom srednju školu u Subotici. Kako mu je želja bila baviti se filmom, upisao je Akademiju dramskih umjetnosti u Zagrebu, nakon koje je počeo živjeti svoje, još dječjačke snove – snimati filmove. Ištvančić, koji danas živi i radi u Zagrebu, ovih je dana boravio u Tavankutu i Subotici, gdje je nastavio snimanje svojeg filma »Od zrna do slike«.

Razlog ovog Vašeg dolaska u Tavankut i Suboticu, je snimanje filma »Od zrna do slike«. Recite nam nešto o tom filmu...

Nakon puno godina izbjivanja iz svog zavičaja, odlučio sam napraviti nešto što mi je bila želja još od odlaska na studij u Zagreb. Želio sam vratiti se ovdje i pokušati dati doprinos kraju iz kojeg potječem. A kako najbolje znam raditi filmove, odlučio sam snimiti film o slamačkama, koje su vrlo popularne i jedinstvene u svijetu, jer rade nešto što je vrlo značajno i posebno na ovim prostorima. To me je sve skupa potaknulo da o njima napravim jedan ozbiljniji dokumentarac, poput onih koje gledamo na televiziji i svjetskim festivalima.

Planirano je da film traje 50 minuta, poput onih koje rade BBC i National Geographic, dakle imat će televizijski karakter, s više govora, a manje opisa. Međutim, ipak će sadržati filmski način priče u smislu da će se više osloniti na sadržaj i likove, a manje na komentare poput novinarskih izvješća i repor-

Kran u Tavankutu: sa snimanja filma »Od zrna do slike«

na do slike»

potječe

taža. Ova ga obilježja tako čine pravim dokumentarcem, putem kojeg ću pokušati prikazati autentičnost pojave slamarstva, njegovu važnost, te kako tijekom godinu dana snimanja izgleda život naših slamarki.

Kada će publika na ovim prostorima imati prigodu vidjeti film?

Film se radi u četiri godišnja doba, dakle dosta dugo, a već smo obavili tri termina snimanja. Planiram još neke manje termine, kao što je primjerice odlazak u Vatikan, gdje su slamarke 50-ih godina prošloga stoljeća posjetile Papu i darovale mu krunu od slame. Međutim, za snimanje filma neophodna su financijska sredstva, koja se uskoro očekuju, tako da namjeravam do kraja ove godine završiti film i prvu fazu montaže. Nakon toga slijedi obrada zvuka i slike, pa tamo negdje početkom sljedeće godine planiram premijeru filma u Subotici i Zagrebu.

Odakle je potekla želja baviti se filmom?

Želja baviti se filmom potekla je još iz djetinjstva, kada sam se, pohađajući 5. razred Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu, iz znatiželje učlanio u školsku kino sekciju. Tada nisam niti znao kako se prave filmovi, pa tako neću nikada zaboraviti kada je nastavnik u školu donio svoju filmsku kameru. Tada sam prvi puta pogledao kroz okvir kamere i shvatio kako gledam svijet na drukčiji način. To mi se jako svidjelo i poželio sam praviti filmove. Tako sam se, počevši od toga dana pa sve do danas, intenzivno bavio filmom. U ovom trenutku mogu reći da sam glede svoje profesije ostvario želje, ali ne i sve snove, jer ih uvijek imam puno. Zadovoljan sam što radim posao koji volim i što mogu živjeti od toga. Radim filmove koje hoću, iako to često baš i nije lako kako se to drugima čini, jer zahtijeva puno rada i odricanja.

Kao rođenom Tavankućaninu, što Vas dolaskom ovdje najviše veseli, a što možda razočara i rastuži?

Svakim svojim dolaskom u Tavankut veselim se što ću vidjeti svoju rodbinu i prijatelje koji me vezuju za djetinjstvo. Međutim, moram reći da se u neke promjene i razočaram, što je ipak normalno, jer vrijeme mijenja sve, pa tako i ljude, koji zapostavljaju svoje vrijednosti. Najžalosnije mi je vidjeti i čuti kako ljudi radije govore ekavicu umjesto ikavice, koju su u prvom razredu škole nekada učili. Isto tako me svaki puta »ubode u oči« ćirilica, koja se u vrijeme kada sam ja kao deranac trčkarao po Tavankutu, nije mogla vidjeti.

S jedne strane, razumijem da se u državi u kojoj ljudi žive, treba pokazati lojalnim građaninom, jer sustav i zakon na neki način tako nalažu i treba se uklopiti. Ali, gledajući s druge strane, gubi se nacionalni identitet i zaboravljaju temeljne ljudske vrijednosti. A mi ipak imamo puno dobrih i kvalitetnih osobina koje nosimo u sebi i mogli bismo biti jedan od krajeva ove zemlje, koji nešto znače.

Marija Matković

Motovun Film Festival od 28. srpnja do 1. kolovoza

Dosad najambiciozniji program

Za jubilarno, deseto izdanje, Motovun Film Festival je pripremio dosad najambiciozniji program, od 28. srpnja do 1. kolovoza prikazat će se više od stotinu filmova od čega 28 u glavnom programu, piše Hina.

Sa 16 projekcija dnevno kina će raditi bez prekida od 10 ujutro pa do svitanja idućeg dana, najavio je ranije direktor MFF-a *Igor Mirković*, dodavši da će Motovun ove godine dobiti još jedno kino, čiji će program biti posvećen stogodišnjici ruskog filma.

Uoči festivala, u Zagrebačkom kazalištu mladih od 5. do 11. srpnja održan je Tjedan ruskog filma, s izborom suvremenih ruskih filmova, dok će obljetnički program u Motovunu prikazati filmove iz povijesti ruske kinematografije.

Među filmovima glavnog programa, od kojih su mnogi festival-

online« i »Još manje kino« biti izabrano njih petnaest.

U sklopu programa interaktivnog kina, slavni češki Kinaautomat prikazat će komični film »Čovjek u svome domu«, prekidajući ga devet puta kako bi publika glasujući daljinskim upravljačem odredila sudbinu glavnog lika, dok će za film »Poliester« publika dobiti 10 mirisnih kartica za 10 različitih filmskih situacija.

U čast glumice *Mie Oremović*, koja će dobiti nagradu za 50 godina filmskog rada, bit će prikazan »H8« *Nikole Tanhofera* iz 1958.

Zagrebačka publika će od 30. srpnja do 5. kolovoza moći pratiti već uobičajeni »Motovun u Zagrebu«, s dosad najvećim brojem projekcija.

Na ovogodišnji Motovun Film Festival doći će i slavni britanski redatelj *Ken Russell*. On će

ski laureati, prikazat će se i britanski dokumentarac »Čovjek na žici« te irski rock mjuzikl »Jednom«, oba nagrađeni na Sundanceu, kolumbijski »PVC-1« i slovački »Slijepe ljubavi«, nagrađeni u Cannesu. Od hrvatskih filmova u glavnom programu je »Iza stakla« *Zrinka Ogreste*.

Već od danas na web stranicama festivala može se pogledati izbor 300 prijavljenih kratkih filmova, od kojih će za program »Motovun

u Motovunu boraviti od 30. srpnja do 1. kolovoza, kako bi primio novoutemeljenu nagradu The Motovun Maverick Award, namijenjenu autorima koji su zadužili filmsku povijest kršenjem tabua, izvrtnjem ustaljenih normi i proširivanjem granica filmskog izričaja.

U proteklih devet godina na Motovun Film Festivalu prikazano je više od 650 filmova, a posjetilo ga je oko 250 tisuća ljudi. ■

»Čarlston za Ognjenku« na otvorenju

Na otvorenju festivala bit će prikazan srpski spektakl »Čarlston za Ognjenku«, debitanta Uroša Stojanovića, što će biti ujedno i prvo međunarodno prikazivanje filma. Film će biti prikazan izvan konkurencije.

Rade Jarak, »Pustinje«, Litteris, Zagreb, 2008.

Slike jednog života

Peti roman ovog zanimljivog autora nudi nam temu djetinjstva i nekoliko značajnih motiva, koji ga razgranato šire. Među njima su svakako najznačajnija sjećanja na to doba ljudskog života u kojem se sve čini drukčijim nego što doista jest, dok je drugi bitan motiv sjećanje na Dubrovnik, grad što se u Jarkovu djelu pretvara u pozornicu na kojoj će se nizati slike jednog života

Piše: Đurđica Stuhleirer

U kratkom su se vremenu u hrvatskoj književnosti pojavila dvije knjige sa zajedničkom poveznicom grada i sjećanja kao temeljnih motiva. Prvi od njih, »Grad u zrcalu« *Mirka Kovača*, evidentirao je događaje i vrijeme u kraju u kojem je pisac odrastao, uvjerljivo ukazujući na »predjele djetinjstva kao nepresušno vrelo umjetničkoga stvaranja«. Druga knjiga znakovita naslova »Pustinje« izašla je ispod pera dubrovačkog pisca *Rade Jarka* i predstavljena kao »potraga za lirikom jednog davnog djetinjstva, izgubljenog vremena i grada«.

Rade Jarak rođen je u Dubrovniku 1968. Diplomirao je slikarstvo na Likovnoj akademiji u Zagrebu. Također, studirao je u Splitu i Sarajevu. Objavio je romane: »Kiša« (2001.), »Sol« (2003.), »Duša od krumpira« (2005.), »Enciklopedija očaja« (2006.). Objavio je zbirku priča »Termiti i druge priče« (2002.) te zbirke poezije »Demon u pari kupaonice« (2000.) i »Vlak za Bangalore« (2001.).

Prije no što su objavljene u formatu knjige »Pustinje« su se pojavile u integralnom obliku u časopisu *Europski glasnik*. Tim »umnažanjem« objavljivanja, baš kao i odabranim žanrom i tematikom, Jarkove »Pustinje« u domaćem su kontekstu usporedive s romanom »Simurg« *Stanka Andrića*.

DJETINJSTVO I DUBROVNIK: Peti roman ovog zanimljivog autora nudi nam temu djetinjstva i nekoliko značajnih motiva, koji ga razgranato šire. Među njima su svakako najznačajnija sjećanja na to doba ljudskog života u kojem se sve čini drukčijim nego što doista jest, dok je drugi bitan motiv sjećanje na Dubrovnik, grad što se u Jarkovu djelu pretvara u pozornicu na kojoj će se nizati slike jednog života. Polazeći od motiva koji su probudili asocijaciju na *Mirka Kovača*, sa svakim ćemo pročitanim retkom otkrivati zanimljivo i

Rade Jarak

osebujno tkivo teksta, koji pruža pravi užitek čitanja. U njemu se praznina pustinja uspješno popunjava sjećanjima, ostavljajući dovoljno argumenata za tvrdnje, kako je ljudski život zapravo onakav kakav je ostao trajno pohranjen u uspomenama.

Zanimljivo je i autorovo promišljanje u ovom svojevrsnom »bil-dungromanu« o sjećanjima pohranjenim na fotografijama. U knjizi ćemo ih sretati, bilo kao dokaze postojanja, bilo pretočene u riječi što fotografsku točnost dovode u sumnju. O njima autor, primjerice, zapisuje: »I kada ljudi umru, tridesetak godina kasnije, kada sjećanja njihovih najbližih izbljede, od njih ostaju samo stare fotografije, višak u svijetu – nepoznati odbačeni grafizam, koji nikome ništa ne znači. I kada ljudi odu, njihovi duhovi izbljede – što ostaje? Ništa.

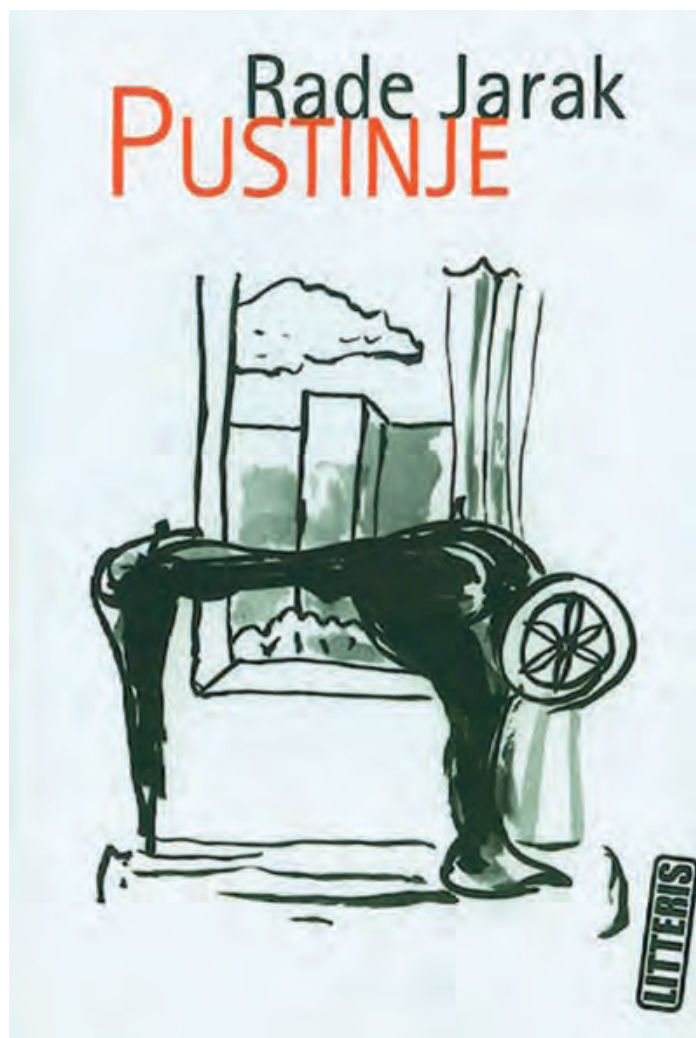
A fotografija je tek blaga oscilacija svjetlosti na fotografskoj ploči, tek neznatna promjena svjetla, šara koju bi neko buduće opće svjetlo

moglo uništiti i stopiti s vječnim. S ništavilom«.

SLIKARSKO OKO: Za čitateljevu komunikaciju s književnim tekstom važan je podatak upravo onaj o njegovu školovanju, jer na mnogim će mjestima biti pozvan gledati svijet autorovim slikarskim okom. I slažući svoju fiktionalnu autobiografiju od slika naizgled nevažnih sitnica (kakva je, primjerice, tetina singerica ili batić za meso), Jarak svijet svodi za bogatstvo boja i oblika. Na taj način čitatelj će dati prednost onom osjetilu za koji je prijemljiviji, ali će punina i uvjerljivost slika, koje tvore jedan svijet, omogućiti doživljaj potpunog uranjanja u vrijeme koje je prošlo.

Sam je autor na zanimljiv način pojasnio neodoljivu privlačnost književnosti u odnosu na druge umjetnosti: »Na pisanje me, pokraj dubinskih i nesvjesnih, ili još nedovoljno osvještenih poriva, između ostalog motivirala i ova savršena mogućnost koju pruža književnost i roman, kao nijedna druga vrsta umjetnosti. Naime, roman vam daje mogućnost da unutar njegovih korica kreirate savršen svijet, a već u drugoj knjizi taj svijet može biti potpuno drukčiji, kao da ga je pisala druga osoba. To je bio moj problem u slikarstvu, naslikao bih jednu sliku i bio zadovoljan, međutim, druga je bila dobra, ali nije se uklapala s prvom, i onda sam shvatio da je upravo književnost, baš roman, rješenje za mene. Iako je, naravno, ta odluka vjerojatno ključala ispod površine moje svijesti, ja je nisam bio do kraja shvatio«.

Upravo to čini se dovoljnim motivom za pristup knjizi i otkrivanje čarobnih mogućnosti koje se rađaju u spoju riječi, slika i zvukova, a kao krajnji rezultat obećavaju »sentimentalna putovanja-slike iz prošlosti, provučene kroz elegične tonove prolaznosti (nekada jednog ljeta, nekada i čitavog života) i svijesti o tome kako više ništa nije kao prije«.

Jezični savjetnik

Nepotrebno ponavljanje sinonima

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Sinonimija je odnos između dviju, ili više, riječi koje imaju različite izraze, a iste, ili djelomično iste, sadržaje. Dolazi od grčke riječi *synonimos* – imenjaka. Razlikujemo potpune sinonime (istoznačnice) i djelomične (bliskoznačnice). Istoznačnice su oni leksemi koji su zamjenjivi u svim kontekstima, dok su bliskoznačnice samo djelomično zamjenjive i ovise o kontekstu. Istoznačnice su vrlo rijetke, najčešće su to leksemi od kojih je jedna hrvatska riječ, a druga posuđenica (npr. glazba-muzika, naglasak-akcent, ljekarna-apoteka). Bliskoznačnice se mogu zamijeniti u nekim kontekstima (dom-kuća, blagdan-praznik).

Mnogi osporavaju sinonimiju tvrdeći da ona ne postoji. Tako je istaknuti hrvatski povjesničar književnosti Antun Barac napisao: »Čovjek, koji svoj jezik pozna, ne pozna sinonima.«

Zamjena neke riječi sinonimom, obično tudicom, ponekad može biti korisna jer tako postizemo zvučnost i bogatimo svoj rječnički fond, ali nikako ne smije biti pravilom.

No, postoje izrazi koji nisu pra-

vilni, nego su primjeri neznanja i prečeste uporabe poštapalica. Navest ću neke, najčešće spominjane, primjere:

- Htjela sam kupiti cipele, *no međutim* nisam pronašla odgovarajuće. U ovoj su rečenici upotrijebljene

hode, stoga nije potrebno rabiti obje riječi. Dovoljno je reći:

- Htjela sam kupiti cipele, *no nisam pronašla odgovarajuće*.

Ili:

- Htjela sam kupiti cipele, *međutim* nisam pronašla odgovarajuće.

dvije riječi istoga značenja. Prilog *međutim* i veznik *no* rabe se u suprotnim rečenicama jer naviještaju suprotnost sadržaju kojemu pret-

Kada se drugom rečenicom želi naglasiti radnja prve često se čuje izraz *čak štoviše*. I u ovome primjeru moguće je rabiti samo jedan

izraz i postići željeni učinak – izreći suprotnost!

Slično je i s uporabom upitnoga priloga *kako* i priložnoga skupa *na koji način* u istom primjeru.

Nije dobro reći:

- Ne znam *kako* i *na koji način* riješiti postojeće probleme.

Ukoliko pitamo kako, pitali smo ujedno i na koji način pa je potpuno suvišno u istom pitanju upotrijebiti jedno i drugo.

Zasigurno najspominjaniji izraz je onaj koji sam ostavila za kraj jezičnoga savjetnika. Riječ je o mnogima omiljenoj poštapalici *često puta*.

- Često puta me moj dugačak jezik dovede u neprilike.

Tvrđnja je, u mome slučaju istinita, ali nije u skladu s normama hrvatskoga jezika jer se prilog *često* znači *mnogo puta*, dakle ono *puta* već je sadržano u izrazu *često* te nije potrebno ponavljati.

Sve navedene dvojnosti, a i mnoge druge, prečesto se mogu čuti u razgovoru. Ova se loša navika širi poput viroze, stoga kada sljedeći put, po navici, poželite izreći neku od ovih poštapalica prisjetite se ovotjednoga jezičnoga savjeta.

Ljetna turneja Katedralnog zbora mladih iz Osnabrücka

Koncert za subotičku i somborsku publiku

Foto: S. B.

Gosti iz Njemačke: s nastupa u Franjevačkoj crkvi

U okviru svoje ljetne turneje, Katedralni zbor mladih iz Osnabrücka nastupio je u nedjelju 20. srpnja u Franjevačkoj crkvi u Subotici, a dan kasnije i u Somboru, gdje je održao koncert u karmelićanskoj crkvi. Organizator koncerta u Somboru bila je Udruga Nijemaca »Gerhard« iz Sombora.

Zbor čini oko 80 mladih ljudi, a osnovao ga je dirigent *Johannes Rahe*. Glazbeni rad zbora bazira se na njegovanju a capella duhovne glazbe od gregorijanskih korala do suvremenih kompozicija. Zbor surađuje sa brojnim orkestrima i dobitnik je brojnih nagrada, a nastupao je u mnogim europskim zbornim projektima (»Europa cantat«, »El Canto« i dr.)

Na programu su bila djela iz literature duhovne zbornice glazbe, a zborom je dirigirao *Stephan Kwesi Lutermann*, koji je i sam kao dječak pjevao pod dirigentskom palicom *Johannesa Rahea*, a od 2001. djeluje kao asistent dirigenta zbora.

Nakon koncerata, publika je imala prigodu kupiti neke od brojnih nosača zvuka koje je snimio ovaj zbor.

Z. G.

Nakon zasjedanja Biskupske konferencije BiH biskupi izrazili zabrinutost

Broj katoličkih vjernika se smanjuje

»U posljednjih godinu dana broj vjernika u banjolučkoj biskupiji se smanjio za oko 500«, kazao je biskup Komarica i ponovio da ima više desetaka obitelji koje se, i nakon 15 i više godina prisilnog izгона iz svog kraja, žele vratiti

Piše: Arijana Beus

BANJA LUKA – Broj katoličkih vjernika u cijeloj BiH se zabrinjavajuće smanjuje, upozorio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić nakon trodnevnog zasjedanja Biskupske konferencije BiH u Banjoj Luci. Kardinal Puljić je istaknuo da se mnoge obitelji još uvijek nisu vratile u svoje predratne domove, te da je sve više mladih koji zbog zaposlenja, sigurnosti i jednakopravnosti odlaze iz Bosne i Hercegovine. I banjolučki biskup mon. *Franjo Komarica* je u svom izlaganju ukazao na vidljivo smanjenje broja vjernika.

OBITELJ – ZAJEDNICA LJUBAVI: »U posljednjih godinu dana broj vjernika u banjolučkoj biskupiji se smanjio za oko 500«, kazao je biskup Komarica i ponovio da ima više desetaka obitelji koje se, i nakon 15 i više godina prisilnog izгона iz svog rodnog kraja, žele vratiti i uporno mole i traže od političara da im se to omogućiti stvaranjem nužnih preduvjeta za življenje u rodnom kraju. Biskup Komarica je ipak nagla-

sio kako u zadnje vrijeme domaći političari pokazuju volju da te molbe i uvažavaju. Biskupi su tijekom trodnevnog zasjedanja odlučili da domaćin Drugog susreta hrvatske katoličke mladeži u BiH u proljeće 2009. bude Banjolučka biskupija koja će odrediti mjesto i termin susreta.

U okviru trećeg Studijskog dana o obitelji o temi »Obitelj – zajednica ljubavi«, biskup iz Mostara

mons. dr. Ratko Perić, dopredsjednik Biskupske konferencije BiH i predsjednik Vijeća za obitelj pri BK BiH, predstavio je knjigu pod naslovom »Obitelj – zajednica vjere, života i ljubavi«, koja govori o značaju obitelji kao temelja svakog društva. Tom prilikom je istaknuo kako je katolička i hrvatska obitelj u BiH ugrožena svjetovnim duhom i odlaskom velikog broja mladih, te da je ova knjiga svojev-

na vodilja zaručnicima i mladim bračnim parovima.

SUSRETI S ČORDAŠEM I DODIKOM: Nakon zasjedanja Biskupske konferencije vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić susreo se u odvojenim susretima s dopredsjednikom RS-a *Davorom Čordašem* i premijerom RS-a *Miloradom Dodikom*. Čordaš je informirao nadbiskupa vrhbosanskog o zajedničkom izlasku hrvatskih stranaka na predstojeće izbore u RS-u. Tijekom razgovora, kardinal Puljić je postavio pitanje povrata crkvene imovine, ali i upozorio na posljednje neprijatnosti koje su se ovih dana događale Hrvatima u Derventi i Banjoj Luci. Prilikom susreta s Dodikom razgovaralo se o mogućnostima daljeg unapređivanja suradnje između Vlade RS-a i Rimokatoličke crkve, te o pitanju restitucije crkvene imovine. Dodik je upoznao kardinala Puljića s aktivnostima Vlade RS-a i istaknuo da će ona nastaviti da pomaže rimokatoličku vjersku zajednicu u tom bh. entitetu. ■

Blagdan Gospe Karmelske Majčinstvom pridonijeti boljitku svijeta

SOMBOR – Karmelska crkva u Somboru u srijedu je 16. srpnja slavila blagdan Gospe Karmelske, odnosno blagdan Gospe od brda Karmela. Ovo lijepo brdo u Palestini smješteno uz obalu Sredozemnog mora mjesto je s kojeg je prorok Ilija vatreno branio vjeru u Izraelu, a vjernici su u srednjem vijeku počeli slaviti uspomenu na zaštitu Majke Božje, što je Gospa pružila nositeljima karmelskog škapulara.

U karmelskoj crkvi svetog Stjepana Kralja u Somboru okupilo se mnoštvo vjernika koji su došli pozdraviti Gospu. Osim vjernika iz Sombora, okupili su se i hodočasnici iz Subotice, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Sonte i drugih okolnih mjesta, a posebno je bilo lijepo vidjeti mlade u prekrasnim bunjevačkim i šokačkim nošnjama u procesiji s brojnim svećenicima i pomoćnim biskupom zagrebačkim.

Svetu misu predvodio je mons. *Vlado Košić* pomoćni biskup zagrebački, koji je govorio o značaju Marije kao majke za sve vjernike i za cijelu crkvu.

»Riječi 'Evo ti majke' možemo primijeniti na sebe jer smo ljubljeni Isusovi učenici i nama Isus s križa daje svoju majku za našu duhovnu majku. Ona doista, kako veli Drugi vatikanski sabor, s majčinskim osjećajima prati članove crkve i sve ljude, da bi i mi jedni druge pratili s majčinskim osjećajima«, rekao je biskup Košić, a potom govorio o veličini majčinstva.

»Marija je bila majka i omogućila je spasenje cijelom svijetu po tome što je bila majka Sina Božjega. I vi drage majke i vi buduće majke molite danas zagovor presvete Bogorodice da svojim majčinstvom pridonese boljitku ovoga svijeta. Neka se po vama i vašoj spremnosti da date život djeci ne ugasi naš narod, nego neka napreduje i živi. Budite spremne u svojoj zadaći žene i majke služiti spasenje čovječanstva gdje

vam je Marija uzor i primjer i trebamo se ugledati na nju. Vi žene i majke posebno, imate zagovornicu u presvetoj Bogorodici koja je dođue rodila Sina Božjega koji je jedini spasitelj svijeta, ali i vi svojim majčinstvom možete sudjelovati u spasenju tog svijeta, jer je Bog došao ljude spasiti. Za to su potrebni pojedinci, živa bića, ljudi, koje Bog svojom milošću spašava, preporada i daje božanski život«, istaknuo je u propovijedi mons. Vlado Košić.

Poslije propovijedi ovogodišnji bandaš i bandašica su biskupu s vjernicima u bunjevačkim i šokačkim narodnim nošnjama prinijeli darove.

Karmelićanin o. *Zlatko Žuvela* je na koncu svete mise zahvalio najprije dragome Bogu i Kraljici Karmela, preuzvišenom gospodinu biskupu mons. Vladi Košiću, svim svećenicima na sudjelovanju u misnom slavlju, sjemeništarcima, bogoslovima i prijateljima na asistenciji, predstavnicima državnih i općinskih vlasti, HKUD-u »Vladimir Nazor«, brojnim hodočascima, svim dobročiniteljima i svim vjernicima.

Sveta misa u čast Gospe karmelske je završena svečanom procesijom.

Zlatko Gorjanac

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Tradicijsa se prenosi životom

Dužijanca živi od ljubavi

Kako bismo razumjeli Dužijancu, koja je u srcu svakoga Subotičanina i svih ljudi koji je doživljavaju kao svoju, trebamo razumjeti poruku i moć tradicije. Etimološki tradicija znači »predavanje« ili »prenošenje«. Ona katkad znači sam proces prenošenja, a ponekad sadržaj onoga što se prenosi. Svi se slažu da se ni jedna zajednica ne može ni konstituirati niti opstati bez neke tradicije. Ako čovjek nije ukorijenjen u tradiciji, on gubi identitet i ne može znati kakva će mu biti budućnost. Ali, čovjekov odnos prema tradiciji ne bi se trebao svesti na puko prihvaćanje i ponavljanje tradicije. Međutim, još je važnije uočiti da je to živo prenošenje duhovnog i kulturnog bogatstva s jednog na drugi naraštaj, ne toliko kroz pisane dokumente, nego usmeno i preko običaja.

Već je nekoliko puta ponovljena činjenica da je osjećaj zahvalnosti temeljni osjećaj čovjeka, napose čovjeka vjernika. Najmoćnija riječ koja smekšava svako srce je upravo riječ »hvala«.

TEMELJNI OSJEĆAJ ČOVJEKA: Posve je jasno da to hvala postoji u liturgiji Crkve od samoga početka, te se i sama Crkva u nekom smislu može svesti na pojam zajednice koja slavi Boga. Sjetimo se da je najveće otajstvo kršćanske vjere i liturgije upravo euharistija, a ta riječ potječe od grčke riječi zahvala. Sretan sam što se u ovom članku mogu poslužiti mislima velikoga pape, sluge Božjega Ivana Pavla II. koji je u jednoj svojoj homiliji otprilike ovako razmišljao: »Euharistija je hvalbena žrtva. Bitno usmjerena punom zajedništvu između Boga i čovjeka, euharistijska žrtva je izvor i vrhunac svega bogoslužja Crkve i cijeloga kršćanskog života. U toj žrtvi davanja hvale, izmirenja, prošnje i pohvale vjernici sudjeluju s većom punoćom, kada ne samo daruju Ocu cijelim srcem, u zajedništvu sa svećenikom, svetu žrtvu i u njoj same sebe, nego također primaju samu žrtvu u sakramentu«. Kada tako razmišljamo, onda nije nikakvo čudo što je u duši vjerničkoga puka zahvalnost tako visoko cijenjena. Međutim, duša naroda, koja je uvijek maštovita, a proizlazi iz konkretnih okolnosti, tu zahvalnost utjelovljuje. Tradicija je, dakle, nešto što se mora uočiti u biti samoga čovjeka i u biti jednoga naroda. Rekao bih da je čovjek »biće u lancu«. Naime, svatko od nas ima nekoga ispred sebe, a da bi ostao i opstao, ostavlja svoje potomstvo iza sebe. Gdje se prekine jedna karika, tamo se prekida sam život. S tradicijom je slično. Ona je predaja. Predaje se s koljena na koljeno. Ako se i ovdje prekine jedna »karika«, tradicija prestaje, pa i

Sretni spoj da je Dužijanca vezana uz događaj i vrijeme, a postala iz običaja, prerasla je u tradiciju. Sada mijenjati običaj značilo bi prekidati tradiciju, a to bi bilo jednako svojevrsnoj »smrti« jednog identiteta. Identiteta zahvalnosti koji definira bogatstvo čovjekove nutrine duše. Stoga je upravo njegovanje običaja i ugrađivanje u tradiciju, ali sada već vrlo svjesno, planski i programatski stvaranje jednoga mentaliteta s kojim se može identificirati i ovaj grad i narod. Stoga je Dužijanca zadaća. Tko to ne razumije, odbacuje mogućnost koja je svojim bogatstvom i ljepotom poruka i izričaj vrijednosti jednoga naroda. Odreći se vrijednosti svojega naroda znači poreći sebe.

umire. Okolnost nastanka i opstanka tradicije je povoljnija nego samoga života, jer je ne nosi pojedinac nego zajednica. Međutim, u našem vremenu, koje je brzo i dinamično, svaka je tradicija u opasnosti. Zašto? Zato jer se okolnosti života izvanrednom brzinom mijenjaju, postoji opasnost da se ne primijeti pojedina tradicija, a u času kada je postala neprimjetna, ona postaje prošlost.

VELIKA ODGOVORNOST: Pred našom generacijom stoji velika odgovornost. Tradicija se treba istraživati, upoznavati i trebaju se educirati novi naraštaji. No, educiranje novih naraštaja ne može biti verbalno i pojmovno, ono mora biti događaj. Tradicija se ne prenosi pričom, nego životom. Stoga se tradicija treba »događati«. Značaj tradicije oko Dužijance je upravo u tome što se Dužijanca trajno »događala«. Bilo je vremena kada se dovela u pitanje zbog jednih ili drugih okolnosti, ali je u srži uvijek ostala snažna poruka i potreba. Ta dugotrajna tradicija, koja se oprla svim kušnjama, može se tumačiti samo činjenicom da je tradicionalna proslava zahvale postala predmet srca i savjesti, a ne tek manifestacije i puke ceremonije.

DUŽIJANCA JE ZADAĆA: Običaj je nešto slabiji pojam, jer se on ritmički događa iz vremena u vrijeme, ali je vezan baš na vrijeme. Sretni spoj da je Dužijanca vezana uz događaj i vrijeme, a postala iz običaja, prerasla je u tradiciju. Sada mijenjati običaj značilo bi prekidati tradiciju, a to bi bilo jednako svojevrsnoj »smrti« jednog identiteta. Identiteta zahvalnosti koji definira bogatstvo čovjekove nutrine duše. Stoga je upravo njegovanje običaja i ugrađivanje u tradiciju, ali sada već vrlo svjesno, planski i programatski stvaranje jednoga mentaliteta s kojim se može identificirati i ovaj grad i narod. Stoga je Dužijanca zadaća. Tko to ne razumije, odbacuje mogućnost koja je svojim bogatstvom i ljepotom poruka i izričaj vrijednosti jednoga naroda. Odreći se vrijednosti svojega naroda znači poreći sebe. Stoga je potreba odgoja i upoznavanja običaja i čuvanja tradicije dužnost svakog svjesnog i savjesnog člana ove zajednice. I još nešto. Čuvanje i njegovanje mogu činiti samo oni, koji poznaju datosti i imaju mogućnost pravilnoga tumačenja i prenošenja. U tom procesu se ne može gledati interes ni pojedinca, ni manje grupe, pa čak ni nositelja pojedinog običaja i tradicije, nego je to opće dobro i treba se pristupiti njegovanju općega dobra sa savješću koja je vrlo odgovorna, jer ulazi u izgradnju budućnosti. ■

Kovači su imali posla od početka do kraja gradnje kuće

Zatvarali kuću od propuha

Od klamfi i šarofa, do ukrasnih brava * Poslije odlaska kovača kuća se mogla lijepo zatvoriti i zaštititi od propuha, a lopova nije ni bilo

Piše: Ivan Andrašić

Zidana peć u velikoj sobi i ognjište u »kujni« nabijene kuće starih Šokaca davali su već i vizualnu toplinu novoga doma. Gazdi je ostajalo još samo pozvati tišljera i kovača, kako bi kuću i zatvorio. U vremenima prije II. svjetskog rata staklo je bilo skupo, a samim tim sirotniji i teško dostupno. Zbog toga su se ustakljivali samo »pendžeri što gledu na sokak«, a vrata su izrađivana cjelovito od daske. Doduše, kovači su bili potrebni i u ranijoj fazi gradnje. Izrađivali su klamfe za učvršćivanje spojeva greda i rogova. U starijem tipu gradnje na zidove se uzdužnom polovicom prostorijske stavljala tetiva, a poprečno, na noseće zidove, »stražnji i od dvora«, grede. Tetiva je bila puno deblja od greda, koje su se naslanjale na nju, kako se vremenom ne bi uvijale. U novijem tipu gradnje tetiva se postavljala iznad greda, u tavan, a za to su već bili potrebni »šarofi«, koje su kovali i okalili kovači.

»VIKOVIČAN« SPOJ: Šarofi su bili klinovi za 5 – 6 centimetara dulji od ukupne debljine tetive i

grede, koje je trebalo spojiti. Na donjoj strani su imali kuku sličnu plitkoj udici, s jako zaoštrenim vrhom, kako bi se mogli ukucati u gredu i tako je pridržavati. S gornje strane imali su navoj s maticom, ispod koje se stavljala široka podloška, kako se matica ne bi vremenom usijecala u tetivu. U tetivi i gredi bušila se rupa promjera šarofa. Nije bilo struje, nije bilo drugih pomagala, osim ručnoga svrdla, tako da je, ukoliko bi tetiva bila od tvrdoga drveta, znalo proći dosta vremena dok se rupa ne izbuši. Šarof bi se ugurao s donje strane i tako bi se spojila greda s tetivom. S donje strane bi se teškim čekićem nabio u gredu, a s gornje, na tetivu, prvo bi se stavila podloška, pa bi se navila matica i uz pomoć naprave slične današnjem francuskom ključu čvrsto pritegla. Takav spoj bi bio »vikovičan«, kao da su tetiva i greda srasle. Klamfe bi se rabile, isto tako u novijem tipu izgradnje, za učvršćivanje spojeva greda i rogova, te međusobnih spojeva rogova pri vrhu. I njih su kovači kovali i okalili. Izrađivale bi se u obliku slova u s kracima

od desetak cm i osnovom od 15 do 30, pa i 40 cm, ovisno o namjeni. Kraci su bili zašiljeni, kako bi lakše ulazili u drvo.

RUKE DOBRIH MAJSTORA: Sljedeća faza rada kovača bila je izrada željeznih okova za vrata i prozore. U novijem tipu izgradnje montirali bi i proste brave, koje su poslije II. svjetskog rata već i Sončani, razumljivo oni malo imućniji, počeli kupovati u varoši. U starijem tipu gradnje okov za vrata tvorile su petice, šarke, ključanica, pijavice i klamfa. Petice su bile nosači za vrata koji su se ukucavali u dovrtak. Šarke su se ukucavale u poprečne daske, koje su spajale i ojačavale plohu vrata i nasadivale su se na petice. U dovrtak, na suprotnoj strani od petica, ukucavala bi se klamfa duljine osnove 10 cm. U nju bi ulazila ključanica, koja se prikucavala na plohu vrata uz pomoć dviju klamfica, koje su se zvale pijavice, a po kojima je klizila. Ključanica je s unutarnje strane imala jednu okomitu šipku duljine desetak cm, koja bi se kroz usjek u plohi vrata isturala van i rabila za povlačenje

ključanice i na taj način »zaključavanje i otključavanje« vrata.

U novijem tipu gradnje oni kojima je materijalno stanje dopuštalo donosili su iz varoši gotove brave. Kovači su ih montirali, a za vrata s takvim bravama ni šarke više nisu bile one proste, nego bi ih kovali puštajući mašti na volju, izrađujući ukrase kakve je samo ruka pravog majstora mogla proizvesti u oblikovanju kovine. Za one rijetke, za koje se odista moglo tvrditi da su imućni, kovači su izrađivali i brave s umjetnički kovanim rukohvatima, pa čak i razne ukrase za ulična vrata i kapije. Za prozore su se kovale lakše petice i šarke i kopče za zatvaranje iznutra. Poslije ovih poslova i odlaska kovača, kuća se mogla lijepo zatvoriti i zaštititi od propuha. Kod onih imućnijih mogla se i zaključati, kako nitko nezvan ne bi mogao ući, a kod sirotnije zaštita od lopova nije bila potrebna, jer nije se imalo Bog zna što ni odnijeti. A ni lopova u ono vrijeme baš i nije bilo, jer i žandari i narodna milicija prema njima su bili puno nemilosrdniji nego danas. ■

Luksuzni okov

Starinska vrata

25. srpnja 2008.

Problemi sa stopalima (II. dio)

Piše: dr. Marija Mandić

Kao što smo u prošlom broju rekli, u ovom drugom dijelu govorit ćemo o pojavi kurjih očiju i kalusa, te o tome kako odabrati najbolje cipele za vaša stopala. Debele i tvrde promjene na koži mogu se pojaviti bilo gdje na koži stopala gdje je koža izložena stalnom trljanju obuće. Te promjene najčešće nastaju na peti i na vanjskim dijelovima prstiju, gdje neudobna i uska cipela najjače pritišće kožu. Na početku, zahvaćeno područje postaje crveno, bolno, a ponekad se javljaju i žuljevi. Kako vrijeme prolazi, promjene postaju tvrde, deblje, a kako rastu prema dubini često pritišću živac, pa postaju izuzetno bolne.

KURJE OČI predstavljaju zadebljanja na koži stopala, koja se najčešće javljaju na nožnim prstima i stopalima. KALUSI, ili zadebljanja kože, osim na stopalima mogu se razviti i na rukama i na mjestima gdje se pojavljuje stalno trenje na kožu. Zanimljivi su slučajevi pojave kalusa na bradi violinista ili, pak, na čelu pripadnika islamske vjere koji svakidašnje u okviru molitve prislanjaju čelo na pod te se tako na čelu javlja pečatasto zadebljanje. Iz napred navedenog može se zaključiti kako ove promjene tijelo stvara kao zaštitu osjetljive kože na mjestima izloženim pritisku ili trenju o kosti ispod nje.

U odnosu na mjesto nastanka, oblik i kakvoću, razlikuju se nekoliko vrsta kurjih očiju. **Tvrdo kurje oko** je komadić zadebljale mrtve kože s nabijenom tvrdom jezgrom. Najčešće je smješteno na gornjoj strani nožnog palca, vanjskoj strani malog prsta, ili prsta do njega, ili, pak, na samom tabanu. Za razliku od tvrdog, **meko kurje oko** ima mnogo tanju površinu – do 1,5 cm, obično je crveno s

mekanom jezgrom i javlja se s bočne strane prstiju ili među nožnim prstima. **Sjemenoliko kurje oko**, najmanje čest oblik, komadić je tvrde kože oko malog čepa kolesterola, a javlja se samo na stopalu, na peti ili gornjem dijelu tabana i povezano je sa smanjenim izlučivanjem znoja na stopalima.

Poput kurjih očiju, kalusi, ili zadebljanja kože, imaju nekoliko oblika. **Običan kalus** predstavlja zbijenu mrtvu kožu širine do 2,5 cm, nalazi se na tabanu ili dlanovima i ima izraženo bijelo središte. Za razliku od kurjih očiju, nema jezgru – po čemu se i mogu razlikovati. **Nasljedni kalus** je predio mrtve kože širok do 2,5 cm, koji se javlja tamo gdje nema očiglednog trenja ili pritiska, ponavlja se u obitelji i obično se vidi kod djece.

Osim što su bolne i ne tako lijepe na pogled, ove promjene mogu stvarati problema i zbog čestih infekcija. Ove infekcije nastaju zbog oštećenja kože nad kurjim očima i kalusima, a odlikuju se curenjem guste gnojne ili bistrte tekućine iz promjena, te je tada i samo liječenje kompleksnije i dugotrajnije.

Najpoznatiji način liječenja ovih zadebljanja je uporaba **proizvoda na bazi acetilsalicilne kiseline**, koji se nalaze najčešće u obliku flastera ili masti. Ipak, neophodan je veliki oprez pri korištenju ovakvih sredstava, jer, ukoliko se neprimjereno koriste, mogu uništiti zdravo tkivo oko kurjeg oka i stvoriti veće probleme nego što ih je samo kurje oko stvaralo. Upaljena zadebljanja treba liječiti antibioticima ili, pak, kirurški – ukoliko je neophodno napraviti rez kako bi gnojna kolekcija iscurila van. Ne preporučuje se samostalno uzimanje antibiotika, niti antibiotičke kreme, jer je većina uzročnika infekcija postala otporna na njih.

Ispucala zadebljanja najlakše ćete odstraniti redovitom uporabom **hidrokortizonskih krema**, kojima prije spavanja namažete kalus i ostavite tijekom noći da promjena smekša. Ujutro se zadebljanje istrlja četkom ili ručnikom. Također se savjetuje trljanje ovih promjena kamenom ili turpijama (za petu), ali i ovdje treba biti obazriv kako se ne bi oštetila zdrava koža. Neophodno je naglasiti kako se ovaj postupak smije provoditi samo kod kalusa, tj. zadebljanja

na stopalima, ali nikako kod kurjih očiju. Ona će se trljanjem samo učiniti bolnijim i osjetljivijim te će se stvoriti opasnost od ozljeđivanja i stvaranja infekcije. U krajnim slučajevima možete razmišljati i o kirurškom otklanjanju kalusa, ali ukoliko ne učinite osnovnu stvar, a to je promjena obuće, zadebljanje će se zasigurno vratiti.

Svakako je najbolji lijek za kurje oko pronaći uzrok trenja, koji se najčešće nalazi u neudobnoj obući i ukloniti taj uzrok. Smanjenje kila kod pretilih osoba još će dodatno pomoći ozdravljenju i otklanjanju ovih promjena na stopalima.

KAKO ODABRATI ODGOVARAJUĆU OBUĆU?

- Dužinu cipela mjerite prema palcu, ili prema najdužem prstu, i to na objema nogama, jer stopala nisu podjednako razvijena.
- Neka ostane malo mjesta između palca i vrha cipele. Također je potrebno da možete nesmetano micati svim nožnim prstima dok stojite u cipelama. Ne kupujte suviše uske cipele.
- Birajte čvrste cipele, komforne za stopala, s elastičnim donom.
- Prednost imaju cipele s vezicama, jer ih možete bolje podesiti za vašu nogu.
- Birajte obuću od prirodnih materijala kao što je koža, jer su obično mekši i fleksibilniji od umjetnih materijala i omogućavaju bolje prozračivanje stopala.
- Neka se obuća koju ste nosili osuši do idućeg nošenja.
- Redovito nosite obuću na popravak. Istrošene pete povećavaju nejednak pritisak na petnu kost, koja nosi 25 posto vaše težine i tako pogoduje nastanku zadebljanja.
- Ako se pete i donovi vaših cipela značajno nejednako troše otidite ortopedu radi korektivnih cipela ili uložaka.

U idućem nastavku govorit ćemo, između ostalog, i o bradavicama na stopalima, koje se često brkaju s kurjim očima, a predstavljaju sasvim drugačiju promjenu, koja se drugačije ponaša i liječi.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

Širi se štovanje bl. Marije Petković

Dala im je sebe, dala im je Boga

Na blagdan bl. Marije Petković u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici 9. je srpnja euharistijsko slavlje predslavio biskupski vikar i katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić* u zajedništvu s mons. *Markom Forgićem*, preč. *Željkom Šipekom* i vlč. *Lazarom Novakovićem*. U propovijedi mons. Beretić je posvjedočio kako je zahvalan Bogu što je bio na grobu bl. Marije Petković. Govoreći o njemu, istaknuo je kako su u tom sarkofagu svete moći kojima se ponosi Blato, raduje Subotica i Rim. Potaknuo je zato okupljene vjernike da joj se i sami obrate u svojim potrebama. »U Blatu sam vidio vesele časne sestre koje pjevaju, šale se i smiju«, rekao je propovjednik nastavljajući, kako je jedan od korijena njegova doživljaja te zajednice Božja odabranica bl. Marija. »Da s Isusom nije razgovarala klečeći pred svetohraništem, da nije sjedila na Prižbi, slušajući šum mora i pjesmu borova, ne bi znala isprositi ni kruha, niti dobiti ruha za najpotrebnije. Da nije živjela u Božjoj blizini, kamen na kamen ne bi složila, a kuće je gradila. Da nije molila, ne bi znala obilaziti bunjevačke salaše, da nije pokoru činila, ne bi mogla prositi. Što bi prosila, kad je nikla u bogatoj kući? Prosila je zato što je u njezinoj duši vladala ljubav. Htjela je dječici dati više od onoga što je imala. I dala je malenima najviše: dala im je sebe, dala im je Boga«, zaključio je mons. Beretić.

Na misi je pjevao zbor djece iz vrtića »Marija Petković – Sunčica« pod vodstvom odgojiteljice *Marine Piuković*. Poslije sv. mise u kapelice bl. Marije Petković bila je molitva za njezino proglašenje svetom te molitva za uslišanje molitava koje su vjernici uputili Ocu nebeskom po zagovoru bl. Marije Petković, a poslije toga su vjernici poljupcima iskazivali počast njezinim moćima.

A. Anišić

25. srpnja 2008.

Mladi na proslavi blagdana u Blatu

Pogledaj očima srca

U ponedjeljak 7. srpnja, trinaestero mladih iz različitih subotičkih župa i iz Male Bosne i Đurđina krenulo je zajedno sa župnikom župe sv. Roka mr. *Andrijom Anišićem* i katehisticom župe s. M. *Jasnom Crnković*, u svetište bl. Marije Petković na poziv Provincijalne uprave sestara koja je priredila susret za više od stotinu mladih u povodu pete obljetnice proglašenja blaženom njihove Majke utemeljiteljice.

Nakon dvadesetak sati putovanja mladi su umorni i radosni stigli u svetište bl. Marije Petković. Nakon obilaska svetišta i osvježanja sudjelovali su u euharistijskom slavlju koje je predvodio mons. *Želimir Puljić*, biskup dubrovački.

Drugoga dana susreta mladi su se okupili na Prižbi gdje je održana duhovna obnova pod vodstvom s. M. *Danijele Škoro* i animatora s kojima je priredila zanimljiv rad u skupinama. Duhovna obnova održana je pod geslom »Pogledaj očima srca«. Na susretu su osim mladih iz Subotice sudjelovali i mladi iz Tuhlja, Brestovca Orehovičkog, Novske, Zadra, Stabline kod Ploča, Šikare pokraj Tuzle i Blata. Svi mladi su u večernjim satima sudjelovali u procesiji s polaganjem vijenca na rodnu kuću bl. Marije Petković, zatim na misi u svetišu bl. Marije Petković koju je predvodio prof. dr. *Mladen Parlov* iz Splita. Poslije mise mladi, predvođeni redovnicama, svećenicima i vjeroučiteljima, pripremili su bogat i raznovrstan program u kojem su svoju kreativnost iskazali pjesmom, plesom, recitacijama, glumom i glazbom.

Na sam blagdan bl. Marije Petković, župnik Anišić je predvodio misu u Svetišu u zajedništvu s don *Ivicom Sinanovićem* iz Blata i vlč. *Goranom Jovičićem* iz Subotice. U svojoj propovijedi, na poticaj domaćeg župnika don *Stipe Miloša* i sestara, svjedočio je o štovanju bl. Marije Petković u Subotici i brojnim uslišanjima molitava koje ovdašnji vjernici upućuju Bogu po Blaženičinu zagovoru.

Završno slavlje održano je na Trgu ispred župne crkve Svih svetih gdje je odigrana drevna viteška igra Kumpanija i otplesan Tanac. Slijedila je jednosatna procesija ulicama Blata s moćima bl. Marije Petković koje je nosio zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić*, a koji je potom predvodio i euharistijsko slavlje.

U vrlo sadržajnoj i dugoj homiliji kardinal Bozanić je još jednom podsjetio na veliki svetački lik bl. Marije Petković. Kardinal je naglasio kako kršćansko svjedočenje nije stvar nekog drugog tko živi negdje drugdje te je poručio da glas ove Crkve i njegov glas u njoj ni za kakvu cijenu neće utihniti.

Na povratku u Suboticu mladi su posjetili Dubrovnik i opet se nakon dugog putovanja sretni i obogaćeni vratili u Suboticu sa silnom željom svjedočenja svojim prijateljima o svetosti bl. Marije Petković te o snazi kršćanskog zajedništva kojega su iskusili na putu i susretu s drugim mladima, a osobito mir i radost koje su primili u svetišu bl. Marije Petković.

A. A.

Uređuje: Dražen Prčić

Gitara

Stariji ljubitelji rocka vjerojatno će se sjetiti povijesne scene na pozornici londonske Finsbury Astorije 1967. godine, kada je Jimmy Hendrix zapalio svoju gitaru Fender Stratocaster. Zbog svog bizarnog performansa glasoviti je glazbenik »zaradio« i stanovite opekline na ruci, a instrument je neznatno oštećen i poslije toga pohranjen u garažu njegovog predstavnika za medije. Gitara je nedavno pronađena i bit će ponuđena na aukciji memorabilia rocka. Početna cijena, prava sitnica, 500.000 funti.

Plaža

Najpoznatije francuske plaže jamačno su one diljem prekrasne Azurne obale, ali u pripremi je jedna koja će biti, vjerojatno, jedinstvena i po svemu sudeći posebna. Naime, uskoro bi i glavni francuski grad Paris trebao dobiti svoju plažu na obalama poznate rijeke Seine. Kada upekne »zvizdan«, a temperatura dosegne podioke iznad 30 stupnjeva, gradsko osvježanje pružit će izvanredan osjećaj osvježanja. Na zadovoljstvo Parižana, ali i svih posjetitelja jednog od najljepših gradova svijeta.

Red Bull

Dok je na našim prostorima energetski napitak Red Bull postao gotovo uobičajena stvar koju konzumiraju gotovo svi dobni uzrasti, u Francuskoj je, u svom originalnom sastavu, ponovno dopušten tek nedavno. Državne vlasti su tijekom proteklih 12 godina ispitivale njegovu potencijalnu štetnost po zdravlje,

problematična je bila veća koncentracija taurina, a za to vrijeme on se prodavao u nešto izmijenjenoj varijanti. Sada je komisija EU presudila u korist popularnog napitka, jer nema evidentnih dokaza o njegovoj štetnosti.

Kupus

Gricanje susjedova kupusa došlo je glave jednom zecu u Đurđenovcu. Ponosni vlasnik vrta nije mogao dalje trpjeti pričinjenu štetu, uzeo je svoju zračnu pušku i usmrtio nesretnog zeca, te ga potom odnio njegovu vlasniku. »Ubicu« očekuje prekršajna prijava zbog korištenja zračne puške izvan streljane, a vjerojatno će ga goniti i društva za zaštitu životinja.

Glad

Nevjerojatno, ali istinito. Osjećaj gladi čini nas sretnima. Točnije i preciznije, u tim trenucima izlučuje se hormon ghrelin, koji pak pozitivno djeluje na umanjene stresa. Što je opet uzročno povezano. No, neugodno je što ova pojava može uvjetovati i ovisnost, pa stoga ne čudi što se brojne anoreksičarke nastoje što više uzdržavati od jela, u želji zadržavanja ovoga osjećaja.

Kućni test očinstva

Hrvatska je jedina europska zemlja u kojoj je dostupan »kućni test očinstva«. Paket za provjeru očinstva i poštarina koštaju 100 kuna, a testiranje stoji 1100 kuna što znači da je u slučaju provjere očinstva riječ o 2200 kuna budući da se testira uzorak oca i djeteta. Inače, analiza u državnim institucijama košta oko 6000 kuna i nužno je doći osobno. Ova opcija nudi da pošaljete bris s unutarnje strane obraza, ali i primjerice četkicu za zube ili dlaku kose s korijenom. Štapićem uzmete bris s unutarnje strane obraza, spremite ga u tubicu, ispunite narudžbenicu i pošaljite poštom. Za tjedan dana na adresu stiže rezultat jeste li biološki otac svom djetetu. Kratka je to i jeftina procedura - paket za provjeru očinstva i poštarina koštaju 100 kuna, mogu se naručiti telefonski, a od jeseni će biti dostupni u svim ljekarnama.

Kako ga provoditi?

Aktivan ili pasivan godišnji odmor

Jedino o Vama ovisi kako ćete se »odmarati« ovoga ljeta

Piše: Dražen Prčić

Vrijeme je godišnjih odmora. Već uveliko. Zasluženih nekoliko tjedana ljetnog »raspusta« za odrasle. Destinacija je odabrana (najčešće je to more) i sada slijedi odluka na koji način provoditi neradne dane. Aktivno, uz obilje dodatnih sportsko-zabavnih aktivnosti, ili krajnje pasivno, poglavito na plaži ili za stolom. De gustibus non...

AKTIVA

Sve rašireniji način provođenja godišnjeg odmora postaje praktična kombinacija određenih aktiv-

skidanje viška tjelesne mase) u ranijim jutarnjim satima prošetati laganim tempom (može i brže, jogging) uz morsk obalu. Pluća napunjena svježim, čistim morskim zrakom, unijet će svježinu u vaš organizam, a utrošena energija ubrzo će bi biti nadomještena predstojećim doručkom. Ali bez opasnosti od gomilanja nepotrebnog viška kalorija.

Tijekom priepodneva na plaži (ukoliko ste na moru) plivajte što više ili se bavite nekim sportskim aktivnostima u vodi (primjerice

angažmana. Idealno je zaigrati, primjerice, partiju malog nogometa, basketa ili tenisa, a ukoliko postoji dobra ekipa neće izostati ni određenog uzbuđenja u vidu prijateljskog rivaliteta. Manje sportski aktivne osobe mogu izabrati šetnju, dužina ovisi isključivo o afinitetu dužeg ili kraćeg hodanja, ali i neke od mogućih »razgibavajućih« aktivnosti, posebice žene (fitness, wellness, aerobik, stretching ili sl.). Konačno, ukoliko ste ponijeli ili iznajmili bicikl, idealno je provesti koji sat u nesputanoj

volje«, bez briga i razmišljanja o ničemu drugom do odmoru i samo odmoru. Jedina šetnja je do plaže, možda malo iza večere (tek reda radi). Tjelesna aktivnost je – nešto malo kupanja, mnogo više »brčkavanja« i to je sve. Ležanje na plaži po cijeli dan, a potom sjedenje za raznoraznim stolovima (za redovite dnevne obroke ili ugostiteljskim objektima). Ali, netko to voli i »to« čeka tijekom cijele godine.

Upravo zbog toga se i ne može raspravljati o ukusima.

PROBLEM

Gotovo uvijek nakon povratka s odmora, provedenog u ovoj drugoj varijanti (pasiva), događa se ista stvar. Prvo, od velike neaktivnosti teško se ponovno naviknuti na ubrzani radni tempo i svakodnevne obveze, a drugo (mnogo gore), doma se stiže s viškom kilograma

nosti koje se, prirodom mjesta na kojemu se boravi, savršeno uklapaju u idealnu »kompoziciju« slobodnih dana. Umjesto cjelodnevnog monotonog sjedenja (više ležanja) na plaži, nameće se trend sportsko-zabavnih sadržaja kojima se može konstruktivno ispuniti dan na moru, planini ili nekoj drugoj odabranoj destinaciji. Primjerice, umjesto dugog spavanja (doma to možete uvijek raditi tijekom ostalih slobodnih dana), vrlo je zdravo i za opću tjelesnu kondiciju (i za

picigin, odbojka i slično), ali i nekim sportom na terenima koji su već u blizini svakog turističkog centra ili objekta. Naravno, sve ovo činiti uz određenu dozu umjerenosti i najkasnije do 11 sati, jer povišene ljetne temperature ipak ne predstavljaju najidealnije uvjete za pretjerani i nekontrolirani zamor. Nakon popodnevnog odmora ili doba obveznog i preporučljivog mirovanja od prejakog sunca, već od 16 sati može uslijediti nastavak aktivnog dnevnog

vožnji nepoznatim okolišem prirodnog okruženja mjesta u kojemu ljetujete. Naravno, ima još dosta potencijalnih kombinacija kako možete aktivno provesti vrijeme i dane godišnjeg odmora, ukoliko imate dodatnih ideja imate odličnu priliku iskoristiti ih i provesti u djelo već ovoga ljeta.

PASIVA

Posve suprotno, pasivni način (najuočljiviji) provođenja godišnjeg odmora je ujedno i najpopularniji. Spavanje i izležavanje do »mile

Radni odmor

Sve popularniji oblik sprovođenja godišnjeg odmora je radni angažman na seoskim imanjima, tijekom kojega su gosti uključeni u sve dnevne radne aktivnosti poput primjerice muže krava, košenja trave, rada u polju ili vrtu, berbe poljoprivrednih dobara...

»zarađenih« tijekom dana odmara. Također, pasivne osobe mogu imati i određenih problema glede mogućeg pada raspoloženja, ali to je često i slučaj s aktivnim osobama, koje nakon povratka u normalnu kolotečinu monotone svakodnevne, mogu osjećati gubitak dobrog raspoloženja. U biti pravila nema, jer je u pitanju apsolutno individualni doživljaj godišnjeg odmora. No, jedno je zajedničko i »aktivnima« i »pasivnima« – radost ljetnog ugođaja i provođenja slobodnih dana. Jer, godišnji odmor svi jednako čekaju tijekom cijele radne godine...

Uređuje: Dražen Prčić

Champions league

Dinamo pred 2. kolom

Pobjedom na gostovanju protiv predstavnika Sjeverne Irske (0-2), Linfielda, hrvatski prvak Dinamo gotovo je osigurao plasman u 2.

pretkolo Lige prvaka. Premijernim euro nastupom u tek započetoj sezoni, Zagrepčani su predstavili novu momčad i već na startu ostavili solidan dojam. Golove za mirni uzvrat u Maksimiru postigli su Mandžukić i Drpić.

Kup UEFA

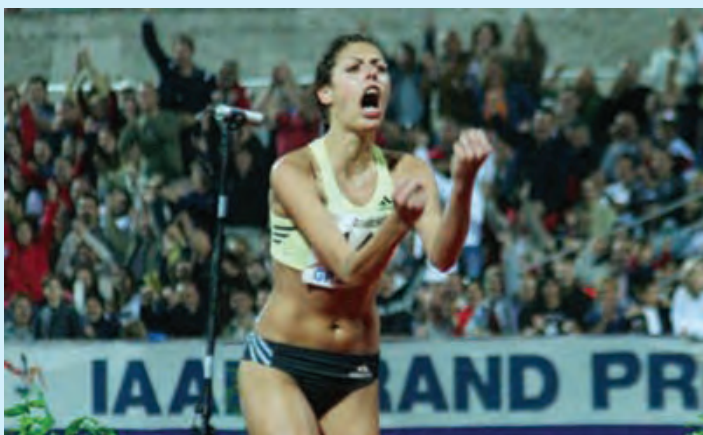
Sigurni Hajduk i Slaven Belupo

Šetiri gola u protivničkim mrežama splitski Hajduk i Slaven Belupo iz Koprivnice uspješno su obavili veliki dio posla i već nakon prvih susreta prvog pretkola osigurali prolaz u drugu rundu najmasovnijeg europskog nogometnog natjecanja. Strijelci za Hajduk protiv Birkirkare bili su: Ibričić, Kalinić, Bušić i Tičinović, koji je s 16 godina i 11 mjeseci postao najmlađim strijelcem »bilih« u europskim susretima. Slavenovoj pobjedi protiv Marsaxlokk golovima su pridonijeli: Kristić, Poldrugač, Tepurić i Vručina.

Atletika

Blanka 33. puta nepobjediva

Na mitingu Zlatne lige u Parizu najbolja hrvatska i svjetska visašica nastavila je niz nepobjedivosti i po 33. put uzastopno pobijedila u svojoj disciplini. Pobjednički skok za prvo mjesto i ostanak u igri za milijunski »jack pot« ovoga puta bio je na visini od 201 cm, jer je ova visina bila daleko nedostižna za ostale skakačice u vis.

Kvalifikacije za OI

I košarkaši izborili Peking

Nakon 12 godina hrvatska košarkaška reprezentacija ponovno će igrati na olimpijskom turniru. Iako od mnogih otpisana, momčad izbornika Repeše uspjela je, već u prvom odlučujućem susretu kvalifikacijskog polufinala protiv Njemačke (76-70) izboriti vizu za OI u Pekingu. Na kvalifikacijskom turniru u Ateni »kineski put« popločan je pobjedama protiv – Portorika, Kanade i Njemačke.

ATP Umag

Verdasco pobjednik Umaga

Pobjednik 19. Studena Croatia Opena je Španjolac Fernando Verdasco, koji je u finalnom susretu bio bolji od Rusa Igora Andreeva 3-6, 6-4, 7-6. Ovogodišnje izdanje ATP turnira u Umagu obilježili su brojni pomalo neočekivani rezultati tijekom sedam natjecateljskih dana, a

Ivan Ljubičić je zbog »ukočenja« morao predati svoj meč drugog kola i zbog ove neugodne povrede najvjerojatnije će propustiti predstojeće OI u Pekingu. Od ostalih hrvatskih tenisača najdalje je »dogurao« Roko Karanušić (3. kolo) i zabilježio najbolji rezultat u svojoj profesionalnoj karijeri.

Na OI kvalifikacijama u Ateni izboren

Povratak hrvatskih košarkaša na veliku scenu

Nakon 12 godina Hrvatska će ponovno igrati na olimpijskom turniru

Piše: Dražen Prčić

Pobjedom protiv Njemačke (76-70) u polufinalnom duelu olimpijskih kvalifikacija u Ateni, košarkaši hrvatske reprezentacije izborili su plasman u Peking i poslije dugih 12 godina ponovno će se nadmetati za olimpijska odličja. Uspjeh je, dodatno, značajniji jer ga je izborila momčad u koju se prilično sumnjalo i s nevjericom je ispraćena na kvalifikacijski turnir. Za detaljniju analizu aktualnog stanja na hrvatskoj košarkaškoj sceni za kratak smo komentar zamolili kolegu *Nevena Bertičevića*, uglednog hrvatskog novinara i vrsnog poznavatelja košarkaškog sporta.

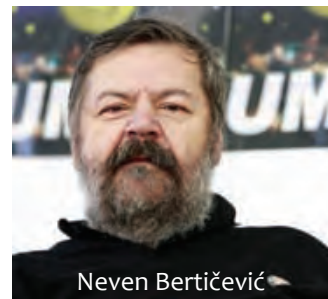
VELIKI USPJEH: »Plasman muške hrvatske košarkaške reprezentacije na OI u Pekingu, poslije dvanaestogodišnje stanke sudjelovanja na Olimpijskim igrama, jednom riječju znači sve za budućnost ovoga sporta. Posljednji olimpijski nastup bio je još davne 1996. godine u Atlanti (SAD), a na svjetskim prvenstvima nismo igrali od

Toronta (Kanada) 1994. godine. Jedina konstanta svih proteklih godina bio je nastup na europskim prvenstvima, ali kada te nema na velikim natjecanjima poput OI i SP, onda te ni nema na velikoj sceni«, kaže Neven Bertičević i dodaje, kako će zauvijek ostati upamćena »srebrna olimpijska momčad hrvatskog Dream teama«, predvođena legendarnim *Draženom Petrovićem*, *Tonijem Kukočom* i *Dinom Rađom*, velikim zvijezdama i jedne NBA lige u kojoj su s velikim uspjehom nastupali u svojim momčadima. Nažalost, tragična pogibija Petrovića ostavila je veliki trag i puno godina se momčad nije mogla oporaviti od stravičnog gubitka svog najboljeg igrača. Potom je stigla prva smjena generacija i novi val igrača poput *Giričeka*, *Vujičića* ili *Mulaomerovića*, ali unatoč neospornoj kvaliteti jednostavno u reprezentaciji nisu uspjeli više pokazati i odvesti Hrvatsku dalje od postignutih prosječnih rezul-

tata. Opet, bilo je tu i nekoliko rezultatskih pehova, »milimetarskih« neuspjeha poput kiksa protiv Turske u četvrtfinalu EP-a nakon vodstva od 19 poena razlike, pa smo cjeli susret vodili protiv Rusa za ulazak u četvrtfinale EP-a u Švedskoj i ponovno, u samom finišu izgubili susret. Također, na EP u Španjolskoj Hrvatska je pobijedila kasnijeg europskog i svjetskog prvaka Španjolsku. Sve to, čini se, uvjetovalo je i dodatnu motiviranost ove generacije da konačno učini nešto, posebice kod starijih igrača poput *Nikše Prkačina*, koji je svojevremeno izjavio kako mu je životna želja zaigrati na Olimpijadi. I, eto, obistinilo mu se...

»Značajno je spomenuti i izvršnu pripremljenost momčadi koju predvodi jedan vrhunski znalac kakav je *Repeša*, te odličnu igru u obrani, što je u najvećoj mjeri karakteriziralo nastup Hrvatske na kvalifikacijskom turniru u Ateni. Generalno, hrvatski je sport još

jednom pokazao i dokazao vještinu u momčadskim loptačkim sportovima, koji će na OI biti prezentirani, pokraj ponovno košarke, standardno u rukometu i vaterpolu, sportovima u kojima smo aktualni olimpijski šampioni i svjetski prvaci. Na koncu, ponavljam, uspjeh na olimpijskim kvalifikacijama u Ateni znači mnogo za budućnost hrvatske košarke i njezin nastavak pojavljivanja na velikoj, svjetskoj sceni«, završio je svoju stručnu analizu Neven Bertičević, vrsni poznavatelj hrvatske košarke i neposredni svjedok svih velikih košarkaških natjecanja.

HRVATSKA KOŠARKAŠKA REPREZENTACIJA: *Leni Roko Ukić* (Barcelona, Toronto), *Davor Kus* (Unicaja), *Marko Popović* (Žalgiris), *Marin Rozić* (Cibona), *Nikša Prkačin* (Panathinaikos), *Marko Tomas* (Real Madrid), *Zoran Planinić* (Tauceramica, CSKA), *Sandro Nicević* (Beşiktaş), *Marko Banić* (Bilbao), *Krešimir Lončar* (Lokomotiv Rostov), *Stanko Barać* (Pamesa), *Damir Markota* (Žalgiris).

Bronca iz 1995.

Posljednju medalju hrvatska košarkaška reprezentacija je osvojila još davne 1995. godine na EP-u u Ateni, kada je u borbi za treće mjesto svladana Grčka.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	PTICE PASTIRICE	POMIRITI ZAVADENE STRANE	ISTOVRI- JEDNA VELIČINA	LEGEN- DARNA RU- MUNJSKA TRKAČICA	NITI GUDALA	KAZALIŠTE	"AMPER"	"VETERI- NARY PET INSURANCE"	IRIDIJ	GLUPAN, BUKVAN	BIVŠI GENERAL AGOTIĆ	FINSKA PARNA KUPELJ	TALIJAN- SKI REDA- TELJ ("PLEŠ")
PREZENTI- RATI SE													
LAKOČA (MNOŽ.)							ČOVJEKO- LIKI MAJMJUN FENIČKI GRAD						
IZBIJATI VODOM IZ TLA									NEELASTI- ČAN ICO ODMI- LA, ICKO				
SAVITI, SVITI								RUKOME- TAŠ BALIČ MITSKI LETAC					
VLASNICA KAVANE											ZEMLJIŠNA MJERA PRIMORSKI GRM		
SIR IZ EDAMA, EDAMAC							NJEMAČKI FILOZOF, IMMANUEL DOGODITI SE					"ENERGIJA" PREGAČA	
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	ILIJA ODMILA POSTAV- LJAC AR- MATURE				IGOR TUDOR	PETAK ILI UTORAK ČESKO MUŠKO IME (JIRA)				SLOVO X ARKANSAS			
ATELJE (ZAST.)									GLUMAC GUINNESS CJELINA OD DVA DIJELA				
UPALA NOSNE SLUZNICE								BRAT ODMILA PJEVAČICA SILJEG					
RIMSKA TISUČA		TUNIS GRADITELJ BIBLIJSKE ARKE			STAVLJA- NJE NA KOCKU 4. NEDJELJA ADVENTA						... GRECO UPUTITI UKOR		
INDIJ			DAŽDEV- NJAK, VO- DENJAK DRŽAK ČOVJEK						MASLINOVO I SUNCO- KRETOVO ... (MNOŽ.) HULJA				
NATJECA- NJE U KA- BOJSKIM VJEŠTINA- MA						PERZIJA- KA OMAMLJE- NOST							OBRT
GERMANSKI ORAO				VELIKI GRAD U ARGENTINI SIMBINA LAVICA								"ZAPAD" GORIVO VISOKIH PEĆI	
"ČITAJ"		ZNAMENJE PRAVO VRIJEME (LAT.), HORA							JURNJAVA, TRČANJE RIMSKI: 56				
	GRČKI KIPAR (ONATAS) TOM CRUISE						MITSKA MORSKA PTICA ANA KUR- NIKOVA						
TROSTRU- KA NEDOU- MICA								RUSKO AL- KOHOLNO PIĆE TAJLAND					
ANEGDOTA					ČLAN AKTIVA								

RIJEŠENJE KRIŽALJKE:

predstaviti se, lakote, primat, izviriti, krut, svinuti, ivano, kavanarica, ar, edamer, kanf, e, ile, dan, iks, atelijer, alec, rinitis, braco, m, tn, rizik, el, in, triton, ulja, rodeo, ianka, aar, rosario, z, č, znamen, trka, onata, alkion, trilema, votka, caka, aktivist.

Voćna salata

HRVATSKARIJEČ

Sastojci:

1 bijeli i 1 crni grozd, 1 kruška, 1 jabuka, 2 breskve, 2 banane, 1 naranča, ½ šalice trešanja iz kompota, sok od 2 mandarina i drugo sezonsko voće.

Priprava:

Zrna grožđa i trešanja isjeći na polovice, a ostalo voće isjeći na tanke listove, izmiješati, preliti sokom mandarina i ostaviti pola sata na ledu. Služiti s tučenim slatkim vrhnjem. E, ako nemate baš sve ovo voće koje smo naveli pripremite salatu s onim koji imate. Dobra je, ukusna, osvježavajuća, opuštajuća ... a što nam drugo treba na vrućini, koja ponovno dolazi.

A di je kost?

- ▶ *Da se ne bi crvenili pred svijetom, crveni će biti u vlasti.*
- ▶ *Da nije zabranjenih knjiga, ne bi se imalo što čitati.*

Dujizmi

- ▶ *Zahvaljujući ministru obrazovanja, obrazovanje je izbačeno iz ministarstva.*
- ▶ *Nije važno s kim si na vlasti ako si na vlasti.*

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

PETAK

25.7.2008.

06.40 - Najava programa
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Ekspedicija Borneo, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show (973.)
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Gruntovčani
14.25 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.40 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.30 - Kina iznutra: Sloboda i pravda, dokumentarna serija
16.35 - Čigrom oko svijeta: Bora Bora i Tahiti, dokumentarna serija
17.10 - Vijesti
17.25 - Luda kuća 2., TV serija
18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Mala Rava - Muć
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.10 - Papillon, američki film
23.40 - Dnevnik 3
23.55 - Vijesti iz kulture
00.00 - Kronika Pulskog filmskog festivala
00.20 - Filmski maraton: Iz dubine tamne vode, japanski film
01.50 - Filmski maraton: Nakaza, njemačko-britanski film
03.15 - Birchwood 1., serija
04.00 - Kineska plaža 2., serija
04.45 - Kronika Pulskog filmskog festivala
04.55 - Razglednice iz Hrvatske: Mala Rava - Muć
06.05 - Strast, telenovela
06.50 - McLeodove kćeri 6., serija
07.35 - Skica za portret

06.55 - Najava programa
07.00 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
07.25 - Pucca, crtana serija
07.50 - Žutokljunac
08.15 - Riblje redarstvo, crtana serija
08.40 - Petar Pan i gusari, crtana serija

09.05 - Veliki odmor
09.50 - Antologija hrvatskoga glumišta - Dubrovačka trilogija: Na taraci
11.10 - Tecumseh - posljednji ratnik, američki film
12.45 - Tree Hill 4., serija
13.30 - Što s Brianom 2., serija
14.15 - Ususret Olimpijskim igrama (20/29)
14.45 - Na rubu znanosti: Hakeri
15.50 - Prijatelji 7., serija
16.10 - Zovem se Earl 1., humoristična serija
16.35 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
17.25 - McLeodove kćeri 6., serija
18.15 - Vijesti na Drugom
18.30 - Sos', kantat, toncat - emisija pučke i predajne kulture
19.05 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - Venera i Apolon, serija za mlade
20.25 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
21.05 - Torchwood 1., serija
21.55 - Novalja: Boks, prijenos
23.15 - Vijesti na Drugom
23.30 - Dr. House 2., serija
00.20 - Kineska plaža 2., serija
01.10 - CSI: Las Vegas 7., serija
01.55 - TV raspored

06.00 - Ružna ljepotica, serija
06.45 - Zločko
07.10 - Inspektor Gadget i pomoćnici
07.35 - Fifi i cvjetno društvo
08.00 - Nova lova
10.15 - Naši najbolji dani, serija
11.00 - Naša mala klinika, serija
11.50 - Zauvijek susjedi, serija
12.30 - Kralj Queensa, serija
13.00 - Cosby show, serija
13.30 - Svi vole Raymonda, serija
13.55 - Vijesti
14.10 - Spy Kids 3D, film
15.35 - Nora Roberts: Posrnuli anđeli, film
17.20 - Vijesti
17.35 - Naša mala klinika, serija
18.30 - Zauvijek susjedi, serija
19.15 - Dnevnik Nove TV
19.50 - 10 do 8, informativna emisija
20.00 - Poštar, igrani film
23.00 - Vijesti
23.15 - Zatvorski krug, film
01.00 - Noćni ubojice, grani film
02.35 - Navy CIS, serija
03.25 - Zakon brojeva, serija
04.15 - Kraj programa

07.00 - Magnum, serija (R)
07.45 - Krava i pilić, crtana serija
08.10 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
08.35 - Sam svoj majstor, humoristična serija
09.05 - Korak po korak, humoristična serija (R)
09.45 - Kunolovac, kviz
10.30 - Puna kuća, serija (R)
10.55 - Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.20 - Dadilja, serija (R)
11.45 - Rat u kući, serija (R)
12.20 - Vijesti
12.25 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.55 - Eksploziv, magazin (R)
13.10 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
13.30 - Za istim stolom, dramska serija
14.25 - Magnum, serija
15.20 - Cobra 11, kriminalistička serija
16.10 - Korak po korak, humoristična serija
16.40 - Puna kuća, humoristična serija
17.05 - Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 - Dadilja, humoristična serija
18.00 - Rat u kući, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Eksploziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
20.00 - Putnik, igrani film, vestern
21.45 - Posljednji pravac, igrani film, akcijski
23.25 - Vijesti
23.35 - Panika u vodi, igrani film, horor
01.10 - Kunolovac, kviz

SUBOTA
26.7.2008.

07.40 - Najava programa
07.45 - TV kalendar
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka: Moj čovjek Godfrey, američki film
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Kućni ljubimci
11.05 - Metropolis 1., dokumentarna serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
13.50 - Prizma, multinacionalni magazin
14.35 - Duhovni izazovi
14.55 - Znanstvene vijesti
15.05 - Reporter: Irak - agonija jedne nacije
16.00 - Alpe-Dunav-Jadran
16.35 - Vijesti
16.50 - Sumorna kuća, serija
17.40 - TV Bingo show
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39

19.30 - Dnevnik
20.10 - Duga mračna noć, dramska serija
21.00 - Festival dalmatinskih klapa Omiš 2008.
22.35 - Dnevnik 3
22.50 - Vijesti iz kulture
22.55 - Kronika Pulskog filmskog festivala
23.10 - Filmski klub: Blijedi jahač, američki film
01.00 - Festival dalmatinskih klapa Omiš 2008. - proglašenje pobjednika
01.35 - Filmski maraton - vestern: Gore Vidal's Billy the Kid, američki film
03.10 - Filmski maraton - vestern: Crveni, talijanski film
05.05 - Strast, telenovela
05.50 - Alpe-Dunav-Jadran
07.00 - TV vodič + panorame turističkih središta Hrvatske

08.00 - Najava programa
08.05 - Christinin vrt 1., dokumentarna serija
08.35 - Žutokljunac
09.05 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
09.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
09.55 - Dr. Who 1., serija za djecu i mlade
10.40 - Sportske igre mladih
11.00 - Briljanteen
11.55 - Mijenjam svijet
12.25 - Garaža
13.00 - Prirodni svijet: Sjeverni medvjedi i grizliji - medvjedi na vrhu svijeta, dokumentarna serija
13.55 - Filmski klasici - filmovi Alfreda Hitchcocka: I Confess (Ispovijedam se), američki film
15.30 - Športski program
18.45 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 2., humoristična serija
19.10 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - Crtani film
20.05 - Istina o hrani: Kako biti zdrav, dokumentarna serija
21.00 - Ubojite namjere, američki film
22.40 - Sportske vijesti
22.50 - Koncert zabavne glazbe
00.10 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
03.55 - TV raspored

06.20 - Šaljivi kućni video
06.45 - Power Rangers Mystic Force, serija
07.10 - Tomica i prijatelji, crtana serija
07.35 - Winx, crtana serija
08.00 - Nova lova

10.00 - Svi vole Raymonda, serija
10.30 - Večernja škola - EU
11.30 - Deseto kraljevstvo, mini serija
13.05 - Lud, zbunjen, normalan, serija
14.05 - Poštar, igrani film
17.05 - Vijesti
17.10 - Kod Ane, kulinarski show
17.50 - Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.00 - Ledeni pakao, igrani film
21.45 - Ralje: Osveta, igrani film (12)
23.20 - Kralj rijeke, igrani film (12)
00.55 - Nikad zaboravljeni 1, igrani film (12)
02.25 - Najteži zadatak, igrani film (12)
03.50 - Kraj programa

06.55 - Žuta minuta, zabavna emisija (R)
07.20 - Salto, zabavna emisija
08.15 - Dan D, serija
08.40 - Ulica Sezame, crtana serija
09.40 - Di-gata, crtana serija
10.05 - Jednom lopov, serija
10.55 - Knjiga o Danielu, humorna dramska serija
11.45 - Napuštena i prevarena, igrani film, drama
13.30 - Vijesti uz ručak, informativna emisija
13.35 - Trešnja, igrani film, romantična komedija
15.10 - Karta svijeta, igrani film, drama
17.25 - Zvezdane Ekstra: Zvezdane plastične operacije, zabavna emisija
18.30 - Vijesti
19.05 - Eksploziv vikend, magazin
19.30 - Žuta minuta, emisija
20.00 - James Bond 007: Živi i pusti umrijeti, igrani film, akcijski
22.10 - Plaćenik, igrani film,
23.55 - Biološko oružje, igrani film, akcijski triler
01.25 - Kunolovac, kviz

NEDJELJA
27.7.2008.

07.40 - Najava programa
07.45 - TV kalendar
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: Schlomo Mintz i Zagrebački solisti
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Nebrušeni dijamant 2., mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.27 - Mali savjeti za poljoprivrednike

12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Proroci znanstvene fantastike, dokumentarni film
14.55 - Mir i dobro
15.25 - Lijepom našom: Krapina (1/2)
16.20 - Vijesti
16.35 - Otkad si otišao 2., humoristična serija
17.10 - Maverick, film
19.15 - Loto 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Duga mračna noć, dramska serija
21.05 - Vrijeme ratnika, film
22.45 - Dnevnik 3
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - Ciklus europskog filma: La moustache, francuski film
00.40 - Sestre 5., serija
02.10 - Nebrušeni dijamant 2., mini-serija
03.45 - Oluja nad olujama, dokumentarna serija
04.35 - Lijepom našom: Krapina
05.20 - Plodovi zemlje
06.10 - Rijeka: More
07.00 - TV vodič + panorame turističkih središta Hrvatske

08.20 - Najava programa
08.25 - Lilo i Stitch, crtana serija
09.20 - Dinosapiens, serija za djecu
09.45 - Pustolovine Sare Jane, serija za djecu
10.15 - Dječje filmsko jutro: Kanjon opasnih igara, serija za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Zlarin: Misa - izravni prijenos
12.05 - Parlaonica
13.05 - Mijenjam svijet
13.40 - Slikovnica
14.10 - Oluja nad olujama, dokumentarna serija
15.05 - Filmski klasiči - fantastika: Putovanje na dno mora, film
16.55 - Športski prijenos ili snimka
18.40 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 2., humoristična serija
19.10 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - Crtani film
20.10 - Hrvatska nogometna liga: Dinamo - Rijeka, prijenos
22.10 - Sportske vijesti
22.20 - Statisti 1., humoristična serija
22.55 - Urednica tabloida, serija
23.45 - Hrvatska nogometna liga - emisija
00.15 - Deadwood 1., serija
01.00 - TV raspored

06:40 - Šaljivi kućni video

07:30 - Power rangers Mystic Force, serija
07:55 - Tomica i prijatelji, crtana serija
08:20 - Winx, crtana serija
09:10 - Automotiv, auto moto magazin
09:40 - Novac, business magazin
10:10 - U sedmom nebu, serija
11:00 - South Beach, serija
11:45 - Smallville, serija
12:55 - Kućanice iz visokog društva, serija
13:55 - Jezero ljubavi, igrani film
15:25 - Nora Roberts: Demoni prošlosti, igrani film
17:10 - Vijesti
17:15 - Divlja rijeka, film
19:15 - Dnevnik Nove TV
20:00 - Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
21:10 - Gigli, igrani film
23:20 - Red Carpet, showbiz magazin (15)
00:40 - Svi mrze Chrisa, serija
01:35 - Nikad zaboravljeni 2, igrani film (12)
03:05 - Kraj programa

07:30 - Knjiga o Danielu, humorna dramska serija
08:20 - Blizanke, serija
08:40 - Ulica Sezam, crtana serija
09:40 - Di-gata, crtana serija
10:05 - Svjetla sa sjevera, igrani film, drama
12:05 - Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
13:00 - Bibin svijet, serija (R)
14:15 - Vijesti
14:20 - Od Justina za Kelly, igrani film, komedija
15:45 - Plava laguna, igrani film, pustolovna ljubavna drama
17:40 - Ekkluziv, magazin
18:30 - Vijesti
19:05 - Salto, zabavna emisija
20:00 - CSI: Miami, serija
20:55 - Porotnica, igrani film
23:00 - Ubojiti nagon, kriminalistička serija
23:45 - Kunolovac, kviz
01:45 - Plaćenik, igrani film, trailer (R)

**PONEDJELJAK
28.7.2008.**

06:40 - Najava programa
06:45 - TV kalendar
07:00 - Dobro jutro, Hrvatska
07:05 - Vijesti
07:10 - Dobro jutro, Hrvatska
07:35 - Vijesti
07:40 - Dobro jutro, Hrvatska
08:35 - Vijesti
08:40 - Dobro jutro, Hrvatska
09:05 - Čarolija 9., serija
10:00 - Vijesti
10:09 - Vrijeme danas
10:10 - Vijesti iz kulture

10.15 - Ekspedicija Borneo, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show (974.)
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Gruntovčani
14.30 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.35 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
16.30 - Čigrom oko svijeta: Koraljno more, dokumentarna serija
17.05 - Vijesti
17.25 - Luda kuća 2., TV serija
18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Preko - Skrad
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.10 - Fokus
22.05 - Dnevnik 3
22.20 - Vijesti iz kulture
22.35 - Dan očeva, film
00.15 - Sestre 5., serija
01.45 - Torchwood 1., serija
02.30 - Kineska plaža 2., serija
03.15 - Fokus
04.05 - Razglednice iz Hrvatske: Preko Skrad
05.15 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 6., serija

07.00 - Najava programa
07.05 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
07.30 - Pucca, crtana serija
07.55 - Žutokljunac
08.20 - Riblje redarstvo, crtana serija
08.45 - Petar Pan i gusari, crtana serija
09.10 - Veliki odmor
09.55 - Antologija hrvatskoga glumišta: Gospon lovac
11.10 - Foyleov rat 4., serija
12.45 - Tree Hill 4., serija
13.30 - Što s Brianom 2., serija
14.15 - Ususret Olimpijskim igrama
14.50 - Na rubu znanosti
15.55 - Prijatelji 7., serija
16.15 - Zovem se Earl 1., humoristična serija
16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
17.30 - McLeodove kćeri 6., serija
18.20 - Vijesti na Drugom
18.35 - Narodna medicina, dokumentarna serija
19.10 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - U uredu 1., serija
20.25 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
21.05 - Torchwood 1., serija
21.55 - Odmori se, zaslužio si 2. - TV serija
22.35 - Vijesti na Drugom

22.50 - Dr.House 2., serija
23.40 - Kineska plaža 2., serija
00.30 - CSI: Las Vegas 7., serija
01.15 - TV raspored

05:55 - Ružna ljepotica, serija
06:40 - Zločko, crtana serija
07:05 - Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
07:30 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07:55 - Nova lova, TV igra
10:10 - Naši najbolji dani, serija
10:55 - Naša mala klinika, serija
11:40 - Zauvijek susjedi, serija
12:20 - Kralj Queensa, serija
12:45 - Cosby show, serija
13:10 - Svi vole Raymonda, serija
13:35 - Vijesti
13:50 - Divlja rijeka, igrani film
15:45 - Nora Roberts: Demoni prošlosti, igrani film
17:25 - Vijesti
17:40 - Naša mala klinika, serija
18:30 - Zauvijek susjedi, serija
19:15 - Dnevnik Nove TV
19:50 - 10 do 8, informativna emisija
20:00 - Lud, zbunjen, normalan, serija
21:00 - Lovina, igrani film
22:45 - Mr. Bean, serija
23:15 - Vijesti
23:30 - Ubojita Jane, serija
01:10 - Hard ball, igrani film
02:50 - Kraj programa

06.30 - Magnum, serija
07.20 - Krava i pilići, crtana serija
07.45 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
08.10 - Sam svoj majstor, humoristična serija
08.35 - Korak po korak, humoristična serija (R)
09.20 - Kunolovac, kviz
10.05 - Puna kuća, serija (R)
10.30 - Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
10.55 - Dadilja, serija (R)
11.20 - Rat u kući, serija (R)
11.50 - Vijesti
11.55 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.30 - Ekkluziv, magazin
13.10 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
13.30 - Za istim stolom, dramska serija
14.25 - Magnum, serija
15.20 - Cobra 11, serija
16.10 - Korak po korak, humoristična serija
16.40 - Puna kuća, serija
17.05 - Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 - Dadilja, serija

18.00 - Rat u kući, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Eksploziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
20.00 - Oluja, igrani film, akcijski
21.30 - Prokletstvo Zmaja, igrani film, akcijski
23.15 - Vijesti, informativna emisija
23.30 - Kunolovac, kviz

**UTORAK
29.7.2008.**

06.40 - Najava programa
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Ekspedicija Borneo, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show (975.)
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Gruntovčani
14.25 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.40 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.30 - Morski zmajevi: Zaboravljena kineska mornarica, dokumentarni film
16.30 - Čigrom oko svijeta: Queensland i istočna Australija, dokumentarna serija
17.05 - Vijesti
17.25 - Luda kuća 2., TV serija
18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Krapanj - Begovo Razdolje
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.05 - Potrošački kod
21.40 - Kratki susreti
22.15 - Dnevnik 3
22.30 - Vijesti iz kulture
22.45 - Šakal, američki film
00.50 - Sestre 5., serija
01.35 - Sestre 5., serija
02.20 - Torchwood 1., serija
03.05 - Kineska plaža 2., serija
03.50 - Skica za portret
04.00 - Razglednice iz Hrvatske: Krapanj - Begovo Razdolje
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 6., serija

07.00 - Najava programa
07.05 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
07.30 - Pucca, crtana serija
07.55 - Žutokljunac
08.20 - Riblje redarstvo, crtana serija
08.45 - Petar Pan i gusari, crtana serija
09.10 - Veliki odmor
09.55 - Antologija hrvatskoga glumišta: Gospon lovac
11.00 - Clarino srce, film
12.50 - Tree Hill 4., serija
13.35 - Što s Brianom 2., serija
14.20 - Ususret Olimpijskim igrama
14.55 - Na rubu znanosti
15.55 - Prijatelji 7., serija
16.15 - Zovem se Earl 1., humoristična serija
16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
17.30 - McLeodove kćeri 6., serija
18.20 - Vijesti na Drugom
18.30 - Večeras ...
18.35 - Narodna medicina, dokumentarna serija
19.10 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - U uredu 1., serija
20.25 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
21.05 - Torchwood 1., serija
21.55 - Odmori se, zaslužio si 2. - TV serija
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - Dr.House 2., serija
23.40 - Kineska plaža 2., serija
00.30 - CSI: Las Vegas 7., serija (15)
01.15 - TV raspored
--- - Liga prvaka - 2. pretkolo

05.40 - Ružna ljepotica, serija
06.25 - Zločko, crtana serija
06.50 - Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
07.15 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.35 - Nova lova, TV igra
09.50 - Naši najbolji dani, serija
10.35 - Naša mala klinika, serija
11.20 - Zauvijek susjedi, serija
12.00 - Kralj Queensa, serija
12.30 - Cosby show, serija
12.55 - Svi vole Raymonda, serija
13.25 - Vijesti
13.40 - Utrka s vremenom, igrani film
15.35 - Hard ball, igrani film
17.20 - Vijesti
17.35 - Naša mala klinika, serija
18.30 - Zauvijek susjedi, serija
19.15 - Dnevnik Nove TV
19.50 - 10 do 8, informativna emisija
20.00 - Lud, zbunjen, normalan, serija
21.00 - Flipper, igrani film
22.40 - Pod nož, dokumentarna serija

23.30 - Vijesti
23.45 - Dokaz zločina, serija
0.35 - Bijeli oleandar, film
02.25 - Šaljivi kućni video
02.50 - Kraj programa

07.00 - Magnum, serija (R)
07.45 - Krava i pilić, crtana serija
08.10 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
08.35 - Sam svoj majstor, humoristična serija
09.05 - Korak po korak, humoristična serija (R)
09.45 - Kunolovac, kviz
10.30 - Puna kuća, humoristična serija (R)
10.55 - Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.20 - Dadija, serija (R)
11.45 - Rat u kući, serija (R)
12.20 - Vijesti
12.25 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.55 - Eksploziv, magazin (R)
13.10 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
13.30 - Za istim stolom, dramska serija
14.25 - Magnum, serija
15.20 - Cobra 11, serija
16.10 - Korak po korak, humoristična serija
16.40 - Puna kuća, serija
17.05 - Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 - Dadija, serija
18.00 - Rat u kući, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Eksploziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
20.00 - Bibin svijet, serija
21.10 - Petak, igrani film
22.45 - Heroji iz strasti, dramska serija
23.40 - Vijesti
23.55 - Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
30.7.2008.**

06.40 - Najava programa
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Dnevnik velikih mačaka 8., dokumentarna serija
11.10 - Oprah show (977.)
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska

serija - antologija: Gruntovčani
14.25 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.40 - Ubojstvo, napisala je
15.30 - Kineski zabranjeni grad: Carev subonosni plan, dokumentarni film
16.30 - Čigrom oko svijeta: Arafursko more, dokumentarna serija
17.05 - Vijesti
17.20 - Luda kuća 2., TV serija
18.05 - Razglednice iz Hrvatske: Kaprije - Perušić
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.10 - Boje turizma
22.15 - Dnevnik 3
22.30 - Vijesti iz kulture
22.45 - Casino, američko-francuski film
01.45 - Sestre 5., serija
03.15 - Torchwood 1., serija
04.00 - Razglednice iz Hrvatske: Kaprije - Perušić
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 6., serija

07.00 - Najava programa
07.05 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
07.30 - Pucca, crtana serija
07.55 - Žutokljunac
08.20 - Riblje redarstvo, crtana serija
08.45 - Petar Pan i gusari, crtana serija
09.10 - Veliki odmor
09.55 - Antologija hrvatskoga glumišta: Duhi
11.00 - Jučer, jućnoafrički film
12.35 - Tree Hill 4., serija
13.20 - Što s Brianom 2., serija
14.10 - Ususret Olimpijskim igrama (23/29)
14.45 - Na rubu znanosti
15.50 - Prijatelji 7., serija
16.10 - Zovem se Earl 1., humoristična serija
16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
17.30 - McLeodove kćeri 6., serija
18.20 - Vijesti na Drugom
18.35 - Narodna medicina, dokumentarna serija
19.10 - Beverly Hills 4., serija
19.55 - U uredu 1., serija
20.25 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
21.05 - Torchwood 1., serija
21.55 - Odmori se, zaslužio si 2. - TV serija
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - Dr.House 3., serija
23.40 - Kineska plaža 2., serija
00.30 - CSI: Las Vegas 7., serija
01.15 - TV raspored
--- - Liga prvaka - 2. pretkolo

05.30 - Ružna ljepotica, serija
06.15 - Zločko, crtana serija
06.40 - Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
07.05 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.30 - Nova lova, TV igra
09.45 - Naši najbolji dani, serija
10.30 - Naša mala klinika, serija
11.15 - Zauvijek susjedi, serija
11.55 - Kralj Queensa, serija
12.25 - Cosby show, serija
12.50 - Svi vole Raymonda, serija
13.20 - Vijesti
13.35 - Trener, igrani film
15.45 - Flipper, igrani film
17.20 - Vijesti
17.35 - Naša mala klinika, serija
18.30 - Zauvijek susjedi, serija
19.15 - Dnevnik Nove TV
19.50 - 10 do 8, informativna emisija
20.00 - Navy CIS, serija
20.55 - Zakon brojeva, serija
21.50 - Muški žigolo, igrani film
23.25 - Vijesti
23.40 - Dokaz zločina, serija
01.30 - Trener, igrani film
02.30 - Šaljivi kućni video
02.55 - Kraj programa

07.00 - Magnum, serija (R)
07.45 - Krava i pilić, crtana serija
08.10 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
08.35 - Sam svoj majstor, humoristična serija
09.05 - Korak po korak, humoristična serija (R)
09.45 - Kunolovac, kviz
10.30 - Puna kuća, serija (R)
10.55 - Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.20 - Dadija, serija (R)
11.45 - Rat u kući, serija (R)
12.20 - Vijesti
12.25 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.55 - Eksploziv, magazin (R)
13.10 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
13.30 - Za istim stolom, dramska serija
14.25 - Magnum, serija
15.20 - Cobra 11, serija
16.10 - Korak po korak, humoristična serija
16.40 - Puna kuća, serija
17.05 - Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 - Dadija, serija
18.00 - U dobru i zlu, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Eksploziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - K.T.2 - Pravda na zadatku, serija

20.00 - CSI: New York, kriminalistička serija
20.55 - Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
21.45 - Kosti, serija
22.40 - Heroji iz strasti, dramska serija
23.40 - Vijesti
23.55 - Ubojiti nagon, serija
00.40 - Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
31.7.2008.**

06.40 - Najava programa
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Dnevnik velikih mačaka 8., dokumentarna serija
11.10 - Oprah show (980.)
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Gruntovčani
14.25 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.40 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.30 - Kineski zabranjeni grad: Moć lijepe konkubine, dokumentarni film
16.30 - Čigrom oko svijeta: Otoci Indonezije (Bali, Kuta), dokumentarna serija
17.05 - Vijesti
17.25 - Luda kuća 2., TV serija
18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Žirje - Plitvice
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.10 - Magazin
22.05 - Dnevnik 3
22.20 - Vijesti iz kulture
22.35 - Laku noć i sretno,
00.10 - Sestre 5., serija
01.40 - Kineska plaža 3., serija
02.25 - Čigrom oko svijeta: Otoci Indonezije (Bali, Kuta), dokumentarna serija
02.55 - Skica za portret
03.10 - Magazin
04.00 - Razglednice iz Hrvatske: Žirje - Plitvice
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 6., serija

07.00 - Najava programa
 07.05 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 07.30 - Pucca, crtana serija
 07.55 - Žutokljunac
 08.20 - Riblje redarstvo, crtana serija
 08.45 - Petar Pan i gusari, crtana serija
 09.10 - Veliki odmor
 09.55 - Antologija hrvatskoga glumišta: Šjora File
 11.00 - Dan kad je ubijen Lincoln, američki film
 12.35 - Tree Hill 4., serija
 13.25 - Što s Brianom 2., serija
 14.15 - Ususret Olimpijskim igrama (24/29)
 14.50 - Na rubu znanosti
 15.55 - Prijatelji 7., serija
 16.15 - Zovem se Earl 1., humoristična serija
 16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
 17.30 - McLeodove kćeri 6., serija
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Narodna medicina, dokumentarna serija
 19.10 - Beverly Hills 4., serija
 19.55 - Crtani film
 20.10 - Nogomet, Kup UEFA - 2. pretkolo: Slaven Belupo - Marsaxlokk, 1. poluvrijeme
 21.00 - Vijesti na Drugom
 21.10 - Nogomet, Kup UEFA - 2. pretkolo: Slaven Belupo - Marsaxlokk, 2. poluvrijeme
 22.10 - Odmori se, zaslužio si 2. - TV serija
 22.50 - Dr.House 3., serija
 23.40 - Kineska plaža 3., serija
 00.30 - CSI: Las Vegas 7., serija (15)
 01.15 - TV raspored

05:50 - Ružna ljepotica, serija
 06:35 - Zločko, crtana serija
 07:00 - Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07:25 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07:50 - Nova lova, TV igra
 10:05 - Naši najbolji dani, serija
 10:50 - Naša mala klinika, serija
 11:35 - Zauvijek susjedi, serija
 12:15 - Kralj Queensa, serija
 12:45 - Cosby show, serija
 13:10 - Svi vole Raymonda, serija
 13:40 - Vijesti
 13:55 - Dannyjeva leteća stolica, igrani film
 15:35 - Henryjev povratak, igrani film
 17:20 - Vijesti
 17:35 - Naša mala klinika, serija
 18:30 - Zauvijek susjedi,

serija
 19:15 - Dnevnik Nove TV
 19:50 - 10 do 8, informativna emisija
 20:00 - Navy CIS, serija
 20:55 - Zakon brojeva, serija
 21:50 - Rt straha, igrani film
 00:00 - Vijesti
 00:15 - Dokaz zločina, serija
 01:05 - Navy CIS, serija
 01:55 - Zakon brojeva, serija
 02:45 - Šaljivi kućni video
 03:15 - Kraj programa

07.00 - Magnum, akcijska serija (R)
 07.45 - Krava i pilić, crtana serija
 08.10 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
 08.35 - Sam svoj majstor, humoristična serija
 09.05 - Korak po korak, humoristična serija (R)
 09.45 - Kunolovac, kviz
 10.30 - Puna kuća, humoristična serija (R)
 10.55 - Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.20 - Dadilja, humoristična serija (R)
 11.45 - U dobru i zlu, humoristična serija (R)
 12.20 - Vijesti
 12.25 - Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.55 - Eksploziv, magazin (R)
 13.10 - K.T.2 – Pravda na zadatku, kriminalistička serija
 13.30 - Za istim stolom, dramska serija
 14.25 - Magnum, akcijska serija
 15.20 - Cobra 11, kriminalistička serija
 16.10 - Korak po korak, humoristična serija
 16.40 - Puna kuća, humoristična serija
 17.05 - Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 - Dadilja, humoristična serija
 18.00 - U dobru i zlu, humoristična serija
 18.30 - Vijesti
 18.55 - Eksploziv, magazin
 19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 - K.T.2 – Pravda na zadatku, kriminalistička serija
 20.00 - Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 20.50 - Ne vjeruj strancima, igrani film, triler
 22.25 - Heroji iz strasti, dramska serija
 23.20 - Vijesti
 23.35 - Kunolovac, kviz

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

LJETNA PROGRAMSKA SHEMA UREDNIŠTVA NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE OD 30. LIPNJA DO 31. KOLOVOZA 2008

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- 'Dogodilo se na današnji dan' - kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa magazin' – magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 21,00

- 'Na proputovanju s nama' – (ponedjeljkom)
- 'DW puls' (utorkom)
- Dramski program – repriza (srijedom)
- 'Kultur-Café' – kulturni magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'Vodič za moderna vremena' – emisija Hrvatskog radija (petkom)
- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, vijesti dana, 'Dogodilo se na današnji dan' - kronologija, glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 Dramski program Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' ('Dogodilo se na današnji dan' - kronologija, reportaža, zanimljivosti, glazba)
- 19,30 'Putnici kroz vrijeme' – emisija za djecu Hrvatskog radija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem apartmane na najljepšem dijelu Čiova, Trogir, Hrvatska.
Tel.: 063/7161-760 ili +385/91/5823-775

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupao-
nicom za učenicu ili radnicu, isključivo nepuša-
ča, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e.
Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikoli-
cu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i
peč »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17
sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice
(Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m² u
središtu Subotice, pogodan za sve namjene.
Tel.: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležea kada, umivaonik sa
slavinom, toalet školjka s poklopcem, velika
plafonjerka i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Prodajem 3s stan, stara gradnja, ekstra lokacija,
pogodan i za uredske prostorije, 115 m².
Tel.: 024/526-243
Anica Lulić, Subotica, Aleja M. Tita 26/V.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učen-
ci/ku ili studentici/u, s CG, s upotrebom kuhi-
nje i kupaonice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i mate-
matike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-701

Izdajem objekt, skladište na čantavirskom
putu, idealna lokacija oko 100 m².
Tel.: 024/530-107 ili 064/261-8022

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu.
Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna
granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince,
štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i
mužjake izuzetnog izgleda i karaktera.
Tel.: 025/830-475 i 063/717-4888. Karan

Prodajem staru kuću u Čačincima kod
Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno
jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili
sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma,
Srijemska Kamenica...)
Tel.: 063/714-6545
ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa
zasebnom kupao-
nicom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Izdajem u Zagrebu dvosoban namještan
(3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićevo naselje
(treća postaja od Autobusnog kolodvora prema
Savi, blizina tramvaja, 300 eura.

Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj
+385/91/177-7700

Prodajem monofazni krunjač za 7000 dinara.
Tel.: 024/523 - 284

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Izdajem u središtu grada Subotice poslovni
prostor od 35 m² za predstavništva ili uredske
prostorije.
Tel.: 064/9738-601

Prodajemo svježe kupine (proizvedene u
Somboru) 120 din/kg, pakovanje 5 kg, dostava
po dogovoru.
Tel.: 064/4924-718

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite
prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon
koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb,
važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130